DAŽOS VĀRDOS

Jaunais Jugoslavijas sūtnis Grieķijā Radoss Jovanovičs presei izteicies, ka Jugoslavija nav paredzējusi slēgt militārsavienību ar Grieķiju, tomēr pildot savus pienākumus UN chartas ietvaros gadījumā, ja Grieķija kļūtu agresijas upuris. Pēc sūtņa domām Grieķija rīkotos tāpat, ja kāds uzbruktu Jugoslavijai.

UN ģenerālsekretārs Li janvāra vidū ieradīsies Londonā, lai apspriestu UN nākošās pilnsapulces sanākšanas vietu. Uz to reflektē Edinburga, Parīze un Ženeva. Lielākās izredzes ir Parīzei un Londonai, jo Edinburgā nav pietiekoši daudz viesnīcu delegātu uzņemšanai.

Lhasā ieradusies komūnistu delegācija 8 personu sastāvā kompromisa sarunām ar Dalai Lamas pārstāvi. Komūnistisko ķīniešu karaspēka vienības jau tuvojas Gartikas pilsētai Rietumtibetā.

Portugāļu aizsardzības ministrija paziņojusi, ka flotes pastiprināšanai iesauks 1000 kara jūrnieku.

Ar 50.000 jauniesaucamo Dānija šogad pastiprinās sava karaspēka kontingentu, paziņojis aizsardzības ministrs Pētersons. Kara dienesta laika pagarināšana technisku iemeslu dēļ neesot iespējama.

Trīs gadu neatkarību nosvinējusi Burma. Rangūnā akreditētie diplomāti nodevuši Burmas valdībai apsveikuma vēstījumus.

Atbildi Grotevola vēstulei, kā Bonnas valdības aprindās domā, nosūtīs šīs nedēļas vidū. Pirmdien Dr. Adenauers šai jautājumā apspriedās ar parlamenta frakciju lideriem, bet otrdien to pārrunāja kabineta sēdē.

Vairāk nekā 900.000 DP ar IRO palīdzību 1950. g. atstājuši Vāciju. 270.000 vēl gaida izceļošanu, bet 218.000 laikam paliks Vācijā.

Krievu nacionālās brigādes formēšanu prasa komūnisma upuru apvienība atklātā vēstulē ģen. Eizenhaueram. Brigādē ietilptu bij. Pad. savienības pilsoņi, lai cīnītos pret komūnismu.

Jaunus drošības soļus pret komūnistiem paredzējusi Francijas valdība, lai iztīrītu franču pārvaldes iestādes no komūnistiskiem elementiem.

Mirušais Austrijas prezidents Dr. A. Renners piektdien apbedīts Vīnē. Pirms apbedīšanas viņa zārks 3 dienas stāvēja Vīnes rātsnamā, kur no mirušā prezidenta atvadījās vairāk par simtstūkstoš cilvēku, apliecinot, ka Dr. Renners baudījis lielāku cieņu nekā jebkurš cits Austrijas politiķis.

„Tikai" 80 milj. dolaru mantojumu atstājis 1947. g. aprilī mirušais auto karalis Henrijs Fords, kā to tagad konstatējusi amerikāņu tiesa. Viņa īpašumus vērtē uz 250—300 milj. dolaru. Četri Forda mazdēli saņem katrs 3 milj. dolaru, 1936. g. Forda dibinātais labklājības un audzināšanas fonds — 36 milj., bet atlikušos 30 milj. izdos mantojuma, īpašuma un citu nodokļu segšanai.

78.683 bēgļu no Vācijas padomju joslas pag. gadā pārnākuši robežu un uztverti Rietumvācijas bēgļu caurlaides nometnēs, kur tiem piešķirta azilitiesības.

132 upurus prasījusi dinamīta eksplozija Santas upes spēkstacijas būvē Perū. 71 strādnieks ievainots. Nelaime notikusi, saspridzinot dzelzceļuzbērumam uzgāzušos akmeņu lavīnu, pie kam kāds spridzināmā lādiņā priekšlaicīgi detonējis.

Jaunas apakšzemes lāvas straumes, kas strauji plūst zem agrāko izverdumu sasalušās masas, apdraud Etnas austrumnogāzes apdzīvotās vietas. Lāvas straumes ātrums ir 150 m stundā. Tā izplūst no 2200 m augsta krātera. Izverdumu Katānijas vulkanoloģiskā instituta prof. Kumins apzīmē par smagāko, kāds līdz šim piedzīvots.

Lielāko sniega katastrofu kopš 50 gadiem piedzīvojusi Austrija. Rietumkarintijā un Austrumtirolē 100.000 cilvēku atgriezti no ārpasaules. Sniega masas aprakušas veselus vilcienu sastāvus. Satiksme ar Italiju pārtraukta jau vairākas dienas. Ielejās sniega sega pāri par 2 m, bet kalnos līdz 7 m bieza.

Arī Italijā satiksmi pārtraukušas sniega masas un plūdi. Dienvidrietumu piekrastē iznesti vairāki tilti.

Viltotu insulīnu Brēmenē izplatījusi kāda žēlsirdīgā māsa, prasot par kilogramu šī vērtīgā ārstniecības līdzekļa 24—36.000 marku. Viltojums sastāvējis no sodas jaukuma, un tas laimīgā kārtā nav nekur ticis pielietots — sekas varētu būt drausmīgas.

Viltus muitas ierēdņi apķīlājuši zeltu 40.000 marku vērtībā kādā Berlīnes metalu raudzes iestādē. Pistolēm bruņotie „ierēdņi" apcietinājuši firmas direktoru līdz ar ģimeni, bet Berlīnes iekšpilsētā palaiduši tos vaļā. Noziegums atklājies muitā, kur „muitnieki" bija pieteikuši direktoram ierasties.

Ar 160.000 firmas naudas uz Argentīnu aizbēdzis kādas Minchenes šokolādes fabrikas direktors, atstādams pusmiljona marku parādu un 150 strādniekus bez algām.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 4 (448) Jan. 13, 1951
Publisher: Jānis Niedra, Augustdorf b. Detmold, Lager, Bl. 9—7, Phone Augustdorf 82. Printer: Reindruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly.
Circulation 11.000.
Sponsor—International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 4 (448)
Sestdien, 1951. g. 13. janvārī
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenā redaktora v. i. Maksis Čulītis. Redaktori: P. Klāns, V. Lesiņš, E. Raisters, L. Švarcs. Apgāda saimniecības vadītājs A. Āboliņš. Austrālijas redakcijas vadītājs A. Šmits (21, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia). Redakcijas adr.: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd [illegible]

Karavīru izceļošana atkal pārtraukta

Divi nedēļas pirms Ziemsvētkiem DP komisija Ventorfā sāka laist tālāk bij. baltiešu leģionāru lietas un vairāki desmiti bij. karavīru izgāja visu emigrācijas procesu uz ASV un devās tālāk uz Gronu, kur kāpa kuģos vai nozīmēti tuvākiem transportiem janvāra pirmajā pusē.

Pēkšņi un negaidīti Ventorfā viņu procesa lietas atkal pārtrauktas un nodotas atpakaļ DP komisijai. Dzird, ka pārtraukums ilgšot tikai 2—3 nedēļas, līdz šo lietu kārtošanai izdošot jaunas instrukcijas.

Gronā kuģu sarakstos 8. janvārim ietvertiem bij. leģionāriem par jauno kārtību 3. un 4. janv. vēl nekas nebija zinots un, cik liekas, viņi varēs braukt.

Arī no Ludvigsburgas ziņo, ka DP komisija saņēmusi jaunu rīkojumu, ka visas baltiešu karavīru lietas jānovilcina. Mūsu laikraksta līdzstrādnieks, kas kā bij. karavīrs arī atrodas emigrācijas procesā, apmeklēja dažas oficiālas iestādes, lai gūtu tuvākus norādījumus. Viņam paskaidrots, ka karavīru emigrācijas novilcināšanas iemesli pagaidām nav zināmi.

No kompetentas puses mūs informē: Virtembergas-Bādenes apgabala DP komisija šinīs dienās norādījusi IRO Ludvigsburgas emigrācijas centra vadībai pārtraukt bij. latviešu un igauņu karavīru un viņu ģimeņu izsaukšanu uz emigrācijas nometni izceļošanas procesam. Praktiski šī izsaukšana jau beigusies 9. janvārī.

Pēdējo nedēļu laikā Ludvigsburgas emigrācijas nometnē bija [illegible] bij. karavīru [illegible], kas pa daļai jau veikuši IRO un [illegible] un nodevuši zvērestu. No jaunajiem noteikumiem izriet, ka tiem karavīriem, kas patlaban atrodas emigrācijas procesā, vēl atļaus pabeigt medicinisko pārbaudi. Pēc tam sagaida, ka viņus nosūtīs atpakaļ uz pamatnometnēm un emigrāciju uzskatīs par „iesaldētu" (pending).

Ludvigsburgas emigrācijas centrā vēl trūkst tuvāku norādījumu par bij. karavīru emigrācijas procesa apturēšanas iemesliem. Stāvoklis pagaidām vēl nenoteikts. Zināms vienīgi, ka šī jautājuma noskaidrošanai uz Frankfurtes DP komisiju devušās vairākas amatpersonas, un iespējams, ka sīkāki norādījumi apgabala DP komisijā ienāks jau tuvākās dienās.

Neoficiāli mūs informē, ka karavīru izceļošanai Sav. valstīs iebildumus ceļ valsts departaments (ārlietu ministrija) sakarā ar jauno drošības likumu. Iespējams, ka baltiešu leģiona jautājumā notiks jaunas apspriedes ministrijas un dažādu organizāciju starpā, tomēr ir izteiktas šaubas, ka šai laikā, kad ārpolitiskā aktivitāte sasniegusi savu kulmināciju, šīm iestādēm būs pietiekoši daudz laika, lai iztirzātu šo jautājumu. Pieņemts, ka lietas noskaidrošana ilgs, varbūt, 5—6 mēn., kad praktiski DP komisija jau būs beigusi savu darbību 30. jūn.). Tādēļ daudzās vietās karavīriem ieteikts meklēt citas izceļošanas iespējas.

Pārvietošanas terminus nevar grozīt

Kārtojot tālāk ASV armijas štābā Heidelbergā ierosinātos jautājumus DP nometņu pārvietošanā, augstā komisāra galvenā mītnē Frankfurtē šinīs dienās ieradās LCK pārstāvis Virtembergā un Bādenē V. Skaistlauks ar archibīskapa T. Grīnberga un LSK pārstāvi māc. A. Liepiņu. Viņus pieņēma augstā komisāra palīgs G. J. Svope, kuram V. Skaistlauks un māc. A. Liepiņš iesniedza lūgumu Švābu Gmindes artilerijas kazarmu un Ulmas Belkes kazarmu tautiešu izvietošanā, norādot uz paredzamo jauno novietojumu — Ingolštates un Ezelbergas — sliktajiem apstākļiem. Pēc plašām pārrunām, kas ilga gandrīz veselu stundu, augstā komisāra palīgs apsolīja uzdot uz vietas pārbaudīt šo novietojumu apstākļus. Attiecībā uz Belkes kazarmām tika paskaidrots, ka par tām vēl galīga lēmuma nav.

No Frankfurtes V. Skaistlauks devās uz ASV armijas štābu Heidelbergā, kur saņēma paskaidrojumu, ka armijas štābs nevar grozīt noteiktos terminus Šv. Gmindes artilerijas kazarmu pārņemšanā.

Brīvās tautas pasargās pasauli no boļševisma virskundzības

Prezidents Trūmens prasa radikālus aizsardzības soļus

Vašingtona (gg). — ASV prezidents Trūmens pirmdien nāca klajā ar vēstījumu 82. kongresam, kas uz pirmo sēdi bija sanācis jau dažas dienas iepriekš. Savā vēstījumā prezidents norādīja, ka uz kongresa pleciem gulstas vissmagākā atbildība ASV vēsturē un no tā lēmumiem lielā mērā atkarāsies ne tikai ASV, bet arī visas brīvās pasaules tālākpastāvēšana vai pakļaušanās komūnistu virskundzības tieksmēm.

„Cara imperiālismu Krievijā aizstājis vēl godkārīgāks, nesaudzīgāks un draudīgāks padomju imperiālisms," teica prezidents un norādīja, ka tādēļ ASV jāsagatavojas uz kara laika apmēru mobilizāciju kā saimnieciskajā, tā militārajā ziņā.

Brāzmainu aplausu pārtraukts, prezidents Pad. savienībai uzvēla atbildību ne tikai par Korejas karu, bet par veselu virkni notikumu pēckara gados, kur komūnisti gan slēptas, gan neslēptas agresijas veidā mēģināja izplest savu ietekmi un noveduši pasauli pie tagadējā stāvokļa, kad padomju miera gribai grūti vairs ticēt.

Tālākā runas daļā prezidents pieskārās amerikāņu nacionālai drošībai, norādot, ka tā pilnīgi atkarīga no pārējo brīvo tautu drošības un brīvības. Eiropai drīz vien būs bruņotie spēki, kas būs pārāki par tiem, kas tagad ASV, un Eizenhauera pieredze un popularitāte palīdzēs tos stiprināt. Ja Pad. savienībai izdotos tomēr pakļaut savai ietekmes sfairai jaunas pašlaik vēl brīvas tautas Rietumeiropā, tad tās ogļu produkcija dubultotos, tērauda rezerves trīskāršotos un dzīvā spēka rezerves būtu tik lielas, ka ASV ar tām vairs nevarētu mēroties. Āzijā Pad. savienība savukārt ar tālāko agresiju atgrieztu ASV no visai svarīgām izejvielām, ieskaitot urānu, kas dotu iespēju Pad. savienībai īsā laikā stipri kāpināt atombumbu produkciju.

Brīdinot visus, kas nākotnē domātu par izolācionismu, prezidents atkārtoti uzsvēra, ka Pad. savienībai nemaz nav nepieciešams uzsākt atklātu karu ar ASV, lai apdraudētu to eksistenci. Visu amerikāņu sabiedroto un draugu pakļaušana, ASV atvelkoties no līdzdalības brīvo tautu kopībā, galā dotu tādu pašu rezultātu.

ASV aizsardzības mobilizācijai prezidens lika kongresam priekšā nepieciešamās likumdošanas 10 p. programmu, kurā starp citu paredzēta jaunu līdzekļu piešķiršana militārām vajadzībām, lai varētu gadā ražot 50.000 kara lidmašīnu un 35.000 tanku, karaklausības likuma grozīšana, pagarinot dienesta līgumu un paplašinot iesaucāmās kategorijas, militāra un saimnieciskā palīdzība brīvās pasaules stiprināšanai, valdības pilnvaru paplašināšana produkcijas kāpināšanai, kā arī cenu, algu un īru stabilizēšanai utt.

Tāpat prezidents savā programmā paredzējis [illegible] sagatavojot jaunus strādnieku bruņošanās rūpniecībai un sagādājot tiem piemērotus dzīvokļus.

„Es nevēlos, lai priekšā stāvošo izšķirīgo debašu rezultātā tiktu pieņemti vienbalsīgi lēmumi — ASV nav, negrib būt un nekad nekļūs diktātoriska valsts," teica prezidents, „bet es lūdzu kongresa locekļus pēc vienprātības attiecībā uz mūsu galveno mērķi — paglābt amerikāņu nāciju un visu brīvo pasauli no iznīcības, kas tai draud no Kremļa valdnieku un to militāro spēku puses. Es nešaubos, ka mēs būsim mums uzliktās atbildības cienīgi un ar Dieva svētību nodrošināsim visai pasaulei patiesu mieru, kas balstītos uz brīvības un taisnības principiem."

ASV kongresa karaklausības komitejā 18. janvārī paredzēts izlemt visai svarīgus grozījumus līdzšinējā karaklausības likumā.

Komitejas priekšsēdis K. Vinsons deklarējis, ka jauno grozījumu mērķis būs īsā laikā ievērojami palielināt apmācītu amerikāņu karavīru rezerves. Kamēr līdz šim jaunieši starp 18. un 19. g. v. bija pakļauti tikai reģistrācijai, tagad tie pēc 18 g. vecuma sasniegšanas varēs tikt jau iesaukti. Tālāk iesaukšana nākotnē varēs skart arī neprecētus vīriešu un bezbērnu ģimeņu galvas līdz 28 g. v. (līdz šim tai bija pakļauti līdz 26 g. vecie). Grozīs arī iesaukšanas atlikšanu izglītības turpināšanai vai fiziskas nepiemērotības dēļ. Pats svarīgākais punkts tomēr būs kara dienesta līguma pagarināšana no 21 uz 27 mēnešiem, pie kam atsevišķi komitejas locekļi iestājas par 30 mēnešu kara dienesta periodu. Veterāņu atkaliesaistīšana aktīvā dienestā tomēr nav paredzēta arī pie jaunajiem grozījumiem.

Vai UN pasludinās Ķīnu par agresoru?

DOMSTARPĪBAS ASV UN EIROPAS VALSTU VIEDOKĻOS

Leiksaksesa (gg). — ASV vēlas, lai komūnistiskās Ķīnas valdību oficiāli atzītu par agresoru un visas UN valstis nekavējoties uzsāktu pret to saimnieciskas, diplomātiskas un militāras sankcijas. Dienvidamerikas valstis pievienojas ASV nostājai, turpretī pārējās valstis, īpaši Eiropā, baidās, ka šāds solis varētu novest pie vispārēja kara Tālajos austrumos.

Vadošās amerikāņu aprindas atkārtoti uzsvērušas, ka tās neaizcērt galīgi visas durvis sarunām, taču negrib tās turēt vaļā par katru cenu, piekāpjoties atklātas agresijas priekšā. Amerikāņu UN delegācija ir pārliecināta, ka aiz tās stāv lielais amerikāņu tautas vairākums un ka tas, pārējām valstīm atsakoties pievienoties ASV viedoklim, varētu prasīt pat ASV izstāšanos no UN.

Sakarā ar to daudzas valstis problēmu pārbauda no jauna, apsverot, vai pie šāda stāvokļa tomēr neizšķirties par pievienošanos amerikāņu nostājai. Īpaši akūts šis jautājums ir valstīm, kas, varētu kļūt pirmie boļševiku agresijas upuri, piem., Zviedrijai.

Līdz šim svārstīgo valstu izšķiršanos, liekas, lielā mērā ietekmētu britu tautas saimes vienots lēmums Sarkanās Ķīnas intervencijas lietā. Austrālija, Dienvidafrika un Kanada pievienojās ASV nostājai, bet Lielbritānija, Pakistana, Indija un Ceilona, kas atzinušas komūnistisko Ķīnu, bijušas pret to.

Vislielāko vērību šai ziņā pelna britu UN delegāta sēra Gledviņa Džēba nesenā deklarācija UN politiskajā komisijā. Britu delgāts paskaidroja, ka Apvienoto nāciju locekļiem eventuāli varētu kļūt nepieciešams attiecības ar komūnistisko Ķīnu pārtraukt. Taču piemetināja — ja šāds solis tiešām kļūtu nepieciešams, tas tikšot sperts no visiem kopīgi.

Padziļinājies komūnistu iebrukums

KOREJAS FRONTES CENTRĀ UN RIETUMOS

Tokija (gg). — Zem komūnistisko vienību spiediena UN spēki Korejas frontes vidus un rietumu daļā atvilkušies tālāk uz dienvidiem. Komūnistu tanku smailes sasniegušas Čungjū 105 km Dienvidaustrumos no Seulas un atrodas tagad uz galvenā ziemeļu satiksmes ceļa, kas ved no Seulas uz Taigu.

Sabiedroto spēki atstājuši arī Ozanas pilsētu 35 km dienvidos no Seulas un Vonjū frontes viduspozmā. Vairāk dienas ilgstošā Vongču aizstāvēšana atļāvusi amerikāņu 8. armijas galvenajiem spēkiem rietumu daļā ar ātru atvilkšanos uz dienvidiem izvairīties no ielenkuma.

Ne rietumu sektorā, nedz arī austrumu piekrastē nav novērota kaut cik nozīmīga kaujas saskare ar sekojošām komūnistu vienībām.

Kā pēdējās ziņas vēsta, pie Vongču UN spēki nostiprinājušies un izdarījuši pat vairākus pretuzbrukumus, dažuviet atgūstot pat zināmu daļu no iepriekšējās dienās zaudētās teritorijas.

Citos frontes sektoros sakarā ar laika pasliktināšanos notikusi vienīgi izlūkvienību darbība. Pie Suvonas novērota ap 50.000 liela bēgļu straume, kas plūst uz dienvidiem.

Brīvības ideja neies bojā

— SAKA ĢEN. EIZENHAUERS

Parīze (pa). — Atlantijas bruņoto spēku virspavēlnieks ģen. Eizenhauers radiorunā, griežoties pie eiropiešiem, pasvītroja, ka Eiropa nav aizstāvama vienīgi ar spēkiem no ārienes, bet tai pašai jāizveido savs bruņots kodols. Eiropai jāturpinot labās tradicijas, kas tai mantojumā, un jāatrodot griba un morāliskie spēki, lai ar saviem līdzekļiem uzceltu aizsardzību, kuras aizsegā varētu turpināt mierīgu dzīvi. Tālāk ģenerālis brīdināja visus, kuri uzdrīkstētos izmēģināt, vai Atlantijas bruņotie spēki ir pietiekami stipri. Vienota un līdz ar to neuzvarama Atlantijas valstu saime veiks katru uzdevumu, kura priekšā tā būs nostādīta. Visi tie, kas šo vareno spēku vēlas pārbaudīt, lai atceras vēstures mācību, ka brīvības ideja nekad neies bojā.

Brisele (gg). — Pēc vairāku dienu uzturēšanās Francijas galvaspilsētā, Eizenhauers ieradies uz apspriedēm Briselē ar vadošajām beļģu militārajām un politiskajām aprindām. Eizenhauera ierašanās brīdī kroņprincis Boduēns parakstīja dekrētu, kas Eizenhaueru atzīst par Eiropas bruņoto spēku virspavēlnieku un nodod zināmu kontingentu beļģu Eiropas armijas rīcībā.

Ģenerālim atstājot Parīzi, turienes komūnisti bija noorganizējuši protesta demonstrāciju, ko izdevās izklīdināt tikai pēc policijas papildspēku izsaukšanas. Taču tas bija tikai sākums gaidāmajam lielajam protesta demonstrāciju un streiku vilnim Francijā nākamajās nedēļās.

Līdz šim franču komūnisti visus savus sabotāžas streikus pret Rietumeiropas aizsardzības stiprināšanu maskēja ar kādu formālu prasību pēc algu paaugstināšanas vai tml. Taču tagad tie domā, ka Vācijas remilitārizācija ir tautā pietiekami nepopulāra lieta, lai pret to vērstos ar atklātu streiku.

Kā zināms, Francijā ir ap 600.000 komūnistu partijas biedru, no kuriem daudzi ieņem augstu amatu valsts dienestā. Komūnistu ietekme sevišķi jūtama pasta un telegrafa, kā arī dzelzs un ūdens ceļu ministrijās

Visdārgākā manta

Visdārgākā manta ikvienai tautai ir tās valoda, jo tajā glabājas tautas gars un dvēsele. Tai pašā reizē valoda ir tas krāšņais tērps, kas to izceļ citu tautu vidū kā īpatnēju, vienreizēju un neatdarināmu. Tauta, kas zaudējusi savu valodu, sairst un neglābjami iznīkst. Tā nav vairs vajadzīga ne Dievam, ne cilvēkiem, jo ir zaudējusi savu seju. Un ja arī pāri paliek kādi šādas mirušas tautas locekļi, tas jau ir ieaudzis svešā tautā un valodā.

Mūsu dienās, kur latviešu tauta ir šāda iznīcības posta vairāk kā apdraudēta, ikvienam tautas loceklim jāstāv sardzē un jābūt nomodā par latviešu mēli. Jo modrākai šai sardzē jābūt latviešu sievietei — mātei, jo tā ir vistuvākā bērnam — latviešu nākotnei. Tādēļ arī latviešu sieviete šobrīd stāv neatliekama uzdevuma priekšā — nemitīgi rūpēties, lai saglabātu latvisko garu un tā pasargātu tautu no bojā ejas. Vai tam, kas šo uzdevumu neapzināsies! Tas būs izdarījis nāves grēku, ko nepiedos neda debess, nedz zeme.

Ir tiesa, šis uzdevums nebūt nav viegls, pat visai grūts, jo mūsdienu cilvēks ir nereti noguris cīņā par kailās dzīvības uzturēšanu. Tomēr ikviena latvieša dzīvībai būs tikai tik daudz jēgas un vērtības, cik viņš cīnīsies nevis par sevi vien, bet arī par savas valodas un līdz ar to visas tautas saglabāšanu no bojā ejas.

Šai sakarībā lai atceramies [illegible], kad cīņa par dzīvību nebūt nebija mazāka kā šodien, kā tā [illegible] un savām [illegible] bērnu pulciņa. [illegible]

[illegible] Un nepieciešams ar [illegible] ikvienai mātei [illegible] spējas, lai savam bērnam svešos apstākļos uzburt latvisko pasauli. Nav taču vairs senās, neaizmirstamās latviešu sētas, kur aiz loga šalca apses, kļavas un oši, kur bērns pasaulītes varēja viens pats aizsteigt uz tuvo bērzu birzi un jau no mazotnes iekļausties savas zemes balsīs. Tagad tas viss ir jāuzbur bērna acu priekšā, jāstāsta sīki un koši, līdz tālums atkāpjas, svešums pazūd, un bērns it kā tiešām iziet latviešu sētā, goda kambarī, klētī vai pirtiņā, vai arī pastaigājas pa Rīgas vai citas pilsētas ielām, klausās kā šalc Dzintara jūra vai uzkāpj Gaiziņa kalnā, raugās Staburagā vai vizinās [illegible] laiviņā pa Daugavu. Neatsverams palīgs šai būs tautas dainas, latviešu enciklopēdija, lasāmās grāmatas un pār visām lietām laikraksti, kur laiku pa laikam arvien kas lasāms par senāko un tuvāko pagātni.

Kur tuvumā nav citu latviešu un bērniem nav iespējams apmeklēt svētdienas skolu, vecākiem viņi jāmāca lasīt un rakstīt latviski turpat mājās. Un pats par sevi saprotams, ka sarunu valodai ģimenē no rīta līdz vakaram jābūt latviskai. Patiesi pietiek un gana, ka latviešiem savā darba vietā augu dienu jārunā svešā mēlē. Mājās lai ir tā latviskā pasaule, kur dvēsele spēj atgūties no svešiem iespaidiem, gremdēties savas zemes tikumos un parašās un tā sevī saglabāt spēku tālākai cīņai ne tikai par sevi vien, bet arī par savu tautu.

Ko gan līdzēs visas pasaules dārgumi, manta un bagātība, ja būs zaudēta visdārgākā manta — latviešu valoda, un tautai būs jāsairst putekļos un pelnos.

Karola Dāle

Apspriedes Pētersbergā sākušās

Bonna (gg). — Otrdien Pētersbergā sākās apspriedes starp sabiedrotajiem un vācu Bonnas valdības pārstāvjiem Rietumvācijas remilitārizācijas jautājumā. Šīs apspriedes būs slepenas, un to noslēgumā nekāds komunikē netiks izdots. Diplomātiskās aprindās Vašingtonā, Londonā un Bonnā sarunām piešķir visai lielu nozīmi, jo tā ir pirmā lielākā apspriede, kurā sabiedrotie oficiāli uzklausīs sakautās Vācijas domas par labākajām iespējām un apmēriem, kā Rietumvācija varētu ieslēgties Eiropas aizsardzības sistēmā.

Sarunas ar rietumu sabiedroto augstajiem komisāriem no vācu puses ved īpaša parlamenta nozīmēta komisija ar deputātu Teodoru Blanku priekšgalā. Vācu militārie speciālisti šais sarunās — pirmo reizi pēc kapitulācijas ir ģenerāļi Speidels un Hoizingers, kā arī pulkvedis grāfs Kilmansegs.

Aizspriedumi un neuz[illegible] jā[illegible] pie[illegible]

PRESES KONFE[illegible] DU[illegible]

Sakarā ar Duisburgas jaunuzcelto ģimenes mājiņu nodošanu ārzemju bēgļiem, Vestfāles sociālā ministrija šinīs dienās bija aicinājusi Duisburgas rātsnamā Vestfāles vācu laikrakstu, ārzemju bēgļu nacionālo pārstāvību un presea, kā arī Duisburgas pils. iestāžu pārstāvjus plašā preses konferencē, kurā piedalījās arī britu augsto komisāru un IRO pārstāvji.

Konferencē Duisburgas pilsētas valdes pārstāvis paziņoja, ka ārzemju bēgļiem paredzētās ģimenes mājiņas jau gatavas, un tuvākajās dienās tanīs ievāksies 150 ārzemnieku ģimenes, kas jau izraudzītas dažādās Vestfāles nometnēs. Sociālās ministrijas pārstāvis konferences dalībniekus iepazīstināja ar valdības nodomu līdzīgus ārzemnieku novietojumus ierīkot Bīlefeldē — 300 ģimenēm, Diseldorfā ap 100 ģimenēm un pie Ķelnes ap 100 ģimenēm. Bīlefeldē būvdarbi jau sākti un ģimenes mājiņas būs gatavas marta beigās. Mājiņu būvi drīz sāks arī Diseldorfā un Ķelnē. Tālāk sociālās ministrijas pārstāvis lūdza vācu presi šo faktu plaši apgaismot un sniegt vācu sabiedrībai pareizu, pozitīvu ainu par ārzemju bēgļiem, kas tagad jāuzņem vācu sabiedrībā kā pilntiesīgi tās locekļi, atstājot pie malas visus aizspriedumus un neuzticību, kas līdz šim šur tur pastāvējuši. Preses pārstāvji uzstādīja dažādus jautājumus, uz kuriem atbildēja vācu iestāžu un nacionālo grupu pārstāvji.

Pēc konferences nacionālo grupu pārstāvji presei nodeva īsus apskatus par ārzemju bēgļu patreizējo stāvokli un [illegible] Vācijā, [illegible] apskatoja jauncelto ģimenes mājiņ[illegible].

LCK [illegible] ziņām, ka kandidātiem uz jau[illegible] ģimenes mājiņām jāgriežas pēc paskaidrojumiem un jāpieteicas LCK labklājības nozarē (21a) Augustdorf b. Detmold, Lager, Bl. 9—7. Ģimenes mājiņās novietoties varēs tie Vestfālē esošie tautieši, kas nolēmuši no Vācijas neizceļot.

Arī viņa grib labu darīt Latvijai

10 g. v. Ilse Kronberga no Venecuēlas atsūtījusi LCK dāvanu sainīti, kas nododams kādam latviešu karavīram. Pavadvēstulē mazā latviete raksta:

Ļoti godātais karavīr! Ļoti lūdzu pieņemt šo paciņu kā mīļu dāvanu Jums Ziemsvētkos. Jūs karojāt par Latviju un visus mūs aizsargājāt cik varējāt. Mans tēvs un māte man daudz stāstījuši par mana vectētiņa un vecmāmiņas aizvešanu. Esmu 10 g. v. un sāku saprast, kādās briesmās mēs visi esam bijuši. Savā vēstulītē es to uzrakstu, jo esmu latviete, un mana vēlēšanās, — visu labu darīt Latvijai un tautai.

Ilzīte Kronberga,
Calle Independencia 33,
Edo. Miranda, Los Feques,
Venezuela

Ziedojuši savu Artavu Latvijai

Sekojot LNP prezidija un LCK ārējās informācijas fonda aicinājumam, savu Artavu Latvijai ziedojuši:

ASV: Nezināms ziedotājs 24 starpt. pasta kuponus, A. Spuriņš 10, E. Gulbis 15, J. Dūks DM 10, A. Cimermanis 3, A. Bērziņš 5, Indianas latv. pašpalīdzības fonds 56,50 dol., Dienviddakotas latv. pašpal. kopa 61 dol., Ročesteras latv. ev.-lut. draudze 75 dol.; Kanadā: Kirklendleikas latv. kopa 60,66 Kanad. dol.; Dānijā: A. Maltnieks DKr. 5, J. Apsēns 10, ing. P. Olte 10, kons. P. Grīnvalds 5, E. un V. Valves 25, D. Jurēvics 5, E. un R. Šauls 10, ing. J. Šmits 10, mag. oec. V. Briedis 10; Austrijā: Kufšteinas nom. latvieši 30 šil., R. Ozoliņš 5, A. Garančs 3, A. [illegible] A. G. Stabiņš 20, O. [illegible] V. [illegible] E. Gulbis 10, [illegible] Zariņš 10, [illegible] E. Krūmiņš 5, L. [illegible] 1, A. Hofmanis 1, K. Ozoliņš 1, A. Jansons 3, J. Zemzars 5, Z. Eglītis 5; Austrālijā: A. Zeimonts —/5/— Austr. mārc., Latv. bibl. b-ba Pertā 3/—/—/, E. Meija 1/11/—, Pertas ev.-lut. Sv. Pāvila draudze 5/—/—, Gretas ģim. nom. tautieši 5/15/—; Vācijā: A. Kligers — DM 1, Dilingenas latv. ev.-lut. draudze 11,15, Špakenbergas latv. ev.-lut. draudze 5,30, DV Fareles nod. 25, Latv. sardžu vien. 205, Milzš 10.

Kopā, ieskaitot agrāk publicētos ziedojumus — DM 15,[illegible], 120/5/6 angļu mārc., 115/2/7 Austrāl. mārc., 684,90 Amerik. dol., 141,86 Kan. doļ., 344 šil. Austrijas šil., 13,[illegible] Franc. franki, [illegible] Beļģijas fr., 25 Zv. Kr., 90 Dānijas Kr., 613 starpt. pasta kuponi.

LNP prezidijs, LCK un Ārējās informācijas fonds izsaka sirsnīgu pateicību visiem ziedotājiem.

Va[illegible] Stabausi-Rudovicu pi[illegible]

[illegible] trimdinie[illegible] nesen [illegible] rosīgu [illegible] darbi[illegible] patrioti, [illegible] lik[illegible] p[illegible] gados. V. Stabause bija jaunatnes audzinātāja. Viņa dzimusi 1910. g. 3. dec., Latgalē, Mērdzenes pag., Rudovicu ģimenē, kas Latgalei devusi vairākus skolotājus un sabiedriskus darbiniekus. Jau pēc skolotāju institūta beigšanas 1929. g. skolotājas gaitas viņu noved Nirzas pag. Pilna jaunatnes ideālu, enerģijas un spara viņa nododas skolas darbam ar visu sirdi, brīvo laiku veltīdama teātrim, priekšlasījumiem, praktisku kursu sarīkošanai un tautas izglītības veicināšanai laukos. Arī mūsu patriotiskajās organizācijās V. S. redzam pirmajās rindās. Tā nesaudzīgā darbā aizritēja 15 gadi. Toreiz Nirzas skolas pārzinis bija enerģiskais B. Stabausis, ar kuru viņai vēlāk savijās arī mūža gaitas. Kad otreizējās boļševiku okupācijas karapulki jau bija šķērsojuši mūsu dzimtenes austrumu robežu, arī V. S. dodas bēgļu gaitās. Viņu redzam Kurzemē, tad Austrijā un pēc kara — Zalcburgas nometnē, kur viņa atkal rosīgi piedalās skolas darbā un nometnes sabiedriskā dzīvē. Pirms nepilna gada tālākā emigrācija viņu noved Kanadā — Toronto pilsētā, kur liktenis viņai bija sagatavojis arī mūža dusas vietu.

A. Raidonis

Papildus deva jūras dibenā

KĀ ZIEMEĻVĀCIJAS LATVIEŠI APGĀDĀJA SVĒTKU GALDU

Īsi pirms svētkiem Ziemeļvācijā iestājās krietns sals. Jūras līči pārvilkās pabiezu ledus kārtu. Un to tikai ziemeļnieki gaidīja.

„Nu zuši ir mūsu varā," teica zvejas un zivju cienītāji.

Tā arī bija. No rīta krēslas līdz vēlai pēcpusdienai bēgļi locījās pa līča ledu, cirta āliņģus un žebērkļiem dūra jūras dibenā sastingušās „ūdens čūskas".

„Iznāca krietni svētki," stāsta divi brāši tautieši. „Sagādājām ko garšīgu ne vien svētku galdam, bet pāri palika arī miestiņa darīšanai."

Ne mazāk apmierināti bija tie tautieši, kas vasaras brīvo laiku — un tādā neizmigajam bezdarbniekam atliku likām — lietderīgi izmantoja. [illegible] kai trimdā," saka kādreiz bagāta Zemgales saimniece, „un katrs sīkums šodien mums nozīmē daudz."

Un tomēr ir vēl ļaudis, kas to vien gaida, lai tā jau trūcīgos padarītu vēl trūcīgākus.

Tā kādai vācu bēgļu ģimenei, kas dzīvo starp ārzemniekiem Neištates nometnē, Ziemsvētku dāvana bija — vasaras pūliņu zaudējums. Trekni barotās zosis pašā svētku vakarā nozuda… no otrā stāva loga. Ārzemju bēgļiem ne visai laba slava…

Svētkus svešumā ar mazām veltēm gaišākus darīja arī vācu organizāciju un rūpniecības uzņēmumu atsaucība. Lai gan viņu pašu ļaužu vairums dzīvo trūkumā, Vācijas sarkanā krusta Neištates nodaļa atcerējās arī latviešu trimdiniekus — vecos ļaudis, dautizbērnu ģimenes un slimajos. Tāpat pazīstamā „Glücksklee" pienotava. Gan svētku veltes nebija lielas, taču tās radīja sajūtu, ka neesam gluži aizmirsti un ka arī svešu ļaužu krūtīs pukst cilvēcīga sirds…

*

Jaungadu Šlēzvigas-Holšteinas tautieši sagaidīja ar rūpēm vaigā. Vai 1951. gads reiz piepildīs ilgi loloto, bet pēdējos mēnešos akūtu kļuvušo sapni — izkļūt no šī Vācijas apgabala? Memorandi, norādījumi un lūgumi izvietot bēgļus pa citām Vācijas provincēm arvien atdūrušies uz grūtībām. Solīts gan, ka — pienākot kārtējam brīdim — bēgļus izvāks, bet solījumi ir tikai solījumi, kas bēgļus daudzkārt pievīluši.

Edvīns Ērms

Darbs Kanadas lauksaimniecībā

Kanadas latviešu palīdzības b-bas lietvedis I. Andrejsons ziņo, ka b-bai ienākuši daudz lauksaimniecības darba piedāvājumu strādniekiem-vieniniekiem. Tāpat pieprasa atraitnes ar 1 bērnu un precētus pārus bez bērniem. Taču tos nākas noraidīt, jo b-bai vairs nav kandidātu resp. iecelošanai un darbam pieteikušos bēgļu. Tādēļ visas minēto kategoriju personas, kas būtu ar mieru strādāt Kanadas lauksaimniecībā, lūgtas iesūtīt vajadzīgos datus: Latvian Relief Association, PD Box 383, Ottava, Ontario, Canada.

Pirmais p[illegible] vācu saimniecībā

[illegible]ingenas DP [illegible] viena no tām, ko pag. [illegible] nodeva vācu administrā[illegible], atstājot tās iemītniekus vācu sai[illegible]bā. Nometni pārdēvēja par valdības nometni „bezdzimtenes ārzemniekiem". Nometnē 921 ārzemnieks, starp tiem 525 latvieši, 263 lietuvieši, 68 igauņi, bet pārējie citu tautību piederīgie. No 525 latviešiem nometnē dzīvo tikai 385, pārējie skaitās še tikai „teorētiski" un atrodas darbā ārpus nometnes, lielākā daļa Augsburgā.

Nometne atrodas bij. vācu lidlauka kazarmās, kas pa daļai sagrautas. Bija paredzēts, ka ar IRO līdzekļiem tās pārbūvēs divstāvu dzīvokļos, bet tālāk par projektu netika. Pag. novembrī pienāca ziņa, ka kazarmas jāatbrīvo militārām vajadzībām, un jau izstrādāja projektu par baraku būvi. Īsi pirms termiņa okupācijas iestādes paziņoja, ka pagaidām kazarmas nav vajadzīgas, un tā nu bij. DP palika uz vietas ar cerībām — mitināties še vismaz līdz pavasarim.

Nometni pārziņa vācu administrātors ar diviem palīgiem, no kuriem viens latvietis — techniskais vadītājs. Arī pārējais nometnes personāls vairumā vācu tautības. Pastāv nometnes policija tāpat kā IRO laikā, tikai daudz šaurākā apmērā. Kopkaktla nav, un sociālo pabalstu izmaksā naudā katra mēneša sākumā: vieniniekiem — 40 DM, ģimenes galvai 27, pieaugušiem ģim. locekļiem 25 un bērniem 20. Telpas, apkurināšana (centrālā) un apgaismošana ir bez maksas tiem, kas saņem soc. pabalstu, bet strādājošie maksā īri. Ar apkurināšanu varētu iztikt, bet par telpu remontu jārūpējās pašiem. Nedienas ir ar elektrību. Dienā to dod tikai apm. 2 stundas un arī tad ne ikdienas. Vakarā to ieslēdz, kad jau krietni satumsis, un jau 22.30 noslēdz līdz pl. 6 no rīta. Visu nakti nometne ir pilnīgā tumsā, kas sagādā lielas neērtības tiem, kam mājās mazi bērni vai slimnieks.

Sākumā bija paredzēts, ka dažādās tautības reprezentēs nometnes padome ar vēlētiem pārstāvjiem. Vā[illegible] šo nodomu atlika, un katrai tau[illegible] joprojām pastāv sava komiteja un darbojas bez traucējumiem. Lu[illegible]ņu un katoļu baznīcu organizācijas atvērušas savus aprūpes birojus, kas izsniedz pabalstus, uzrauga ziedojumu sadalīšanu un rūpējas par grūti izvietojamo izceļošanas iespējām, it sevišķi par kara invalidiem. Lielāks skaits grūti izvietojamo [illegible] dokumentājušies uz ASV, daži [illegible] Kanadu.

No latviešu organizācijām sevišķi izceļas nometnes Daugavas Vanagu nodaļas (vad. S. Spurdziņš). Noorganizēts teātra pulciņš, kas vecā gada vakarā uzveda Avotiņas komēdiju Glāznotāju Otiņš M. Šalmes režijā. Pildā zāle un skaļie aplausi deva gandarījumu tēlotājiem, kas izcēlās ar labu saspēli. Nometnē darbību sākusi arī YMCAs/YWCAs nodaļa [illegible] Ūdra vadībā, piedaloties arī pār[illegible] tautībām.

K.

Juridiskie padomi tautiešiem Vācijā

LCK Juridiskā nozare paziņo, ka tautieši Vācijā pēc padomiem juridiskos jautājumos var griezties pie sekojošiem Latvijas juristiem:

Jānis Saina — Nürnberg, Kreling Strasse Nr. 50, Zim. 119. Runājams no plkst. 14—16 katru dienu, izņemot sestdienas un svētdienas.

Aleksandrs Plauks un Rūdolfs Plauks — (24) Nustadt/Holstein, Regional Secondary School.

Andrējs Skujskurbe — Stuttgart — BadCannstatt, bei Stuttgart, Funkerkaserne Bl. 2. Zim. 33a.

Walter Wolt — (16) Wiesbaden, Theater Kolonnaden.

Dītrichs Loebers — Lübeck, Finkenberg 44.

Sūtot rakstiskus jautājumus, atbildei pievienojamas pastmarkas. LCK juridiskai nozarei domātie raksti turpmāk adresējami: (21a) Augustdorf bei Detmold, Lager, Bl. 9.

ARĪ JAUNZĒLANDE MEKLĒ DP SPECIĀLISTUS

IRO saņēmusi no Jaunzēlandes [illegible] darba piedāvājumus. Mārniecības [illegible] [illegible] topogrāfu, [illegible] 40 g., mārniecības aprēķiniem un [illegible] zīmēšanai ar labām zināšanām [illegible] un sfēriskā trigonometrijā, tāpat arī [illegible]nomijā. Sākuma alga 600 mārc. gadā [illegible] ikdienas [illegible] labas kvalifikācijas [illegible] dījumā līdz 720 mārc. Tāpat vajadzīgi [illegible] mērnieka palīgi; 2 no tiem [illegible] kas kvalifikācijas ar zināšanām fo[illegible]metrijā. Alga 400—500 mārc. gadā [illegible] tiem 9 palīgiem darbs paredzēts [illegible] mērniecībā, nivelēšanā un [illegible] nā birojā. Alga 300—360 mārc. gadā [illegible] piecieāamas pilnīgas angļu val. zi[illegible] Priekšroku dos neprecētiem, jo [illegible] vieta paredzēta vieniniekiem [illegible] tālu no apdzīvotiem centriem. [illegible] vajadzīgi speciālists kartu [illegible] vecāks par 40 g. pastāvīgam darbam [illegible]grafijā un fotogrammetrijā. Alga [illegible] mārc. gadā.

Jaunzēlandes lauksaimniecības [illegible] meklē dabas zinātnieku — [illegible] augu slimību pētīšanā un [illegible] cēloņu novēršanā. Kandidātiem ([illegible] g. v.) piedāvā sākuma algu 600 mārc. [illegible] ar labām avansēšanās iespējām. [illegible] ministrija meklē 2 lauksaimniecības [illegible] bioloģijas [illegible] līdz 40 g. v., kas [illegible] cializējušies dzīvo būtņu ķīmijā. [illegible] dātus sagaida plašs [illegible] laboratorijā, kur [illegible] [illegible] praksē. [illegible] valsts [illegible] meklē 2 [illegible] ar labām zināšanām [illegible] kas būtu spējīgi [illegible] Kandidātiem jābūt līdz 40 g. v. [illegible] roku 60 g v.) ar labām [illegible] val. [illegible] nām. Sākuma alga 525 mārc. gadā. [illegible] teikšanās IRO birojos.

Nometņu dzīv[illegible]

[illegible] nometnē [illegible] dienas [illegible] vakarā [illegible] un [illegible] galdu [illegible] ar [illegible] un diviem [illegible] [illegible] Ziemsvētku [illegible] svētku eglītēm, [illegible] Vecais strēlnieks K. pastāstīja, kā [illegible] Ziemsvētkos svētku eglītes dedzināja [illegible] strēlnieki. Skaisti [illegible] Klusa nakts, svēta nakts. Skanēja [illegible] das bija sagatavojuši arī daudzas [illegible] rotas deklamācijas.

EITINĀ pie DV nodaļas nesen [illegible] nāts jaukts dubultkvartets, kas vada [illegible] lotāja V. Jirgensone. Ziemsvētkos [illegible] dziesmām tas iepriecināja [illegible] viešus Heiligenhafenā un [illegible] kuplinot skolas un nometnes eglītes [illegible] karus.

NEIŠTATES nometnē, Holšteinā, [illegible] gada dienā traģiskā nāvē miris [illegible] karavīrs — invalīds Eduards [illegible] dz. 26. febr. 1925. g. Kuldīgā. Aizgājušo [illegible] uzticamu un sirsnīgu tautieti [illegible] Neištates latvieši un plašā DV saime.

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(37. turpinājums)

Vecais Dipons iesmējās pilnā kaklā: „Mīlais draugs, mēs tās lūgtu pat uz ceļiem! Bet mūsu izrakumu īpašais veids cilvēcei vienaldzīgs; tā pieprasa bagātīgāku laupījumu — pār visām lietām zeltu, ievērojamus zelta daudzumus! Ir jābrīnās, cik maz intereses caurmēra cilvēks parāda keramikai. Bet tā taču atspoguļo visu cilvēces attīstību. Zīmējumi, ieraksti…"

Armans Dipons bija iebraucis īstajos ūdenos. Viņš apgalvoja Puaro, ka neļausies pazīstamajiem Billera piekukuļošanas mēģinājumiem, kas rīkojas ar noziedzīgi nepareiziem datiem un maldināja zinātniekus, un Puaro svinīgi apsolīja, ka arī viņu neapmulsinās šī mācītā vīra publikācijas. Tad viņš iejautājās:

„Vai, piemēram, 500 mārciņu dāvana…"

No uztraukuma Armans Dipons gandrīz pārkrita šķērsām pār galdu. „Puaro kungs, jūs… jūs man tās piedāvājat? Man? Lai palīdzētu mums veikt izrakumus? Tas jau lieliski, tas ir gandrīz neaptverami! Tā ir lielākā privātā dāvana, kādu esam saņēmuši."

Herkuls Puaro ieklepojās: „Bet es, protams — es katrā ziņā to saistu ar zināmu noteikumu."

„Ak, zināms! Es saprotu — jūs vēlaties kādu piemiņas lietiņu. Kādu vecu ķieģeli, kādu vecu urnu."

„Nē, nē, jūs mani nesapratāt pareizi," iesaucās Puaro ātri, iekāms Dipons paguva aizrauties jaunos runas plūdos. „Lieta grozās ap manu sekretāri, šo jauno, burvīgo dāmu, kuras sabiedrību mēs šovakar baudījām — vai viņa drīkstētu pavadīt jūs ekspedīcijā?"

Šis atklājums, protams, sagādāja vecajam Diponam nelielu vilšanos.

„Hm… Varbūt tomēr tas būtu iespējams," viņš atteica, savu zodu braucīdams. „Taču man iepriekš jāaprunājas ar savu dēlu; saprotiet, mūs jau pavada mana sieva un māsas dēls. Zināmā mērā tai bija jākļūst par ģimenes lietu. Bet es parunāšu ar Žanu."

„Jaunkundze kaislīgi interesējas par podniecības ražojumiem. Pagātne viņu pilnīgi apbur, un viņas dzīves sapnis ir pašai piedalīties izrakumos. Bez tam viņa itin priekšzīmīgi lāpa zeķes un tikpat labi prot piešūt arī pogas."

„Derīgs talants."

„Vai nē? … Jā, jūs man nupat stāstījāt par Zūzas keramiku…"

Šī atgādinājuma pietika, lai Armans Dipons atsāktu savu teorētisko monologu par Zūzu I un Zūzu II.

Puaro atgriezās hotelī taisni tajā acumirklī, kad Džēna hallē atsveicinājās no Žana Dipona. Paceļoties ar liftu augšējā stāvā, mazais beļģis sacīja: „Jaunkundze, esmu sagādājis jums lielisku vietu. Pavasarī jūs pavadīsiet Diponus uz Persiju."

Džēna izbrīnījusies uzlūkoja viņu: „Vai jūs jokojaties?"

„Ak, jaunkundze, jā vecais krietnais Dipona kungs jums šinīs dienās piedāvās darbu, saņemiet to ar abām rokām."

„Bet es jums saku, ka uz Persiju noteikti nebraukšu. Pavasarī es kopā ar Normanu Gālu atradīšos vai nu Masvelhillā vai Jaunzēlandē."

Puaro tēvišķīgi noglāstīja viņas rožaino vaigu.

„Mīļais bērns, līdz nākošajam martam mums vēl atlikuši vairāki mēneši. Ja kaut ko plāno, tad tas vēl nenozīmē, ka biļete jau nopirkta. Gluži tāpat šodien es apsolīju kādu dāvanu, taču patiesībā čeku vēl neesmu izrakstījis. Bet — iekāms neesmu aizmirsis! Rītu man jums jānopērk rokas grāmata par tuvo austrumu aizvēsturisko keramiku, jo es šovakar apgalvoju, ka jūs par to kaislīgi interesējaties."

Džēna Greja nopūtās.

„Būt jūsu sekretārei — tas nav nekāds vieglais amats! Vai vēl kas?"

„Jā. Tālāk es apgalvoju, ka jūs protat lieliski lāpīt zeķes un piešūt pogas."

„Vai arī tas man rītā ar pierādījumiem jāapliecina?"

„Ak, varbūt abi kungi šai punktā apmierināsies ar manu vārdu," atteica Herkuls Puaro.

XXIII.

Nākošajā dienā pulksten pusvienpadsmitos Parīzes drošības policijas melanholiskais ierēdnis ieradās Puaro dzīvoklī un sirsnīgi kratīja mazajam beļģim roku.

„Puaro kungs, ir gluži nepieciešami parunāties ar jums zināmā lietā," iesāka Furnjē dzīvāk nekā parasts. „Man šķiet, beidzot esmu sapratis to, ko jūs Londonā sacījāt par pūšamā stobriņa atrašanu."

„Ā!" Puaro seja apskaidrojās.

„Jā, es daudz pārdomāju šos jūsu vārdus," turpināja Furnjē, atlaizdamies vienā no ērtajiem atzveltnes krēsliem. „Atkal un atkal es atkārtoju sev jūsu vārdus: kādēļ gan šis pūšamais stobriņš vispār tika atrasts — to taču ļoti viegli varēja izmest pa ventilatora caurumu? Un šķiet, ka man ir arī pareizā atbilde — pūšamo stobriņu atrada tādēļ, ka slepkava vēlējās, lai mēs to atrastu."

„Bravo!" uzslavēja viņu Herkuls Puaro.

„Tā taču jūs toreiz domājāt, vai nē? Es gāju vēl soli tālāk un jautāju sev — kādēļ slepkava vēlējās, lai mēs to atrastu? Un mana atbilde bija — tādēļ, ka pūšamais stobriņš vispār netika izlietots."

„Bravo! Bravo! Pilnīgi manas domas."

„Es sacīju sev: saindētais dzelksnis, tas jā; bet no pūšamā stobriņa. Tātad slepkavīgo dzelksni izpūta gaisā ar kaut ko citu, ar kādu lietu, ko kāds no pasažieriem varēja pielikt pie lūpām, nevēršot uz sevi uzmanību. Un es atcerējos, cik ārkārtīgu nozīmi jūs piešķīrāt pasažieru mantu sarakstam. Es kļuvu domīgs, kad Lēdijas Horberijas mantās tika atrastas divas cigarešu iemutes, bet pie abiem Diponiem vairākas kurpes pīpes."

Furnjē uz brīdi apklusa un uzlūkoja Puaro. Taču tas klusēja.

„Gan cigarešu iemutes, gan pīpes bija iespējams neuzkrītoši pacelt pie mutes. Vai man ir taisnība, vai nav?"

Herkuls Puaro brīdi vilcinājās, iekams atbildēja:

„Jūs esat uz īstām pēdām. Taču turpiniet. Un neaizmirstiet lapseni."

„Lapseni?" Furnjē izbrīnēts iepleta savas tumšās acis. „Nē, Puaro kungs, tur es nespēju jums izsekot. Kas uz lapseni attiecas…"

Telefona spalgā ieskanēšanās pārtrauca viņu, un Puaro pacēla klausuli.

„Hallo, hallo! Ā, labrīt. Jā, tas esmu es, Herkuls Puaro." Un, pagriezdamies pret Furnē, viņš piezīmēja: „Tas ir Tibo." Tad viņš runāja tālāk aparātā: „Jā, jā, protams. Ļoti labi, paldies. Un jums? Furnē kungs? Jā, viņš sēž blakus man. Vienu acumirkli, lūdzu."

Viņš pasniedza klausuli savam apmeklētājam un īsi paskaidroja: „Tibo zvanījis jums uz drošības policiju un tur uzzinājis, ka atrodaties pie manis. Viņa balss skan visai uztraukti. Bet parunājieties paši ar viņu."

Furnjē paņēma telefonu.

„Šeit Furnjē… Kā… Kā? … Patiešām? … Jā, jā, katrā ziņā. Esmu pārliecināts, ka viņš grib. Mēs tūliņ ieradīsimies."

Viņš nolika klausuli, acīmredzot Tibo satraukuma iespaidots.

„Puaro kungs — ieradusies meita! Žizeles kundzes meita!"

„Kā?"

„Jā, viņa ir ieradusies, lai saņemtu savu mantojumu."

„No kurienes?"

„No Amerikas, ja esmu pareizi sapratis. Tibo kungs lūdz viņu ierasties pulksten pusdivpadsmitos. Viņš jautā, vai arī mēs negribētu būt tur klāt."

„Bet protams! Mēs iesim tūliņ… Es tikai atstāšu ziņu Greija jaunkundzei."

(Turpinājums sekos)

...cu saimniecībā

...o nodomu atlika, un katrai tau... joprojām pastāv sava komiteja ...darbojas bez traucējumiem. Lu... un katoļu baznīcu organizāci... tvērušas savus aprūpes bijušu... kas sniedz pabalstus, uzrauga zie... dojumu sadalīšanu un rūpējas par grūti izvietojamo izceļošanas iespē... it sevišķi par kaŗa invalidiem. Lielāks skaits grūti izvietojamo jau dokumentējušies uz ASV, daži uz Kanadu.

No latviešu organizācijām sevišķi izceļas nometnes Daugavas Vanagu ... (vad. S. Spurdziņš). Noorganizēts teātra pulciņš, kas vecā gada vakarā uzveda Avotiņas komēdiju ... Otiņš M. Šalmes režijā. Pilnā zāle un skaļie aplausi deva gandarījumu tēlotājiem, kas izcēlās ar labu saspēli. Nometnē darbību uzsākusi arī YMCAs/YWCAs nodaļa ... vadībā, piedaloties arī pārējām tautībām.

K.

ARĪ JAUNZĒLANDE MEKLĒ DP SPECIĀLISTUS

IRO saņēmusi no Jaunzēlandes pirmos darba piedāvājumus. Mērniecības [illegible] ... trigonometrijā, tāpat arī [illegible] ... [illegible]

Nometņu dzīve

[illegible]

...darājāt, vai nē? Es gāju vēl soli tālāk ... slepkava vēlējās, lai mēs to atrastu ... — tādēļ, ka pūšamais stobriņš vispār ... manas domas."

... tas jā; bet no pūšamā ... izpūta gaisā ar kaut ... kāds no pasažieriem varēja pielikt pie ... Un es atcerējos, cik ārkār... pasažieru mantu sarakstam. Es kļuvu ... mantās tika atrastas divas ... pie abiem Diponiem vairākas kurās ...

...okluša un uzlūkoja Puaro. Taču tas klusēja ... pīpes bija iespējams neuzkritoši ... ir taisnība, vai nav?"

..., tūlītēji atbildēja:

... pēdām. Taču turpiniet. Un neaizmirstiet ...

... iepleta savas tumšās acis. „Nē, ... jums izsekot. Kas uz lapseni at...

... pārtrauca viņu, un Puaro pa...

... Jā, tas esmu es, Herkuls Puaro." ... viņš piezīmēja: „Tas ir Tibo" ... „Jā, jā, protams. Ļoti labi, ... kungs? Jā, viņš sēž blakus man."

... savam apmeklētājam un īsi pa... uz drošības policiju un tur ... pie manis. Viņa balss skan visai ... paši ar viņu."

... Kā? ... Patiešām? ... Jā, jā, katrā ..., ka viņš grib. Mēs tūliņ ieradīsimies." ..., acīmredzot Tibo satraukuma iespaidots. ... ieradušies meita! Žizeles kundzes meita!"

..., lai saņemtu savu mantojumu."

... pareizi sapratis. Tibo kungs lūdza ... pusdivpadsmitos. Viņš jautā, vai arī ... klāt."

... iesim tūliņ ... Es tikai atstāšu ziņu ...

(Turpinājums sekos)

Senas lietas jaunā gadā

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

Ikreizēja gadu maiņa ir jauns ceļakmens tai mūžīgajā kustības straumē, kurai mēs piebiedroties varam, diemžēl, tikai pavisam īsu laiku. Nekā nezinādami, kas būs, un visai maz saprazdami, kas bijis, ļaudis mēdz it kā mazliet apstāties pie šiem ceļakmeņiem. Britu salās to darīt ir, varbūt, pat vairāk iemeslu nekā citur. Šai zemē pēdējā laikā taču noticis tik daudz pārmaiņu! Tās jo ievērojamākas tāpēc, ka še gadsimtiem no vietas dzīve plūda daudz vienmērīgāku gaitu, nekā tas bija vētrainajā kontinentā. Bet nu vienā gadā še notiek daudz kas vairāk nekā agrāk gadu desmitos, bet desmitos vairāk nekā gadsimtos.

Taisni šai gadu mijā nākotnes apvārsnis šķiet melnāks nekā jebkad, jo kaŗa laika grūtumi, ierobežojumi un neērtības, no kā gribēja atbrīvoties, nāk atpakaļ ar nepielūdzamu neatvairāmību. Un taisni šai gadu mijā vecie, labie laiki šķiet atdalīti no tagadnes un paredzamās nākotnes ar bezdibenīgu plaisu, kas veras aizvien platāka.

*

Jaunā gada pirmajā mēnesī par veciem laikiem būs jādomā ikvienam anglim, ja arī viņš par tiem būtu izvairījies domāt vecā gada vakarā. 1901. gada 22. janv. slēdza acis karaliene Viktorija, gadu nastas un vientulības saliekta. Viņa un neviens cits iemiesoja veselu labklājības laikmetu, kad britu karaļvalsts kļuva par impēriju, kad Londonas vara pusgadsimta laikā pieauga no 95 uz 250 milj. pavalstnieku.

Viegls, pūkains sniegs krita uz pavadītājiem, kad tie pēdējā procesijā sekoja karalienes šķirstam uz tumšo, kluso Vindzoras mauzoleju. Vai pavadītāji jau toreiz varēja just, ka kaut kas uz neatgriešanos zudis, ka Viktorijas laikmets kā kuģis atdalījies no krasta un slīdēs projām aizvien tālāk pagātnes bezgalībā.

Drošība, miers, materiālās labklājības pieaugums, progress visās dzīves nozarēs — lūk, neatņemamās Viktorijas laikmeta sastāvdaļas. Kad Viktorija bija jauna (viņa sāka valdīt 1837. gadā) lēni burinieki zagās pāri Klusajam okeanam uz vāji pazīstamām dienvidus puslodes salām. Kad karaliene bija veca — vareni angļu tvaikoņi lepni gāja cauri Londonas kontrolētajam Suecas kanālim. Kad viņai bija 18 gadu, Austrālija bija baiga noziedznieku kolonija; 80 gadu vecumā tur bija jau izaugušas tik lielas pilsētas kā Mančestera, bet Tasmanijas ielejās auga Anglijas augļu koki. Indijā, Kanada, Jaunzēlande un beidzot arī Dienvidafrika bija jauni dārgakmeņi karalienes kronī. Eksports no britu salām uz aizjūras kolonijām un dominijām pieauga no 17 milj. mārc. 1840. gadā uz 102 milj. mārc. 1901. gadā.

Jā — tas bija progress! No aizjūras nāca vilna, kokvilna un labība, lai barotu un dotu darbu Midlendas strādniekiem. Pēdējie savukārt pūlējās, lai varētu izvest kokvilnas drānas Kalkatas bazāriem, kreklus Austrumafrikas melnajiem barbariem, bet saldus biskvītus — Fidži salas kanibaļiem.

Lielākā laime britu salām bija tā, ka tās bija pasargātas no kaŗiem. Ja arī tādos Londona kādreiz piedalījās, tad šīs nepatīkamās lietas atradās tik tālu, ka mājas dzīvi tās netraucēja. Arī iekšpolitiski Anglijai bija aiztaupīts viss tas, kas smagi piemeklēja kontinenta valstis. Kamēr tās piedzīvoja sociālas revolūcijas, anarchiju, despotismu, tikmēr šeit valdība (lai tā būtu cik reakcionāra būdama) aizvien prata novērst neapmierinātību ar saprātīgām reformām, kaut arī 5. min. pirms 12-tiem! Britu politika 19. gadu simtenī bija jēdziens par sevi; tā bija izkopta māksla, tā lielumlielā gadījumu vairumā bija gudrāka, veiklāka un sekmīgāka nekā pretspēlētāju politika.

Bet — ikvienai medaļai ir arī otra puse. Bēdīgi slavenie posta kvartāli — slami ir šī paša spožā Viktorijas laikmeta neglītā daļa. Šie varenie gadi atstājuši ne vien varenas impēriālas celtnes, kas cirstas marmorā un granītā, bet — arī nožēlojamas, bezgalīgas nameļu virknes, šauras, tumšas un netīras ielas. Tajās ieejot, gribās citēt slavenos Dantes vārdus, kuŗus viņš licis pie elles vārtiem: tiem, kas šeit ieiet, cerības jāatstāj ārpusē.

Un tomēr — šie paši slami bija lielākais rezervuārs, kas uz visām debess pusēm meta impērijas celājus. Ikviens, kas nevarēja samierināties ar sociālajiem žņaugiem, devās uz četriem pārējiem kontinentiem kolonizēt, stādīt, celt, tirgoties, ražot un — uzvarēt. Vājākie palika Anglijas slamos, kur viņi vai viņu pēcnācēji dzīvo joprojām.

Viktorijas laikmeta beidzamajos gados sociālās reformas stipri uzlaboja strādnieku šķiras stāvokli. Tad radās arī tredjūnijas un spēcīga strādnieku politiskā kustība. Rezultātā — kam esam pašreiz liecinieki — tā nu pilnīgi pārņēmusi valsts varu un uzsākusi lielāko sociālo eksperimentu, kāds rietumu pasaulē pieredzēts. Un no tiem pašiem Viktorijas slamiem nākuši politiķi, kas tagad sociāli vājāko interesēs ceļ t.s. labklājības valsti. Lai minām viņu vidū kaut Bēvinu un Bevenu. Bet tas jau ir pavisam cits stāsts...

Runājot par Viktorijas impēriju, mēs tagad varam konstatēt nemitīgu lejupslīdēšanu un izirumu. No greznā Viktorijas kroņa izbiruši vairāki dārgakmeņi, bet cit' kļuvuši tik vaļīgi, ka katru brīdi var gaidīt to izkrišanu. Burmas sūtņi krita uz vaiga pie zemes karalienes priekšā un nesa tai dāvanu kastes ar zeltu un rubīniem. Bet — pirms dažiem gadiem Burma atstāja britu kopvalsts ietvarus pavisam... Indijas pievienošana deva Viktorijai imperatrises apzīmējumu, bet viņas dēla dēla dēlam Džordžam VI bija imperatora tituls jāzaudē, jo Indija kļuva patstāvīga (un ne pārmērīgi uzticīgs) kopvalsts līdztiesīgs loceklis. Peļņa no aizjūras koloniju uzņēmumiem vairs nav ne tuvu tik liela kā agrāk. To eksistencei aizvien lielākas briesmas rada komūnistu safanatizētie brūnie, melnie vai dzeltenie iezemieši, bet būtiski svarīgie satiksmes ceļi ar metropoli atrodas flanka apdraudējumā no austrumu komūnistiskās lielvalsts un tās satelītiem. Pats par sevi saprotams arī tas, ka britu politika vairs ne tuvu nenes tādus augļus, kā 19. g. s., jo tagad diplomātija vairāk kā jebkad atkarīga no lielgabalu kalibra un šaušanas ātruma.

Skaidrs ir tas, ka drošības, miera un komforta laiks ir garām un, ciktāl mēs spējam tagad spriest, — uz neatgriešanos. Tas guldīts kapā līdzās Viktorijai jau visai drīz pēc viņas nāves. Lielās karalienes 50. nāves diena var likt daudziem skumji padomāt, jo tā patiesi iekritusi drāmatiskā brīdī.

*

Arī citi senie gari likuši sevi manīt gadu mijā. Skotijas likteņa akmens izzagts no karaļa kronēšanas krēsla Vestminsteras abtejā, kā saka, paša Skotlend Jarda deguna priekšā, kas atrodas turpat ap stūri. Skoti nu dabūjuši atpakaļ savu vēsturisko akmeni, ko angļu karalis Eduards I 1296. gadā tiem atņēma un pārveda uz Londonu. Leģenda stāsta, ka šis ir tas pats akmens, uz kuŗa bībeles Jēkabs atspiedis savu galvu, kad viņš sapnī redzējis debesu kāpnes. Ja arī tas nebūtu tiesa, tad kopš 500. gada pēc Kristus tomēr šis smilšakmens gabals vēsturē noteikti parādās; uz tā līdz pat aizvešanai uz Londonu kronēti Skotijas karaļi, bet pēc tam — Anglijas valdnieki. Kopš 843. gada tas atradies Skonas pilī, tāpēc arī tā nosaukums — Skonas akmens.

Katrā ziņā zagļi rīkojušies ļoti veikli. Otrkārt — skoti visumā izrāda tiem savas simpatijas un gandarījumu. Vēsturiskais Skonas pils īpašnieks lords Mensfilds izteicies, ka ja gadījumā akmens tiktu nogādāts viņa pilī, būtu ļoti grūti pateikt, uz kādu tiesību pamata angļi drīkstētu prasīt to atpakaļ. Eduards III solījies to skotiem atdot (14. g. s.), bet šo solījumu nav pildījis.

„Šis ir Skotijas lielākais triumfs pār Angliju kopš vairākiem gadu simteņiem," — teica man kāds jauns skots.

„Nožēlojamie muļķi," komentēja notikumu kāds skābs anglis, gribēdams zilo romantiku apklāt ar pelēka īgnuma plīvuri.

Bet visiem mums patīk lasīt par šo notikumu, kas tik jauki izdalās uz mūžīgo slepkavību, politisko sarežģījumu un Korejas kaŗa melnā fona.

Londonā, 1. janvārī.

V. Skultāns

Sūtnis J. Feldmanis apmeklē latviešus Ellisa salā

Šinīs dienās sūtnis J. Feldmanis ar sekretāru A. Dinbergu apmeklēja Ellisa salā internētos latviešus, kas tur novietoti līdz attiecīgas iestādes izlems jautājumu par patvēruma tiesību piešķiršanu ASV. Salā pašreiz ap 90 latviešu, kas pēc ierašanās no Zviedrijas un ar DP transportkuģiem no Vācijas internētas saslimšanas gadījumu dēļ vai dažādu apstākļu noskaidrošanai. Internēto starpā prof. K. Čakstes atraitne ar abām meitām, inž. Līduma, A. Krieviņa, V. Lamberga, S. Jaudzema un citas ģimenes.

Sūtnis J. Feldmanis salā novietotiem latviešiem uzrunā norādīja, ka viņu internēšana nav uzskatāma par ASV nelabvēlību, un pēc apstākļu pārbaudes vai veselības uzlabošanās visus no šejienes atbrīvos.

Ņujorkas apmeklējuma laikā sūtnis ieradās arī pie Amerikas Balss un Eiropas brīvības komitejas vadītājām amatpersonām. Abas šīs iestādes patlaban organizē latviešu resp. baltiešu nodaļas.

Vīrs, kas māk runāt

KĀRĻA LEJASMEIJERA PRIEKŠLASĪJUMI AMERIKĀŅU DRAUDZĒS UN AUGSTSKOLĀS

VĒSTULE LATVIJAI NO DULUTAS

No laikraksta lapas smaidīga pazibēja pazīstama seja. Vai tiešām tas būtu draugs no Vācijas nometņu laikiem? Uzņēmuma paraksts apstiprināja Kārļa Lejasmeijera ierašanos Minesotas ziemeļu pilsētā. Viņu aicinājusi valsts universitātes Dulutas nodaļa runāt par kristietību un komūnismu. Pirmajā lappusē bija saruna ar lektoru un paziņojums par vēl citiem viņa priekšlasījumiem mūsu pilsētā.

Bija jau pārāk vēls, lai aizkļūtu uz pirmo priekšlasījumu baznīcā, kas atradās pilsētas otrā galā, 20 km no manas dzīves vietas, bet, nekavēdams laiku, uzsāku viesa medības pa tālruni. Taču izrādījās, ka tas nemaz nav tik viegli notveŗams: pirmā atbilde bija, ka pašlaik runājot, otrā — nupat vakariņojot un beidzot — atvainojās, ka esot nupat kā aizbraucis. Otrā rītā biju attapīgāks un laipno jaunkundzi universitātē palūdzu nodot lektoram zīmīti ar manu vārdu un tālruņa numuru. Kaut ar biju notitulēts par „Leipcigas redaktoru", taču Lejasmeijeram nebija šaubu, kas pēc viņa taujā, un mēs varējām norunāt satikšanās brīdi.

Amerikā Lejasmeijers nav kļuvis pilnīgāks kā vairums tautiešu, kam laimējies dabūt ciešamu darbu un

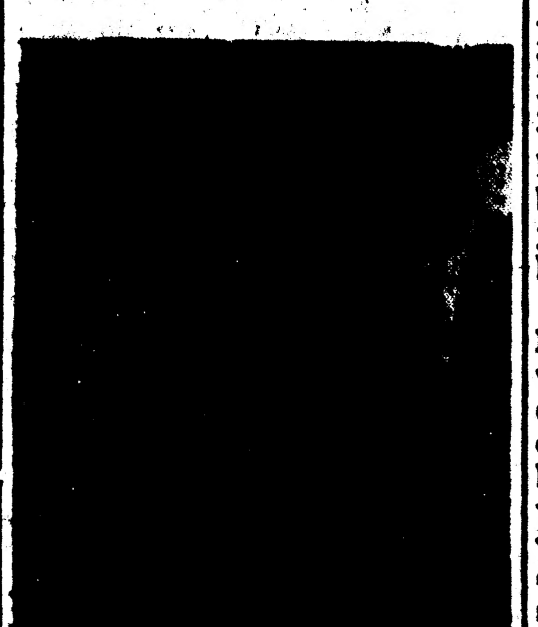

Kārlis Lejasmeijers sarunā ar Minesotas universitates Dulutas nodaļas rektoru Dr. J. E. Kingu

kas var dzīvot „savā maizē", — drīzāk viņš kļuvis vājāks, tikai acis zib dzīvāk un vaigos it kā radušies asketa vaibsti. „No pilsētas uz pilsētu ved mans ceļš! Jau divi mēneši esmu projām no mājām, un tikai īsi pirms Ziemsvētkiem ceru atgriezties Filadelfijā." Arī pašlaik viņš ir steidzīgs — pēc pāris stundām jāierunā intervija skaņu lentā, ko sūtīt uz Ņujorku un no turienes Kolumbijas raidītājs to atskaņos klausītājiem" no krasta līdz krastam," bet pēcpusdienā jau atiet vilciens uz Mineapolisu.

Šais pāris stundās kā kaleidoskopā acīm garām aizslīd laikrakstu un žurnālu izdevēja gaitas Vācijā, pirmie soļi šai krastā, strādnieka dienas, kas nenovēršamas vairumam ieceļotāju, un cīnītāja ceļā, kas pašķīries manam viesim. Jau pirmie priekšlasījumi saistījuši uzmanību, un Lejasmeijers aicināts runāt ārpus augstskolas, kuŗā viņš bija saistīts kā lektors. Tad kristīgo studentu organizācija piedāvājusi līgumu priekšlasījumu rindai kolledžās un universitātēs. Kopš pagājušā gada viņš runājis 45 augstskolās, kādos 20 radio raidījumos un pāris simts draudzēs. Priekšlasījumi turpināsies līdz nākošai vasarai, kad izbeidzas vienošanās ar studentu organizāciju. Kāda ir atsaucība? Lai liecina tie, kas viņu dzirdējuši. Jau pēc pirmā priekšlasījuma Dulutā manā darba vietā runāja, ka latvietis jāiet klausīties. Bet radio komentātors bija īstā sajūsmā. „Žēl, ka Mr. Lejasmeijers ir jau projām," viņš vakarā sūdzējās, tas māk runāt!"

„Ko amerikāņiem stāstiet," jautāju Lejasmeijeram. „Par komūnismu vispār, par apstākļiem zemēs aiz dzelzs priekškara un salīdzinu tos ar dzīvi Amerikā." Apjautājos šai sakarībā par mūsu informācijas izdevumiem un to noderību. „Nestāstiet vecas lietas," viņš momentāli atbildēja. „Noderīgs ir tāds materiāls, ko sarunās vai priekšlasījumos var iepīt kā illustrāciju. Piemēram, ja tagad Life žurnālā, ko izdod miljonu tirāžā, redzam rindā salliktus nošautus amerikāņu karavīrus, ko sagūstījuši komūnistu vadītie korejieši, tad tādu pašu ainu varam parādīt no Rīgas centrālcietuma pagalma pirms desmit gadiem, un varbūt arī no 1919. gada. Tā tad metodes palikušas gluži tās pašas!"

„Ko varētu ieteikt tiem, kas vēl Vācijā un tikai pošas ceļam uz Sav. valstīm?" — „Ja šeit grib tikt uz augšu, ar visu enerģiju mācīties angļu valodu! Tiem, kas nodomājuši ieceļot, nevajadzētu vilcināties, sevišķi ģimenēm ar bērniem. Tiem būs labāk, jo ātrāk atbrauks šurp."

Savos braucienos Lejasmeijers ticies ar lielu skaitu latviešu. „Ar ko raksturojas tautiešu dzīve? — „Ar nesaticību! Tā liekas izskaidrojama ar individuālistu dabu un dzīves apstākļiem. Kristietības mācības tautiešos nav iesakņojušās visai dziļi, pa kaŗa gadiem un bēgļu nometnēm pagrimusi morāle, un daudzi pirmā kārtā seko mācībai, ka katrs sev tuvākais. Ja grib no bedres izrāpties, tad neskatās, kam uzmin uz pirkstgaliem. Lielā neatlaidība un cenšanās tikt ārā no zemākā stāvokļa daudziem palīdzējusi. Latvieši visumā tikuši uz priekšu un sāk iedzīvoties šejienes apstākļos. Daudziem iepirktas mājas, ir automobiļi, un daudzi avansējuši darbā. Latviešu bērni amerikāņu skolās mācas ar labām sekmēm un daudzi ir pirmie skolnieki savā klasē."

„Vēl jautājums par Amerikas latviešu apvienotāju organizāciju," — „Grūti par to izteikties. Fonda ideja (pēc Zviedrijas latviešu parauga) nav bijusi populāra. Liekas, ka ciešu organizāciju visas valsts apjomā būs grūti radīt un vajadzēs samierināties ar ts. jumta organizāciju. Delegātu sanāksme, cerams, nav vairs aiz kalniem, un tā būs apvienotājas organizācijas dibināšanas sapulce. Vadītāju personu izvēle, to uzupurēšanās griba vispārības labā un tautiešu atsaucība noteiks organizācijas gaitas un tās panākumus. No savas puses novēlēsim, lai šie panākumi būtu raženāki."

Dulutā, decembrī.

Arv. Kl.

Francijas sirds sagaida jaungadu

VĒSTULE LATVIJAI NO PARĪZES

Kā lai sagaidu jauno gadu? Vai tiešām tālajā priekšpilsētā, viens ar krāsniņu, kas kopjama kā mazs bērns? Sava nodarbošanās jau ir! — tā elpo un pukst kā dzīva būtne, kad no jauna uzmetu ogles, bet allaž izverd arī dūmu mutuļus pa gluži neparedzētiem caurumiem kā spītīgs un nerātns pūķis. Nē, — dosimies uz Parīzi, kas tepat roku sasniedzama. Šai vakarā taču beidzas Eiropai tik liktenīgais pusgadsimts, un sākās jaunais 1951. gads, kad jāatzīmē divi jubilejas: Parīzes 2000. dzimšanas diena un mūsu mīļās Rīgas 750.

*

Nevienā mākslas darbā gan Parīzes mazo ļaužu dzīve nav spilgtāk attēlota kā Anrī Miržē romānā, pēc kā Pučīni radījis savu operu Bohema. Parīzes komiskās operas četri balkoni šovakar ļaužu pilni. Še uzstājušies un vēl tagad uzstājas pasaules lielākie dziedoņi. Zāles iekārtojums līdzīgs Rīgas Baltā nama zāles iekārtojumam, tā kā latvietis šeit jūtas gandrīz kā mājās. Ļaudis visapkārt gan sveši, bet tomēr ne visi. Vai tad Mimi, Rūdolfs; Mizete, Marsels, Sonārs un Kolins ir sveši līdz ar pašu Pučīni? Jau 1920. g. bija gods ar viņiem iepazīties... Cik tūkstoši reižu Mimi uz skatuves nav mirusi, bet, lūk, viņa vienmēr vēl dzīvo un valdzina vecos un jaunos visā pasaulē. „Bet mani sauc Mimi!"...

Arī šodien Parīzē var sastapt tos pašus jaunos gleznotājus, dzejniekus, mūziķus un studentus, kas salst savās jumta istabiņās un, varbūt, tikai reizi nedēļā pienācīgi paēd kopā ar savu Mimi, viņa vietā piedzerot ūdeni. Un tomēr viņi bezbēdīgi priecājas, jautri čalo un, visiem redzot, skūpstas, jo „laiks ir īss un ātri steidzas" ... Tie, lūk, rada mūžīgas gara vērtības, kas Parīzei dod tās īpatnējo aromātu. Bet viņu meitenes un mūzas ceļas piecos no rīta, lai dotos darbā fabrikās, veikalos, darbnīcās. Tā viņas strādā un mīlē vēl šodien, un bieži vien klusi ieklepojas un aizmieg mūžīgā miegā tāpat kā Mimi...

*

Balta, sarkana un zaļa neona gaisma pārpludina plašos bulvārus, atspoguļodamās neskaitāmajās melni lakotajās automašīnās. Monmartra rajonā cilvēku upe plūst ielu gultnēs, plūst un aizsprostojas, sazarojas un savienojas. Ielu tirgotāji kliedz un žestikulē: kaklasaites, pūderi, smaržas! To visu tirgo uz lepnāko bulvāru ietnēm. Tur griežas laimes rats: viens rotaļu lācītis vai 6 kg cukura! Te nāsis kutina turpat uz vietas cepto mandeļu smarža: resnais grieķis maisa brūnās mandeles verdošā sīrupa sulā. Monsieurs, dames, Pērkat vēl par izpārdošanas cenām! Lepnie restorāni ļaužu pārpildīti: „Gudrais sev pasūta galdiņu laikus." Telpas kā katedrālē. Uz balkona redzams rumāņu orķestris. Dziedātāja plāta rokas. Pie milzu loga stāv tauta kā mūris. Tā nu viņi viens otrā noskatās, šīs abas šķiras. Bet kas tās īsti šķiŗ? Ne jau tikai stikla siena!

Lūk, ļaudis drūzmējas kāda radio veikala priekšā — tas jaunākais technikas sasniegums televīzija. Kino mājās! Vai tas drīz neaizvietos kino? Pagaidām šie aparāti gan pieejami tikai tiem, kas sēž lepnajos restorānos un nezina, kur naudu likt. Lielajos preču namos jau gatavojas uz „balto nedēļu". Logos skaistas lelles baltos tērpos. Ārpusē 3 akli invalidi dzied vecu karavīru dziesmu, ar kāju piesizdami. Būt aklam šai gaismas jūrā! Baltā milzu bulta uzliesmo, nodziest. Balts, zaļš, balts, zaļš. Bet aklie sit takti: viens, divi. Viņiem arī dod, jo parīzieši šai jaungada naktī ir devīgi. Jāatpērkas!

Rue de Chauchat stūrī. Sarkaniem milzu burtiem reklāmē Čarliju Čaplinu viņa vecajā filmā Lielpilsētas ugunis. Tā brīnišķīga meitene, aklā ar savu vijolīšu pušķīti, šķiet ņemta tepat no dzīves. Bet gan visa dzīve šķiet — filma.

*

Latīņu kvartāls. Ieeju mazā lokālā, kur studenti parasti pusdieno. Es viens pie galdiņa dzeru savu Rouge. Vēl divas stundas līdz jaunajam gadam. Šodien te it kā klusāks. Kurp aizgājušas mazās midinetes ar saviem draugiem dzeltenajos mūķu mēteļos ar lielajām kapucēm? Laikam uz Monmartru padejot. Man pretim pie galda piesēžas pūdelis. Glaudu viņam galvu, un viņš skatās manī savām bēdīgajām acīm, it kā sacīdams: Es zinu, tevi visi atstājuši un pametuši, vai nevēlies mani par ceļa biedru?

Pie blakus galdiņa sēd divi franči. Cik vērojams — viens tirgotājs. Uzsākam sarunu. Izrādās, vecākais no viņiem pirms kaŗa braucis uz kuģiem un, starp citu, apciemojis arī Rīgu. Viņš itin labi atceras mūsu galvaspilsētu, it sevišķi ostu un Rātslaukumu.

„Zināt, mums tā uz gadiem 3—4 vajadzētu stiprāku valdību," viņš man čukst vācu valodā. Es viņam stāstu par Latviju un skaidroju, kādēļ nevaru jaungadu sagaidīt Rīgā. Viņš saprot, ka mums visiem viens ienaidnieks.

*

Vēl atlikusies pusstunda līdz jaunā gada sākumam. Dodos mājup ar metro. Gala punkts Porte des Lilos. Arī šeit neona gaisma, ļaužu čalas un gaidas. Ieeju kādā lokālā. Pēc manis ienāk kāds invalids bez vienas kājas, uz kruķiem. Ejot pa gludo klonu, tam slīd kāja, un viņš visā augumā nogāžas tik kļūmīgi, ka deguns asiņo.

Vai šis nelaimīgais invalids nav mūsu amputētās, asiņojošās Eiropas simbols? Nabaga saplosītā, pazemotā, nevienprātīgā un vienmēr apdraudētā Eiropa! Ko tev nesīs 1951. gads? Vai tevi galīgi aprīs lielais lācis, kas lēcienam jau sagatavojies, vai arī tu atraisīsies no viņa nāvējošā apkampiena un līdz ar tevi arī mūsu Latvija?

Parīzē, janvārī.

Erve

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

△ Bostonā nodibinājusies DV nodaļa, kas uzsākusi plašu ziedojumu vākšanu, lai atbalstītu Vācijas grūtdienus ar dāvanu sūtījumiem.

△ Saskaņā ar 2. un 3. dec. Dānijas latviešu bēgļu saimē notikušajām vēlēšanām, IRO misija par Dānijas latviešu pārstāvi pie IRO apstiprinājusi miertiesnesi Ādolfu Švenni, skaitot ar pag. g. 12. dec. Švenne stājies pie savu pienākumu pildīšanas.

Liktenīgais 1951. gads

Vai 1951. gads nesīs trešo pasaules karu, vai palīdzinās vēl nedrošo mieru? Tā jautājam mēs, tā jautā visa brīvā pasaule, tikai neviens nespēj dot noteiktu atbildi. Ne jau Amerika, rietumu pasaules stiprākais balsts, izšķirs, vai būs karš. Karš vai miers atkarīgs no Pad. savienības agresijas. ASV ir izšķīrušās par ko citu, proti: ka otru Berlīnes blokādi, vai otru Koreju ASV vairs negrib pieņemt pēc Maskavas izvēles. Aizvien noteiktāk atskan balsis, ka turpmākā agresija, kaujas lauks jāizvēlās ASV pašām.

Oficiālās aprindas preventīvo karu noraida. Tomēr tas sāk rēgoties aiz stūra. Nav nemaz daudz jārunā par Maskavas tālāku agresiju. Nav vēl kritis aizkars pēdējam cēlienam Korejas traģēdijā. ASV presē var lasīt visai patiesus vārdus, proti, ka uzvara Korejā vispār nav paredzama pirms kādas citas uzvaras, pirms uzvaras par Pad. savienību.

Nav nekādas izredzes, ka Maskava varētu Koreju likt mierā. Otru tik izdevīgu kaujas lauku tā vairs nevarēs izmeklēties. Pad. savienība te stāv nomaļus, kaujās sarkanie ķīnieši. Amerikāņiem turpretī pašiem jāskaita dolari biljonos un jāapraud paļu kritušie. Cīņas Korejā jau sen vairs nav cīņas Korejas dēļ. Tās ir cīņas starp Maskavu un Vašingtonu. Cik ilgi amerikāņi cietīs šādu bezjēdzību? Zvērināti republikāņi, kas domā par vēlēšanām 1952. g., vainu par neizdevīgo Korejas karu sāk uzvelt prezidentam, ārlietu ministram un ģen. Maršalam.

Maskavā nemeklē vaininiekus, tas viss noticis pēc iepriekšēja plāna, tikai ar nelielu novirzi no tā. Katru trešdienas nakti gandrīz visu 1948. g. vasaru politbirojs sēdējis Kremlī un spriedis, vai ASV sabruks ekonomiskā krīzē, jeb būs jāiet karā pret tām. Pēdējā sēde 1949. g. 28. janv. beigusies pl. 5 rītā Maļenkova vadībā (Staļins bijis noguris un aizgājis kādas stundas agrāk). Lēmums bijis — karš laikā no 1952.—56. g. Sevišķi izcelts 1952. g. (prezidenta vēlēšanas ASV) un 1956. g. (Kremlis gaida ekonomisku krīzi ASV). Bruņošanās nobeigšana tomēr saistīta ar 1952. g., kad Pad. savienība būs spējīga ražot vairumā arī A-bumbas (par šiem plāniem ziņo plkv. Kuranovs, kas piedalījies politbiroja sēdēs, militārā plānošanā un beidzot izmeklējis britu pretizlūkošanas daļu Berlīnē...). Kā šī, tā daudzas citas ziņas no Kremļa lika rietumos pieņemt par bīstamo robežu 1952. g., bet — process ir norisinājies ātrāk, Sarkanās Ķīnas iejaukšana Korejas karā rāda, ka liktenīgā robeža ir pārcelta par gadu agrāk, t. i. uz 1951. gadu.

Mēs nezinām, vai šī agresija nāks, un ja nāks, tad kur tā nāks?

1948. g. vasarā Leipcigā sāka iespiest kartes krievu ģenerālštāba vajadzībām par Šlezvig-Holšteinu un Turciju. Iespieda arī vārdnīcas okupācijas karaspēkam Turcijā. Atgadījās tomēr, ka agresīvos plānus līdz ar kartēm pret Turciju dabūja Turcijas militārais atašejs Maskavā. Un turki nefilozofēja, tie aizsūtīja divīzijas pozīcijās. Tā Dardaneļi 1949. g. vasarā bija gan iecerēti, bet palika neiegūti. Nav šaubu kurā pusē cīnīsies turki nākamā karā. ASV flote tad būs gaidīta Dardanelos un Melnajā jūrā, bet krievu flotei Dardaneļi aizsprostos ceļu uz Vidusjūru. Baku no Turcijas lidlaukiem ir 40 min. lidojumā. Krievi nevar ielaisties mechaniskā karā, ja arī Baku naftas avoti paliek neskarti. Mechanizētam karam, bez Baku naftas, krieviem nepieciešama ir arī Irānas nafta. To atkal var iegūt tikai tad, ja sakauj Turciju.

Šai flankā Kremlim ir vēl viena un pie tam liela keza — nedienas ar Belgradi. 16 cietumā pavadītos gados Tito pārtulkojis visu, ko rakstījis Markss un Ļeņins, bet nav tulkojis ne rindu, ko rakstījis Staļins. Tito divi reizes tika aicināts uz Kremli. Sarunas bijušas tik pat vētrainas kā Staļina sarunas ar Trocki. Tito bija paredzēts likvidēt kominterna sanāksmē Varšavā, kur vajadzēja visiem satelītiem parakstīt protokolu par lielās Sarkanās armijas radīšanu ar ģenerālštābu Maskavā. Tito ārlietu ministrs E. Kardels tomēr pateicis nē. Šis nē iznesa rūpīgi slēpto šķelšanos uz āru.

Karaspēka pārvietošanās pie Jugoslavijas robežām tādēļ jāņem daudz nopietnāk kā bungu rībināšana pret Rietumvāciju.

Pavisam nepatīkamas krieviem ir arī Špicbergenas salas, kur gadu simteņus bija apstājas vieta valzivs zvejniekiem. Otrā pasaules kara laikā šīm salām lidoja pāri amerikāņu lidotāji uz Krieviju un Kremlis saprata salas stratēģisko nozīmi. Karte rāda, ka Krievija un Ziemeļamerika ir uz vienādiem platuma gradiem, tikai katra pretējā pusē zemes lodei. No ASV īsākais ceļš uz Urāliem iet pāri Špicbergenām. Laikā, kad visu uzmanība un troksnis bija saistīts ar Berlīnes blokādi, ASV pavisam klusu aizsūtīja uz manevriem arktikā 65 kara kuģus. ASV jūras un gaisa [illegible]

A. Br.

Padomju vēstniecība „darbā"

JAUNĀKIE KOMŪNISTU TRIKI PRET BĒGĻIEM ANGLIJĀ

Visiem vēl atmiņā Latvijā publicētā ziņa par parlamenta locekļa Dōna Beikera Vaita vēstījumu, ka ārzemju strādnieki Anglijā pēdējā laikā pakļauti pastiprinātai propagandai un provokācijai.

Pa daļai viņa informācija un secinājumi balstās uz kādu nesenu notikumu Blečlejas nometnē, kuras iemītnieks ukrainis Kovaļenko pēkšņi pazudis. Tas noticis dažas dienas vēlāk, kad viņš bija apmeklējis padomju vēstniecību Londonā. Divi fakti drīz sekoja: daži viņa biedri saņēma Kovaļenko vēstules no Kirovogradas — K. dzimtās pilsētas. Tajās, kā tas jau agrāk mēdza notikt, rupjiem vārdiem nolamāti kapitālistiskie britu izmantotāji, kā arī bēgļu organizācijas, kas savtīgos nolūkos neļauj bēgļus atgriezties.

Daudz nozīmīgāks tomēr bija fakts, ka pēc K. pazušanas Blečlejas nometnes latviešus un ukraiņus padomijas vēstniecība Londonā sāka „bombardēt" ar biezām vēstulēm, kurās iekšā propagandas literatūra. Tās saturs mums visiem labi zināms un pazīstams. Interesants ir tikai tas, kā vēstniecība iegūst bēgļu vārdus un adreses. Gandrīz visa komūnistiskā korespondence nosūtīta atpakaļ sūtītājam ar piezīmi: „Worthless Rubbish" — „Bezvērtīgi atkritumi."

Nākošais triks ir slimnīcu apmeklēšana, ko veic padomju konsulāta darbinieki. Tur viņi mēģina parunāties vienatnē ar slimajiem ukraiņiem. Mēģinājumi tuvoties latviešiem līdz šim nav konstatēti.

Šais dienās kāds ukrainis Koventrijā saņēmis vēstuli, kur pavēles formā viņam nolikta diena un stunda, kad jāierodas Londonā. Noteikta arī adrese — 18, Kensington Palace Gardens W. 8, bet nav minēts, kas tur īsti atrodas. Par šīs „satikšanās" iemeslu minēta atgriešanās dzimtenē, kuģis atiešot tad un tad. — Saņēmējs nav īsti labi sapratis, kāda visam sakarība un prasījis ukraiņu nacionālajai organizācijai padomu un paskaidrojumus. Pēdējā varējusi tikai konstatēt, ka augšminētā adresē atrodas padomju vēstniecība un ka visa šī lieta nav nekas cits, kā iebiedēšana un svejošana duļķainā ūdenī. — Kaut arī šis un vēl daži citi mēģinājumi beigušies nesekmīgi, tomēr bez jau pieminētā Kovaļenko pēdējās nedēļās repatriējušies vēl 2 ukraiņi. Šie trīs tad nu devuši visai padomju propagandas akcijai drošmi.

V. Šk.

Bēgļu akcijas komitejas cīņa un panākumi

Pēdējā laikā ļoti nozīmīgu rosību Anglijā attīstījusi Vidus un Austrumeiropas apspiesto nāciju akcijas komiteja. Tajā ietilpst ap 20 dažādu tautību nacionālās organizācijas, skaitā pāri 50, kas atrodas britu salās. Komitejā darbojas līdzi un to atbalsta arī visas šejienes latviešu biedrības. Kā latviešu pārstāvis ar LNPL pilnvaru komitejā strādā LBL priekšnieks P. Reinhards. Akcijas komitejas sirds un dvēsele ir Ukraiņu biroja vadītājs — Kanādas ukrainis G. Pančuks, kas uzņēmies šīs bēgļu internacionālās „virsorganizācijas „ģenerālsekretāra amatu. Viņa birojā, 64. Ridgmount Gardens, London W. C. S., iekārtojies arī akcijas komitejas „ģenerālštābs".

Komiteja radusies spontāni sakarā ar komūnistu un viņu līdzskrējēju pastiprināto rosību šai zemē pagājušo rudeni, kad te organizēja t. s. otro pasaules miera kongresu Šeffīldā. Pēdējais, kā zināms, nenotika skarbās atbalss dēļ, ko radīja šis boļševistiskais pasākums. Varbūt zināms nopelns šeit bija arī akcijas komitejai, kas ar lielām tiesībām pretendē pārstāvēt visus 250.000 ārzemju bēgļus Lielbritānijā un kas gatavojās sniegt pienācīgi skaļu atbildi komūnistiem.

Skrejlapās, kas toreiz tika izplatītas pa ikvienu pieejamu ceļu visā Lielbritānijā, bija minēti komitejas mērķi: „Ikviena aroda, šķiras un profesijas darbinieki — sanākuši kopā ar savu dažādo organizāciju pārstāvju palīdzību un nodibinājuši akcijas komiteju. Tās mērķis ir protestēt pret kominformā aģentu nekaunību, ar kādu tie organizē „Miera kongresu" tai pašā laikā, kad viņu kungi aizdedzinājuši vairākus karus dažādās pasaules daļās un gatavo jaunus. Boļševiku pārvaldītajās zemēs tautas nav pārtraukušas savu cīņu par brīvību. Tās apelē pie brīvajām rietumu pasaules tautām — nepamest tās viņu cīņā. Pasaules nākotne atrodas pašreizējās pasaules rokās.

Kaut arī „miera kongress" izputēja, Mančesterā notika komitejas rīkotā protesta sanāksme ar daudzu simtu ļaužu piedalīšanos. Sanāksme rada visai plašu atbalsu arī angļu presē.

Vēl efektīvākas darbības attīstīšanai nodibinājusies īpaša pastāvīga apakškomiteja ar 5 locekļiem [..] zējai ātrai rīcībai un lielāko darbu veikšanai, kas prasa ilgāku laiku. Tās locekļi ir: G. Pančuks (Ukraina), prof. Slavinskis (Polija), P. Reinhards (Latvija), Pileckis (Baltkrievija) un Pridavoks (Slovakija). Apakškomiteja vāks materiālus par tautu iznīcināšanu aiz dzelzs priekškara, par turienes metodēm utt. Apstrādātos materiālus izdos īpašā grāmatā. Patlaban komiteja organizē runātāju tiku, kas grib un var runāt publiskās sanāksmēs, informēt britu organizāciju biedrus par apstākļiem Austrumeiropā utt. Izdos arī īpašu biļetenu angļu preses informēšanai. [..]koša publiskā sanāksme notiks [..]fordā, kur uzstāsies latviešu un [..]ņu runātāji.

V[..]

Grāmatu dedzināšana Latvijā

Lai apkarotu gara brīvību, komūnistiem ir teicama izdoma. Sakarā ar Marijas dogmas pasludināšanu [..] pasaules katoļticīgajiem, Latvijā un Lietuvā notikusi reliģisko grāmatu publiska dedzināšana. Kā laikraksts Informacja Prasowa ziņo, vispla[šākā] grāmatu dedzināšanas akcija Baltijas valstīs notikusi Viļņā, tai pilsētā, kas glabā brīnumdarītājas dievmātes svētbildi. Viļņas tirgus laukumā grāmatu sārtiem stāvējuši pio[nieri] un bezdievju organizācijas.

Ungārijā savukārt komūnistu inkvizitori sastādījuši „melno sarakstu", kurā ietilpst 6700 grāmatu. [..]nētās grāmatas nedrīkst pārdot veikalos, kā arī tās jāizņem no bibliotēkām un lasītavām. Šai „melnā sarakstā" starp citu uzņemtas: [..] pasaka Sniegbaltīte, pasakas no [..]stos un viena nakts, Kronina, [Som]erseta Moma, Kiplinga, Čester[tona], Pristlija, Molnāra uc. redzamo [rie]tumeiropas rakstnieku grāmatas. Servantesa Donkichota nav a[..] žēlastību 20. g. s. inkvizitoru [..]. Par aizliegto grāmatu izplatīšanu [..] redzēts smags sods.

Ja pasaku un Donkichota lasī[šana] sodāma, tad rietumnieku dejas [..] skatāmas kā fašistiskas demonstr[ācijas]. Lai atvairītu izkurtējušās rietu[mu] kultūras ietekmi, Budapeštā aizliegtas: rumba, samba un svings. Šīs [de]jas esot spilgtākais amerikāniskā [..]disma un gangsterisma izpaudums, kas apdraudot progresīvo civilizāciju. Tango, angļu valsis, slovfokss, [..] apzīmēti par izkurtējušā kapitālisma izpaudumu, bet tās pagaidām top [..]dzētas. Turpretī kazačoks, polka [un] čardašs ir pasludinātas kā īsti demokrātiskas dejas. (Kādreiz komūnisti propagandēja nēģeru mākslu — [nē]ģeru mūziku un dejas. Vēl nesen [tās] bija progresīvas, bet šodien kritu[šas] nežēlastībā.) Ņemot vērā šos rīkojumus, uzmanīgi un tālredzīgi ļaudis Ungārijā, kas baidās novirzīties [no] ģenerāllīnijas, atklāti paziņo, ka deju vakaru apmeklēšana darba uzvalkā savukārt ir trockistisks izlēciens, [jo] ungāru valdības domām, dejām cilvēkos jāizraisa optimisms un dzīves griba, tamdēļ arī sarīkojumiem darba uzvalks nav piemērots.

Lai visus šos pretrunīgos rīkojumus un dekretus izpildītu, cilvēkam katru dienu un stundu jāpārorientējās un jāpielaikojās valdības gaumei un nodomiem. Visumā tā tomēr ir cilvēka brīvā gara inkvizīcija visrafinētākā veidā.

STAĻINA VĀRDS 101 REIZI PRAVDAS PIRMAJĀ LAPPUSĒ

Londona (pa). — Jugoslavu [laik]raksts Naprijed izskaitļojis, ka Pravdas pag. gada 17. nov. n-rā pirmajā lappusē Staļina vārds minēts 101 reizi. 25 reizes padomju vadonis [vien]kārši dēvēts Josifs Visarionovičs Staļins, 33 reizes — biedrs Staļins, [..] reizes — lielais vadonis, 7 reizes — dārgais un mīļotais Staļins, 6 reizes — lielais Staļins. Tālākie Staļina apslavināšanas vārdi esot: Staļins ģenijs, Staļins cilvēces sirdsapziņa, visu darba ļaužu vadonis, mūsu uzvaru sagatavotājs, lielais cīnītājs par mieru, Staļins miera cīnītāju cerība, neatlaidīgais karotājs par miera lietu. Šad un tad esot minēti arī citu padomju pilsoņu vārdi, bet kas gan esot 150 milj. cilvēku pret vienu „dievu".

NO RĪGAS RADIOFONA:

Saldus rakstāmgaldi Turkmēnijas kanālu būvei

JĒRABA MEDIŅA DZIESMA „NOST ATOMBUMBU" — SARKANAIS KAKLAUTS KRIEVU VALODĀ — KOLHOZNIEKIEM JĀCĪNĀS PAR PASAULES MIERU — GOVĪM JĀIZSTIEPJ VĒDERI — RUPJA VALODA KOLHOZOS NOSIT RAŽAS — MAŠĪNAS BEZ DARBA ROKĀM, KOLHOZU GANĪBAS BEZ GANĀMPULKIEM

Kolhozu būšana klibo. 28. dec. Cīņas ievadraksts kritizēja kolhozu vadību; tā neprotot saskaņot valsts intereses ar kolhozu interesēm, neievērojot partijas direktīves un pārkāpjot statūtu noteikumus. Daudzos kolhozos jau izauguši jauni kadri (labība aug lēnāk). Arī atpalikušie kolhozi 2—3 gados varot izvirzīties pirmrindniekos, ja esot labs priekšsēdētājs. Smiltenes rajona Kalnāju kolhoza vadītājs Strunka katru kritiku uzņemot kā personīgu apvainojumu. Baldones — Sociālisma ceļš vadītājs neciešot, ka kolhoznieki meklējot taisnību pie augstākām partijas organizācijām. Šis biedrs vispār esot rupjš. Pēc kolhozu apvienošanas akcijas, Latvijā pāri palikuši 1900 kolhozi.

Daudz labāk neiet arī sovhozos. Milda Lazdiņa-Jugina stāstīja: saticoties ar citu sovhozu slaucējām tā konstatējusi ļoti zemus izslaukumus, padomju lopi esot zemas šķirnes (lielas vainīgi padomju vērši). Lai celtu izslaukumus, jāpielietojot viss zootechnikas zināšanu komplekss. Viņa savā pārziņā esot paņēmusi 10 govis, kam visām bijuši mazi vēderi. No tādām govīm, protams, nekā nevar izslaukt. Zootechniķe Mieriņa mācījusi, kā govīm vēderi jāizstiepj, lai tās kļūtu pienīgākas. Jugina-Lazdiņa tā darījusi ar saviem brūnajiem lopiem, un tagad slaucot pēc plāna un grafikas, par godu Staļina konstitūcijai.

Daugavpils rajonā apvienojušies 4 mazi kolhozi. Katrā no 300—400 ha zemes. Kolhozam Lāčplēsis trūcis mašīnu, bet cilvēku bijis gana. Kolhozam Krasnoje Znamja savukārt bagātīgs mašīnu parks, bet nebijis darba roku. Kolhozam Novaja Žizņ savukārt bijušas plašas ganības, bet trūcis ko ganīt. Apvienotais kolhozs Gaisma tagad uzausis pār viņu tumšo dzīvi. Ienākumi no ha esot 6000 rubļu gadā.

Krāslavas rajona 10 kolhozi saņēmuši smagās automašīnas par virs plāna nodoto pienu.

Elejas MTS (mašīntraktoru stacija) esot viena no techniski vislabāk iekārtotām. Jāsavedot kārtībā 51 traktors, 9 motori, 4 dārza traktori, 6 labības kombaiņi un 7 cukurbiešu kombaiņi. Izremontēti jau 23 traktori ar brigāžu mezglu metodi. Politruks Kārkliņš stāstīja latviski ar stipru krievu akcentu: 2 reiz nedēļā viņi sniedzot politinformāciju un lekcijas, lasot sienas avīzes. Politskolā un politpulciņā mācoties 60 personas.

Kolhozniekiem jācel ne vien izslaukumi un ražas, bet jācīnās arī par pasaules mieru. Lauksaimniecības ministrijas mēnešraksts Padomju Latvijas kolhoznieks ievietojis miera piekritēju komitejas uzsaukumu, kura devīze „Mieru negaidi, miers jāizcīna".

Jācīnas arī ar citām nedienām. Tolmaževa lasīja krieviski: Republikā nedrīkst būt neviena politiska darbinieka, kas nelasītu lekcijas kolhozos, fabrikās un aģitpunktos. Skrīveru, Neretas un citos rajonos esot vāji nostādīta aģitācija. Vēl arvien jācīnoties pret buržuāzisko nacionālismu un reliģiskiem aizspriedumiem. Šeot jāiesudzina bezgalīga uzticība padomju dzimtenei. Valsts plāns ir likums, kas bez ierunām jāizpilda.

Padomju Latvijas kolhozos 10 mēnešos uzsāktas 3417 būves. Nobeigtas jau 2000. Izremontētas 2415 govju kūtis, 1000 cūku kūtis un 2000 zirgu staļļi.

Vēlēšanās par Staļinu, Molotovu, Bulgaņinu un uc. nobalsojuši 100 proc. Visā padomju Latvijā bijuši 1900 aģitpunktu un 5000 aģitātoru. Aģitpunkti atstājami darboties arī turpmāk augstākās padomes vēlēšanām.

Krieviski izdota Raiņa Ave sol un Mirdzas Ķempes sakārtotā antoloģija Padomju Latvijas dzejnieki; darbus pārtulkojuši Ļeņingradas rakstnieki. Pārstāvēti: Sudrabkalns, Balodis, Brodele, Dinere, Immermanis, Ķempe, Kroma, Lukss, Plaudis, Rokpelnis. Sils, Aleks. Čaks. Izdotas stāstu grāmatas: Talča, Grīvas un Muižnieka. Alberta Talča Mūsu kolhozā veltīts skolu jaunatnei. Stāsts Ikdienas kauja tēlo to laiku, kad budži vēl bijuši stipri un dūruši lapsenes. Ar kollektivizāciju šis laiks beidzies. Grīvas grāmata par Spāniju. Muižnieka grāmatā Dzīvais tilts sakopoti 11 karalaika stāsti.

Latvijas valsts apgāds izdevis bērnu kalendāru krāsās. Kalendārā padomju mākslinieku apraksts par Maskavu (par Rīgu ne vārda). Dailes teātris rāda E. Zālītes lugu Spēka avots par komūnisma cēlājiem laukos. Anatola Liepiņa dziesmas no filmas Sarkanais kaklauts raidījumā bērniem atskanoja krieviski. 1900. gada pavasarī Lenins Latvijā apmeklējis vairākas pilsētas (laikam meklējis vietu, kur uzstādīt viņa pieminekļus), to starpā arī Rīgu. Materiālus par toreizējo Lenina ciemošanos izstādījis revolūcijas muzejs. Rīgā. Cēsu ielā vēl saglabājusies 2-stāvu māja, kur Lenins dzīvojis.

Komponistu savienība noklausījusies savu biedru jaunos darbus, kur dominē cīņa par mieru. Plašākai auditorijai atzītas par pieņemamām: Marģera Zariņa galda dziesma par mieru un kora dziesma, kas uzrakstīta kolhozā Spartaks. Žēlastību izpelnījusies arī Meingaiļa dziesma Mūsu tauta, miera tauta. Žilinska — Svešinieki lielījās un Jēb. Mediņa — Nost atombumba (V. Luksa vārdi).

Saldus amatnieku artelim pasūtināti skaistie rakstāmgaldi Turkmēnijas kanāļu būves direktoriem (čekistiem).

Amerikāņu zvērībām Korejā līdzīgas nepazīstot visa vēsture. No šīm zvērībām padomju ļaudis pasargājot biedra Staļina bezgalīgā gādība.

Helgolande un Atlantīda

Presē plaši atzīmē vācu zinātnieka-archaiologa Dr. Spanuta ekspedīcijas Ziemeļjūrā, Helgolandes salas apkārtnē. Tās pirmie atradumi jūras dibenā it kā veduši uz drošām pēdām, kur meklējama pirms gadu tūkstošiem nogrimusī skaistā zeme Atlantīda, ko savos rakstos pieminējis grieķu filosofs Platons. Kā zināms, par Atlantīdas atrašanās vietu zinātnieki nav bijuši vienis prātis. Daļa pētnieku domā, ka tā meklējama rietumos no Afrikas, citi atkal tās atrašanās vietu zīmē Atlantijas okeānā. Ir arī tādi, kas šīs teiksmainās zemes kādreizējo eksistenci pilnīgi apšauba, lai gan vairākums zinātnieku pārliecināti, ka Platona raksti nav no gaisa grābti.

Tagad Dr. Spanuts jūras dibenā pie Helgolandes atradis kapenes, kuru vecumu vērtē ap 3000—4000 gadus; tāpat izceltie senvēsturiskie darba rīki un zem ūdens izdarītie fotouzņēmumi no jauna sacēluši kājās Atlantīdas meklētājus. Pēc šiem pirmiem atradumiem Dr. Spanuts ieinteresējis vairākus Amerikas zinātniekus, to starpā arī prof. Langhemu, kas ar amerikāņu kapitāla atbalstu pavasarī sarīkošot vairākas ekspedīcijas uz pirmo atraduma vietu, laižot darbā piedzīvojušus ūdenslīdējus ar speciālām ierīcēm, bagarējot un pārmeklējot jūras dibenu. Ja ekspedīciju darbs vainagosies panākumiem, tad par šo Vācijas salu runās vairāk, nekā savā laikā par Ēģiptes piramīdā atrastiem Tutanchamona dārgumiem. Un var gadīties, ka uz Helgolandes augstās klints var pacelties grandiozs piemineklis nogrimušai zemei — Atlantīdai, ko brauks aplūkot visas pasaules tūristi.

Kādreiz Helgolandi pārvaldīja Šlezvigas-Holšteinas hercogs, bet pēc tam līdz 1807. g. angļi, kas 1890. g. apmaiņas ceļā to atdeva Vācijai. Helgolandes sala ir ap 40 km no Vācijas krasta. Savā laikā tā bija diezgan ievērojams kūrorts, ko ikgadus apmeklēja vairāki tūkstoši kūrviesu. Pēc pēdējās statistikas vietējo iedzīvotāju tur bijis 2721. Tie pārtikuši no kūrviesu uzņemšanas un zvejas, apgādādami zivīm daļu Vācijas. Bez tam Helgolandes ostā bija labs patvērums arī kontinenta zvejniekiem vētras laikā. Helgolandei bija arī zinātniska nozīme ar plašo, moderni ierīkoto dziļjūras akvāriju. Tāpat šo salu pazīst ne vien Eiropas, bet arī citu kontinentu ornitologi, jo pēc prof. Meksbēra iezīmētām kartēm tai pāri iet gājputnu ceļi.

Vācijai karu zaudējot, Helgolandei sākās bēdu dienas. Uzvarētāji nolēma to iznīcināt, jo vāci tur bija ierīkojuši zemūdeņu bazi. 1947. g. sākās salas bombardēšana, nometot tūkstošiem tonnu sprāgstvielu, kādēļ sala nu mainījusi savu seju.

J. Siliņš

PA JAUNĪBAS TEKĀM

[illegible] Liepsala

Pasaka par Daukšu bezdelīgu

„Man šķiet, ka tu būsi tas pats mazais baltgalvis, kuru es savas dzīves pirmajā pavasarī redzēju kūlenojam pa dārza mauru pie istabas tūra. Kas tā bija par krāšņu vasaru un auglīgu gadu! Viss, ko tu man tagad stāsti, arī man nav svešs, bet tagad es to saprotu labāk nekā toreiz. Zini — taisni zem kūts jumta, netālu no durvīm, bija mana pirmā ligzda. Bet tai vasarā, par kuru tu stāsti, kādi mežonīgi cilvēki aizdedzināja kūti un dzīvojamo māju līdz. Kad tu jau vairs tur nebiji. Es uzmeklēju sev jaunu ligzdu pie mazās pirtiņas, aiz ābeļdārza. Man gan toreiz iznāca sīvs strīdiņš ar kādu bezdelīgu, bet tagad mēs sadzīvojām labi. Tava māte dzīvo tuvējā skolā, apkopj tur telpas un audzina arī kazas. Viņa vairs nav Daukšu saimniece. Es šad tad pie viņas aizlidoju, visbiežāk novakaros, kad pēc padarīta darba viņa sēd uz soliņa dārza pusē, kaut ko skumju dzied un drupina maizes gabaliņu, kas ir sauss un ciets. Viņai, turpat skolas telpiņos ir arī istabiņa. Tikai pēdējā laikā viņa nebija visai vesela un dažreiz gulēja pat gultā. Es esmu jau veca un aizmāršīga kļuvusi un tā reiz pārskatīdamās iespurdzu pa atvērto bēniņu logu istabā. Tava māte gulēja gultā un blakus viņai sēdēja vecais ārsts, tas pats, ko tu atveda pie tevis. Es dzirdēju kā viņa viesim teica: „Šo gaidīšanu un šo dzīvi es vairs ilgāki nespēju panest..." un, mani ieraugot sabaidījusies, skaļi iesaucās. Bet vecais ārsts viņai teica: „Redziet, bezdelīga šajā brīdī... Tā ir laba zīme. Varbūt tā palīdzēs jums vairāk nekā zāles, ko es nevaru jums pat parakstīt, jo zāļu mūsu zemē vienkārši vairs nav..."

Aldis stāvēja kā sasalis un klausījās. Māte, viņa māte! Kāds to vēl nesen bija redzējis. Un asaras sakāpa viņam acīs. Viņš gribēja vēl daudz ko par māti dabūt zināt, bet kad pēkšņi ieraudzīja gar reliņiem kā kaķi lēni lienam pirmītējo neganto zēnu.

„Bēdz..." viņš čukstēja bezdelīgai, „ka viņš tevi nenoķer!"

Arī bezdelīga glūniķi bija jau ieraudzījusi.

„Labi," viņa teica, „tagad man atkal ir spēks un es varu lidot. Bet par tavu labo sirdi tevi tā negribu pamest. Es neko lielu nezaudēšu, ja šo pievakari palidināšos vēl tepat, ap kuģi. Bet vakarā, kad paliks tumšs, uznāc atkal augšā. Es gribu tev vēl ko pastāstīt."

Un tikko svešais zēns gribēja sviest cepuri, lai noķertu putnu, bezdelīga kā bulta uzšāvās gaisā un aizlidoja.

„Muļķis!" zēns Aldim teica. „Tavā vietā viņa jau sen būtu manā kabatā. Ko tu te stāvi kā lupatnieks un brīnies?" viņš nicīgi jautāja. „Un šitāds brauc uz Ameriku! Paskaties uz mani, vai es jau tagad neizskatos pēc amerikāņu, old boy?" Un, vīzīgi atmetis pakausī cepuri, viņš izspļāva caur zobiem.

Bet Aldis ne skatu nepameta uz jauno lielībnieku, klusēdams aizgāja tam garām un nokāpa kabīnē, kur vecmāmiņa vēl aizvien sēdēja un adīja cieto zeķi.

„Kāpēc mans dēliņš šovakar tik kluss?" vecmāmiņa jautāja.

„Tāpat," zēns atbildēja un klusēdams nosēdās viņai līdzās.

Vakarā, kad visi jau bija aizmiguši, Aldis lēnām nokāpa no savas guļas vietas, pa tumsu apģērbās un klusi izzagās laukā. Viņš zināja, ka šajā laikā pa klāju bija aizliegts staigāt, bet viņa ziņkārība un ilgas vēlreiz satikt bezdelīgu bija lielākas par bailēm saņemt rājienu. Nepamanītam viņam izdevās nokļūt kuģa priekšgalā, jo kā par laimi laiks uz nakts pusi bija sācis noskaidroties un augstu pāri jūrai pie debesīm mirdzēja liels, apaļš mēnesis. Dīvains staru tilts stiepās no mēness līdz pašam klājam un kā gaišs stars slīdēja pa melno dzelmi kuģim līdz.

Tiklīdz Aldis nostājās reliņu ēnas pusē, lai jūrnieki, kas vakaros pārbaudīja kuģi, viņu nevarētu ieraudzīt, viņš sajuta, ka kaut kas maigs nometās uz viņa pleca.

„Čirr..." pavisam klusu pie auss ierunājās bezdelīga. „Es jau domāju, ka tu vairs nenāksi. Zini, ko es esmu izgudrojusi? Mēs neesam vēl visai tālu no Eiropas krasta. Es šonakt vēl gribu aizskriet atpakaļ uz dzimteni un ņemšu tevi līdz. Līdz rītausmai mēs būsim atpakaļ. Es aiznesīšu tevi pie māmuļas. Gribi? Tikai tev jāapsola, ka līdz tam brīdim, kamēr mēs atgriezīsimies atpakaļ, tu nerunāsi neviena vārda."

Zēns mēmi pakratīja galvu un nesaprata vairs, kā viss tas tālāk notikās. Pēkšņi viņš atradās bezdelīgai mugurā un pāri mēness tiltam viņi pacēlās augstu virs kuģa un jūras līmeņa, kas īsu brīdi pamirdzēja tik maza kā sudraba sakts, un tad arī jūras vairs nebija. Viņš sajuta tikai lielu vēju šņākšanu ap sevi, un gaisu, kas sitās pretim miklu mākoņu un ēnu pilns, dzirdēja savu mazo sirdi, kas drebēja un sitās kā šaurā sprostā.

Un tad atskanēja jautrs „Čirr!" un viņi lidoja pa mazu logu kādā pusapgaismotā istabā. Uz galda, aizsegta tumšu drānu, dega neliela petrolejas spuldze. Turpat atradās doņa rudzu maizes, krūze piena un atvērta bībele, kam pārmests bija balsts galvas lakatiņš. Un pie sienas, gultā, Aldis ieraudzīja savu māmuļu. Mati viņai bija atiruši, un viņa elpoja miegā, labo roku viegli pārmetusi galvai. Aldis kā sastindzis nostājās gultas priekšā un skatījās. Patiešām, tā bija viņa māte.

„Ej, noskūpsti viņu!" bezdelīga čukstēja. Bērns strauji noliecās pār māti, apķēra rokām viņas kaklu un piespieda savu vaigu mātes miegā satvikušajam.

It kā viņu gaidījusi, māte apvija rokas zēna stāvam un pievilka viņu sev klāt, pavisam cieši, cieši.

„Aldi, manu puisīt!" viņa iesaucās. „Tu esi dzīvs un vesels! Paldies mīļajam Dievam, kas manas lūgšanas uzklausījis. Tagad es zinu, ka kļūšu atkal vesela. Manu bērniņ, manu mazulīt!" viņa glāstīja to, un Aldis sajuta tik sen pazīstamo mātes miesas siltumu un brīnišķīgo maigumu, ko tā izstaroja. Vēl aizvien viņa seja dusēja zem mātes pazodes, kas bija šaura un iekritusi, un viņš sajuta, cik strauji uztraukumā cilājās viņas elpa.

„Un tu nāksi atkal mājās, lai kur tu būtu? Es zinu, ka es tevi atkal sagaidīšu. Aldi, Aldi!" viņa sauca kā sapnī.

„Es jau tepat esmu, māmiņ! Es esmu pie tevis!" zēns teica, bet neviena skaņa nenāca pār viņa lūpām.

„Tu nedrīksti runāt," brīdināja viņu mazā bezdelīga, kas tupēja uz galda malas un knābāja maizes drupatiņas. „Bet tagad nāc, žigli!" viņa sauca, „citādi pienāks rīts un tad mums draud briesmas."

Mātes rokas atlaidās un viņi paraudzījās viens otram laimīgi acīs. Aldis jau gribēja teikt, ka viņš vairs nekad, nekad no viņas nešķirsies, kad atskanēja mātes balss:

„Ej," viņa teica, „tikai neaizmirsti mani un neaizmirsti dzimteni. Un neaizmirsti atgriezties, kad laiks būs klāt," un viņa smaidīja...

Un atkal viņš atradās uz bezdelīgas spārniem. Viņi pacēlās no jauna gaisā un izlidoja pa mazo logu.

Kad viņi nonāca uz kuģa klāja, kas aizvien vēl bija kluss, un dusēja mēness gaismā, bezdelīga prasīja, notupusies uz reliņu malas:

„Kā patika lidojums? Man tas iesildīja spārnus, lai gan augšā gaiss stipri auksts un es sajūtu pirmās salnas tuvošanos. Esmu nolēmusi, tūliņ jau doties tālāk. Paliec sveicināts, Daukšu jaunais saimnieciņ! Iespējams, ka mēs drīzi atkal redzēsimies tavās mājās!"

Un, iekams Aldis paspēja viņai ko atbildēt un pateikties, skaļi iečirkstēdamās bezdelīga pazuda starp mēness stariem un jūru.

Aldis izvilka no piedurknes mutautiņu un vēdināja viņai pakaļ.

„Ēv, ko tu te dari?" jautāja kāda rupja balss. Tas bija jūrnieks, kas pārbaudīja kuģa klāju. „Vai tu nezini, ka uz klāja naktī uzturēties aizliegts? Ko tu tur purini?"

„Es metu ardievas, Daukšu bezdelīgai," Aldis atbildēja.

Guntis Nātra

Sniegā

Kā baltas rudas
Gaiss saņ... Un pieņas
Zem kājām gludas
Nu takas svešas.

Sirds atkal dvašo:
Cik gan nu liegi!
Pār zemi plašo
Krīt čaukstot sniegi.

Krīt! Beras lejā,
Sedz rudens vālu,
Un iesvieš sejā
Man elpu tālu...

Un ilgas tinas,
Es eju klusi.
Šķiet bājas minas
Uz dzimto pusi...

Zeltīte Avotiņa

Spāre

Kā ieausta pusdienas sudrabā,
Kā daļa no saules un gaisa
Pār ūdeni spāre mirdzēja.
Kā ieausta pusdienas sudrabā
Pret tālumu spāre aizskrēja.
Te laidās, te bija, te gaisa —
Kā ieausta pusdienas sudrabā,
Kā daļa no saules un gaisa...

*

Iepazīstinām lasītājus ar jaunu autori, kuras vārds līdz šim atklātībā nav parādījies. Kaut Zeltīte Avotiņa pieder mūsu autoru pašai jaunākai paaudzei (dzim. Rīgā 8. 2. 35.), viņas vārsmās vērojama jau krietna veiksme un prasme.

Anekdotiska īstenība

AINAS TRANSITCENTROS

Izceļotājs A. svīst amerikāņu ārsta priekšā.

„Ja viens sērkociņš maksā četri centi, un jūs nopērkat simts sērkociņu, cik tad jāsamaksā?" jautā ārsts.

A. domā ilgi, ilgi, tad atbild: „Nezinu."

„Vai skolā esat gājis?"

A. atkal ilgi domā, līdz beidzot nāk atbilde: „Nezinu."

*

B. trīsdesmit gados nav paspējis iemācīties ne lasīt, ne rakstīt. Konsuls domā, ka varētu šo laiku vēl par 3 mēnešiem pagarināt. No tā nu atkarājas, vai vīzai būt vai nebūt. B. cītīgi ķeras pie mācīšanās, taču arī pēc 3 mēnešiem panākumi vāji. Konsuls augstsirdīgi atliek izceļošanu vēl uz 3 mēnešiem. B. nu mācās dienām un naktīm. Pēc seši mēnešiem jāiet otrreiz arī pie ārstiem. Rentgenā nu atrod, ka B. plaušās radies tbc process.

*

Izceļotājs C. tikai pusotra gada vecs, taču jau iemācīts pateikt angliski labdien un ardievu. Tikko iebīdīts konsula kabinetā, zēns skaļi uzsauc: „Good-bye!"

Uzjautrināts par mazo pārpratumu, konsuls sameklē atvilktnē saldumus. Tos novelcis, zēns atkal uzsauc: „Good-bye!"

Māte iegrūž dunku sānos, bet mazais apvainots protestē:

„Bet mamm', — viņš tak dos vēl!"

*

Izceļotāja D. ar sešgadīgu meitu medicīniskajā pārbaudē noraidīta bojātās veselības dēļ. Jādodas atpakaļ uz pamatnometni. Tur ziņkārīga kaiminiene apvaicājas mazajai:

„Kādēļ tad mammu izbrāķēja?"

„Nu, viņai tā karavīru lieta!" meitene lietpratīgi paskaidro. **I.**

Vientuļa ilgas

Kāds tautietis no Francijas raksta:

Jau divi ar pus gada dzīvoju še vientulis starp svešiem cilvēkiem, un visu šo laiku man nav bijis lemts redzēt nevienu tautieti un dzirdēt mātes valodu. Vienīgā iespēja — klusībā sarunāties ar laikrakstu Latvija vai arī ar kādu latviešu grāmatu. Sirds ilgojas kaut brīdi pabūt starp tautiešiem un parunāties kā jau dažādien ar savējiem.

Citādi dzīve starp frančiem nebūtu slikta. Cilvēki laipni, un ja vien darba nebaidās, dzīvot var ļoti labi. Strādāju mazā ciemā pie liela franču lauksaimnieka par lopkopi. Slaucu 17 govis, bez tam vēl jākopj 11 jaunlopi un vērsis, kas visi nodoti manā atbildībā. Saimnieks ar manu darbu ļoti apmierināts. Saņemu 8000 fr. mēnesī pie visa brīva. Ēdiens ļoti labs, arī par dzīvokli nevaru sūdzēties. Pietaupot var arī savu franku iekrāt. Priecājos, ka okeanu plašumi nešķir mani no mīļotās dzimtenes robežām, bet esmu tās tuvumā un gaidu priecīgo atgriešanās dienu.

[illegible]

Pa Staburaga bērnu tekām

VIENPADSMITĀS VIENTUĻO ZĒNU UN MEITEŅU NODARBĪBAS

Ir pagājuši jau 35 gadi kopš tā laika, kad nodibināja Latviešu strēlnieku pulkus.

Ja 22 gadus varējām dzīvot brīvā un neatkarīgā Latvijā, tad lai nekad neaizmirstam, ka neaprakstāms nopelns tās pamatu likšanā ir mūsu tautas varoņiem — latviešu strēlniekiem, kuru rindas kļūst arvien retākas. Daudzi ir vēl kopā ar mums emigrācijā, bet vairāk jau sen svaigžņotos debesu pulkos. „Iz nāves tumsas jūs sauli nesāt Latvijai" — šos vārdus lasām Kalnciema Šilenieku māju pagalmā celtajā piemineklī 167 latviešu strēlnieku kapu kopiņai. Pirms 32 gadiem Ziemsvētku kaujās viņi atdeva savas dzīvības. Strēlnieki bija tie, kas iededza tēvzemes mīlestības liesmu. Strēlnieki un Ziemsvētku kaujas ierakstītas pasaules kara vēstures slavenākās lappusēs. Kāds pretinieka ziņojums no frontes savam ķeizaram saka šādi: „Kamēr pie Daugavas mirdz 8 zvaigznes (latviešu strēlnieku 8 bataljoni), tikmēr Rīgu neieņemt."

Mīļie zēni un meitenes, lai godbijībā pieminam vecos strēlniekus, kuru cīņu nozīme Ložmetēju kalnā un Nāves salā nav zudusi arī šodien. Ziemsvētku kaujās krita ap 9000 latviešu strēlnieku. Tās sākās 1916. g. 23. dec. (pēc jaunā stila 1917. g. 5. janv.) un ilga ar pārtraukumiem līdz pat 17. janv. (pēc jaunā stila 30. janv.). Kaujās Latviešu strēlnieki pārrāva fronti 8 km platumā bez artilērijas atbalsta, ko līdz tam lietpratēji uzskatīja par neiespējamu. Laikā, kad mūsu galvaspilsētas Rīgas namos dega svētku svecītes, pauzdamas mūžīgi jauno vēsti par cilvēku labo prātu un mieru virs zemes, pa dziļu sniegu uz kauju taģāja mūsu strēlnieki, dziedot tautas dziesmas. Tās strēlnieki dziedāja bieži — gan ejot kaujās, gan atgriežoties no tām, gan priekos, gan bēdās. Lūk tās:

Div' dūjiņas gaisā skrēja
Abas skrēja dūdodamas,
Ai, ai, aijaijā,
Abas skrēja dūdodamas.

Div' bāliņi karā jāja,
Abi jāja dziedādami,
Ai, ai, aijaijā,
Abi jāja dziedādami.

Vai būs tēti, vai neteti,
Vai palikti sētiņā?
Ai, ai, aijaijā,
Vai palikti sētiņā.

Kur palika manas bāliņis,
Karodziņa nesējiņš?
Ai, ai, aijaijā,
Karodziņa nesējiņš.

Tur palika manas bāliņis,
Uz tām prāšu robežām,
Ai, ai, aijaijā,
Uz tām prāšu robežām.

Tur staigāja Dieva dēli,
Dvēselītes lasīdami,
Ai, ai, aijaijā,
Dvēselītes lasīdami.

Atraduši dvēselīti,
Ietin baltā villainē,
Ai, ai, aijaijā,
Ietin baltā villainē.

Ietin baltā villainē,
Ienes dieva pagalmā,
Ai, ai, aijaijā,
Ienes dieva pagalmā.

Aijā, mīļā dvēselīte,
Karā krauta, nemirusi,
Ai, ai, aijaijā,
Karā krauta, nemirusi.

Ieslēgsim savās krūtīs ugunīgos vārdus, kas dega mūsu strēlnieku krūtīs — cerību un ticību!

*

Izlozējot starp septītās nodarbības (Latvijas 9. 12. 50. numurā) dalībniekiem laikrakstu Latvija 1951. g. februārī saņems:

Juris Ritums — Vācijā
Imants Vabulis — Zviedrijā
J. Strautmalis — Anglijā
Juris Rasa — Amerikā

*

Juris Krūmiņš, Buxton Hotel, Buxton — Vic., Australia lūdz rakstīt savu draugu Andrēju Jurko.

Pasaules tālās augsim vienoti Latvijai!

Vientuļo mazkautu vadītājs

Klimatiskās pārmaiņas

KĀPĒC ZIEMAS EIROPĀ KĻŪST ĪSĀKAS? UN VAI TAS TIEŠĀM ATBILST ĪSTENĪBAI?

Vecus cilvēkus bieži dzird runājam, ka viņu jaunības laikā ziemas bijušas daudz īsākas un siltākas. Pa daļai viņiem ir taisnība, proti, pavasaris mūsu laikos iestājas agrāk, salīdzinot ar veciem laikiem; tomēr nepareizi ir apgalvojumi, ka vecie cilvēki to savā dzīvē personīgi novērojuši. Ik gadus pavasaris iestājas 3 stundas un 45 min. agrāk nekā iepriekšējam. Šādā veidā pavasara sākums 8250. gadā būs janvāra pirmā pusē. Ziemas mēneši turpretī būs oktobris, novembris un decembris. 14.550. gadā ziemas mēneši būs pārvietojušies uz mūsu puslodes pašreizējiem vasaras mēnešiem. Šīs īpatnējās parādības, par kuru esamību pagātnē pa daļai liecina kādreizējais ledus laikmets Eiropā, nav nekas cits, kā vien tā saucamās precesijas kustības rezultāts. Zemes lode bez divām galvenām kustībām — griešanās ap savu asi un ap sauli, izdara arī t. s. precesijas kustību. Šādu kustību var vislabāk novērot vilciņam griežoties. (Zīmējums).

Mūsu zemes rotācijas ass izveido divus konus, kuru leņķi uz abām pusēm ir 2 reiz 23,5 gradi. Precesijas periods ilgst 26.000 gadu. Zīmējumā attēlotā stāvoklī ziemeļu puslode ir vairāk attālinājusies no saules, līdz ar to tur valda ziema. Rotācijas ass apraksta apli a. Ir vajadzīgi 26.000 gadu, lai zemes ass sasniegtu izejas stāvokli. Pēc 13.000 gadiem mūsu zemes ass no punkta 1 sasniegs punktu 2. Ziemeļu pols, liekdamies pret sauli, ieņems līdzīgu stāvokli attiecībā pret sauli, kādu ieņem zīmējumā dienvidpols. Mūsu puslodē janvāra mēnesī būs vasara. Izejot no šī mazā apraksta, var izrēķināt, ka pēc 2100 gadiem pavasara sākums būs jau februāra vidū, pēc 4200 — janvāra vidū utt. Pēc 26.000 gadiem pavasaris būs atkal 21. martā. Ņemot vērā teikto, mūsu ziemas mūsu laikos un vēl 26.000 gadu ilgi kļūs viemēr siltākas.

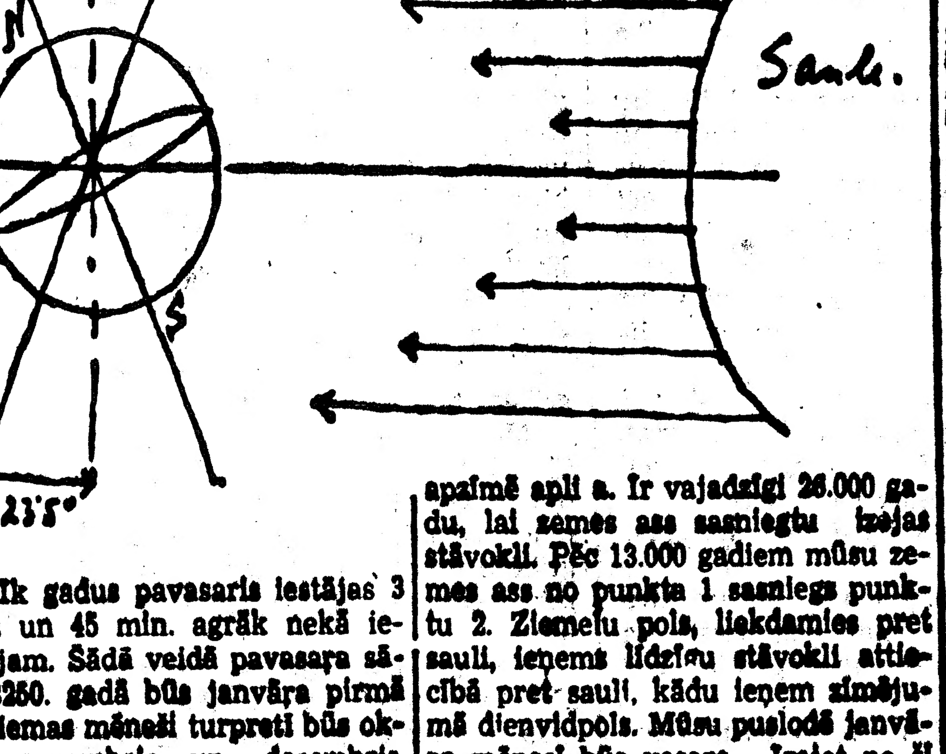

A. B.

Neiemīlā taka —

mūsu kultūras sargātāja trimdas jaunatnē

Nesen iznākusi latviešu jaunatnes Amerikā mēnešraksta Neiemīlā taka 8. un 9. burtnīca — oktobris/novembris. Burtnīca gūti darināta rotatora technikā, un ir pagaidām vienīgais jaunatnes izdevums Amerikas kontinentā. Ap viņu pulcējas mūsu pašas jaunākās paaudzes literāti, kas pirmos impulsus rakstniecībai guvuši Vācijas DP nometnēs. „Kas tagad ir mūsu dzīve?... Cik vairs to, kas nešaubīgi tic Dievam, ka ir vara, kas sodīs netaisnību un reiz vedīs mūs atpakaļ mūsu mīļotā Latvijā?" jautā jaunie rakstnieki un dzejnieki. Un atbild: „Ko mēs varam darīt šajā vēsturiskā brīdī? Ir tikai viena atbilde — nezaudēsim ticību taisnībai un patiesības uzvarai! Ja mūsu gars būs nesalauzts, mēs atkal augsim kājās, un Dievs ļaus mums skatīt tēvu zemes siedošās āres. Laiks mūs sauks! Nāks brīdis, un dzejnieka vārdiem runājot — Dievs pats cels mūs uz savām rokām reiz tad, kad mūsu diena nāks..."

Ikviena Neiemītās takas rinda pauž ticību Latvijas augšāmcelšanās dienai. Jaunie autori aicina latvju jaunatni pulcēties vienkopus un svešumā nezaudēt mūsu tautas veco trimdinieku — Raiņa, Akurātera un Skalbes garu: „Visus vienus spārnoja vienas ilgas un cerības — nacionālā Latvija."

Neiemītā taka ieteicama ikvienam latvju jaunietim trimdā. No citas puses jaunās latviešu paaudzes gars un jaunie lasītāju sajūti. Tā jaunatnei saprotamāka un mīļāka.

Redakcijas adrese: Mr. Modris [illegible], 1815 N Randolph Str., Phila- 22-Pa, USA. Vācijas pārstāvis L. Dašis, (24) [illegible] Holstein, U-Schule, Bl. 5, [illegible].

Ēriks [illegible]

[illegible]

Vispārēji vērtēšanas principi mākslā

Vērtēšana nepastāv tikai mākslā, bet arī citos novados, piem., saimniecībā, politikā, morālē utt. Tā ir gara izpausme, kas aktīvi vēršas pret pasauli, pieņemot vai noraidot, apgalvojot vai noliedzot, tā tad — izvēloties. Tamlīdz arī t. s. mākslas kritika ir vienreizīgas un neatkārtojamas personības attieksme pret otru vienreizīgu un neatkārtojamu personību — mākslinieku, un tādēļ šajās attieksmēs ir ļoti maz kā vispārināma un objektivizējama. Un tomēr kritika pastāv, jo tās galvenais nolūks ir šķirt topošā mākslā vērtīgo no nevērtīgā.

Rainers Maria Rilke vēstulē kādam jaunam dzejniekam, kas šaubās par saviem darbiem, raksta: „Mākslas darbs ir labs, ja tas radies aiz nepieciešamības. Mākslas darbam vismazāk var pieskarties ar kritikas vārdiem, ar tiem viemēr iznāk tikai vairāk vai mazāk laimīgas nesaprašanās. Mākslas darbi ir tik bezgala vientulīgi un nekam nav tik maz pieejami kā kritikai. Tikai mīlestība var tos izprast un paturēt un būt taisnīga pret tiem."

Vērtē un kritizē ne tikai speciālisti, bet arī ikviens mākslas cienītājs, jo ir atziņas, kuras var iegūt tikai ar sirdi. Paskals apgalvo: Vai kādai lietai ir vai nav vērtība, to izšķir sirds, tāpat kā Dieva esamība ir tikai izjūtama, nevis ar prātu konstatējama.

Senajos mākslas stilu laikmētos vērtēšanā lietoja noteiktu kanonu, ar kuŗu noteica, vai mākslas darbs ir labs, vai nē. Attiecīgai stila mērsuklai bija konkrēta jēga. Turpretī tagad mākslinieki tradicijas dibina vai izvēlas paši, tādēļ jaunā māksla ir tik daudzveidīga. Sevišķi grūti vērtēt darbus, kas pilnīgi lauž vecas tradicijas.

Kādi ir vispārējie vērtēšanas principi? Vai mākslā ir iespējamas arī pilnīgi objektīvas vērtības?

Kants domā, ka visi aistētiskie spriedumi ir subjektīvi, bet Lessings un Šillers cieši ticēja objektīvām vērtībām, t. i. aistētiskajām likumībām un teorijām. Tāpat kā vērtības vispār, arī aistētikas novadā nav absolūtu vērtību. Mākslas vērtības vienmēr saistītas ar zināmu izvēli, tādēļ te vienmēr iespējamas diskusijas. Bet ja runājam par objektīvām vērtībām, tad ar to saprotam tādas vērtības, kas nav atkarīgas no acumirklīgas un subjektīvas patikas vien. Ja mākslas darbi ir arī tirgošanās objekti, tad jādomā, ka tomēr pastāv zināmi vērtēšanas principi, varbūt dažkārt neapzinīgi un neskaidri, bet pēc kuŗiem cilvēki tomēr vadās. Jebšu šie principi ir svārstīgi, ar tiem tomēr rēķinās.

Kā pirmo un svarīgāko principu aistētiskā vērtēšanā Millers-Freidenfelds uzskata tā saucāmo ekstensitātes principu, kas mēģina sniegt objektīvu patiesību subjektīvā tēlojumā, ja tā atļauts teikt. Parastais uzskats ir tāds: jo mākslas darbs spējīgs izsaukt vairāk atziņības, jo viņš vērtējams augstāk. Bet vērtējums stāv ārpus laikmetīgiem spriedumiem: Skatītāju vairākumu t. i. telpisko ekstensitātes principu nedrīkst sajaukt ar t. s. ilgstošo (laika ziņā) ekstensitātes principu, kas ir daudz svarīgāks par pirmo. No divām aistētiskām vērtībām augstākā ir tā, kas spējīga ilgāk noturēties atsevišķos individos, kā arī veselās paaudzēs. Ne velti Luvrā ir likums, ka darbus pērk tikai trīsdesmit gadus pēc mākslinieka nāves, jo viens strādā klusi, otrs rībina reklāmas bungas. Laiks — ne telpa ir kritērija.

Ekstensitātes princips patiesībā ir visu aistētisko spriedumu pamatā. Pārējie principi īstenībā ir šī principa pārveidojumi. Viens no šādiem pārveidojumiem ir autoritātes princips. Par autoritātēm aistētiskā vērtēšanā kļūst cilvēki ar labu gaumi un speciālu izglītību, kas ar saviem spriedumiem gūst vispārēju atzinību, kas skaidri paredz kādas vērtības nākotnes ekstensitāti — ilgumu. Te ir sakars ar zināmu suģestiju, kam mākslas pārdzīvojumā liela nozīme. Piem., kāds skatītājs ar katalogu rokā klīst pa mūzeja telpām, bet pēkšņi paliek stāvot, jo zem kāda portreta atrod Rafaela parakstu. Tad jau gleznai vajaga būt labai, domā skatītājs. Viņš sāk par to jūsmot. Lai gan no īsta mākslas pārdzīvojuma vēl tālu, taču tas jau ir pirmais solis uz mākslas izpratni.

Mākslas vēsture rāda, ka autoritāte ir svarīgs faktors vispārīgu vērtību nostiprināšanā. Autoritāte bieži ceļ gaismā jaunus talantus, bet diemžēl, dažkārt arī kavē to attīstību. Protams, autoritāte nevar viena ilgstoši uzturēt suģestiju, arī pašā publikā jābūt pretimnākošai dispozīcijai. Bet vispārības doma savukārt visumā ir svārstīga, un nespēj noteikt mākslas darba vērtīgumu.

Vēl ir t. s. intellektuālitātes princips. Tā kā radīšana ir jūtu un prāta apvienota norise, bet jūtas ir subjektīvs un irracionāls faktors, tad mākslas parādības grūti salīdzināt ar kaut ko objektīvu. Turpretī mākslas parādību aplūkojumā jūtas pilnīgi izolējot, var iegūt greizu ieskatu mākslas vērtībās. Nedrīkst aizmirst, ka arī visvienkāršākais mākslas darbs ir par daudz sarežģīts, lai tā iespaidu pareizi un precizi novērtētu. Sacīto apliecina tas, ka nav iespējams radīt dzīvu mākslas darbu pēc vispāratzītām aistētikas normām. Ar ķīmiskās analizes palīdzību var gan izpētīt sēklas grauda vielas sastāvu, bet no šīs vielas radīt un izaudzēt dzīvu substanci nav iespējams. Panti var būt kalti pēc visiem poētikas likumiem, un tomēr tā bieži vēl nebūs dzeja. Ir skaidrs, ka ar tīri intellektuāļu atziņu vien neviens nekad neiegūs noteiktu mākslas vērtību mērauklu. Un tomēr lielu daļu mākslas iespaidu varam aptvert tikai ar prātu; intellektuālai atziņai un iztirzājumam ir pieejamas galvenā kārtā mākslas darba tīri ārējās, techniskās īpašības — ārējā forma.

Vērtēšanā lieto arī t. s. oriģinālitātes principu. Proti, mākslas vēsture, sekodama mākslas gaitām, sevišķi augsti vērtē tādus darbus, kuŗu izteiksmes līdzekļos parādas kas jauns. Arī vispārējais uzskats jaunu formu parādīšanos vērtē augstāk, nekā radīšanu jau esošo formu ietvaros. Taču mākslinieciskā vērtējumā galu galā svarīgs ir pats darbs, bet tā attieksmes ar citiem sava novada darbiem aistētikā ir blakus lieta, kas mākslas pārdzīvojumu kā tādu neiespaido. Tādēļ arī oriģinālitāti par patiesu objektīvu mākslinieciskų vērtēšanas principu nevar pieņemt, jo tas ir vēsturiski zinātnisks princips.

Latviešu nacionālais ideologs Ernests Brastiņš vērtēšanā stingri lietoja arī nacionālitātes principu — par cik darbs pauž un izsaka tautas nacionālo garu un īpatnības. Šis princips neizslēdz arī vispārcilvēcīgo, un ir ļoti svarīgs faktors, jo kultūras vērtības un īpatnības rada atsevišķa tauta, resp. tautas spējīgākie pārstāvji, nevis internacionāla sabiedrība. Tautas ir dzīvi organismi, un tās ir nevis atsevišķo individu vienkāršs sabērums kaudzē, bet saaugums. Katrs mākslinieks spēkus smeļ savā tautā, un arī latviešu mākslinieks ceļ gaismā mūsu tautas īpatnējās vērtības.

Operējot ar šādu ierobežotu principu skaitu, nekad nevarēs pilnīgi izskaidrot mākslas bezgalīgo parādību daudzumu, viņā visu individuālo īpatnībā. Bet tādēļ vēl mākslas darbam nevajadzētu tuvoties ar gatavām normām. Vispirms jāmēģina iejusties darba īpašajā formu valodā un tikai tad dot spriedumu. Labā mākslas darbā ir apslēpts kas tāds, ko vārdos grūti pateikt, tas ir jāspjauž. Tas ir katra mākslinieka personības noslēpums un daļa no dievišķā, ko pats mākslinieks tāpat neapzina kā citi.

Mūsu jubilāri

Sirmajam latviešu teologam, sabiedriskam darbiniekam un valodas pētniekam prof. Dr. J. Sanderam 9. janvārī piepildījās 83. mūža gads.

Prof. Fr. Gulbis, kas no Vācijas emigrēja uz Kanadu, 19. janv. kļūst 60 g. v. Prof. E. Bleses rakstu par viņu sniegsim kādā no mūsu laikraksta nākošiem numuriem.

Tulkotāju institūts Germersheimā

Nebūs lieki vērst latviešu uzmanību uz šo savdabīgo skolu Vācijā, kas var noderēt arī vienam otram latvietim par ceļa spieķi turpmākās trimdinieku gaitās.

Vācijā ir vairāki Tulkotāju institūti, bet tie ir vairāk vai mazāk privāti iestādījumi, turpretī šis institūts ir Maincas universitātes sastāvdaļa resp. 7. fakultāte. Universitāte Maincā dibināta tikai pēc šī kaŗa un arī institūts ir gluži jauns. Vecās vācu universitātes tradicijas ir tā pamatā, toties metodēs tas mēģina piemēroties tagadnes prasībām. Institūts novietots tālu no Maincas, mazā provinces pilsētiņā Germersheimā, kur studentiem gribot negribot visa enerģija jāveltī studijām, jo lielpilsētas trokšņi un uguņi tos te nevilina. Institūtā ir internāts un kopgalds, un studenti dzīvo ciešā kontaktā ne tikai viens ar otru, bet arī ar mācības spēkiem. Tās ir priekšrocības, ko reti var dot kāda Vācijas augstskola. Šeit ap 300 studentu un 50 mācības spēku iepazīst viens otru ikdienas darbā, draudzīgās vakara nodarbībās un svētkos. Tā kā studenti te saplūst no visas Vācijas, pat no austrumu joslas, un to vidū ir arī ārzemju studenti un bēgļi, tad ciešais savstarpējais kontakts ir reāls ieguvums vienotās Eiropas idejai.

Mācības ilgst 4 vai 6 semestri, un šai laikā var mācīties angļu, franču, krievu, itaļu, spāņu, zviedru, somu valodas, stenogrāfiju un mašīnrakstīšanu uc. biroja zināšanas. Viena valoda jāizvēlas par galveno prie[kšmetu], bet otra obligāti jāmācās [...] blakus priekšmets. Šī institūta [...] dabība ir t. s. vispārējie priekšm[eti] kas ievirza studentus jaunākās [...] lēmās vēsturē, filozofijā, tie[...] tautsaimniecībā un literātūrā. [...] lekcijas veido vispārējās izglītī[bas] horicontu, tiecoties blakus [...] praktiskam mērķim neaizmirst [...] visu cilvēka garīgo attīstību. Tā [in]stitūts konkrēti seko tagadnes pr[...] bām — dodot rokās amatu, pap[...] not intelektuālās zināšanas [...] disciplīnās un neaizmirstot veido[t] dvēseliskās un sabiedriskās tend[en]ces tagadnes ideoloģijas garā.

Tā kā latvieši ir apdāvināti [...] valodās, daudziem bez angļu, [...] un franču valodas būs pazīstama [...] krievu valoda, tad dažs labs [...] mēģināt divi gados iegūt dipl[...] tulkotāja apliecības, kas būs labs [...] ilgs darba sagādē. Jāpiemetina, [...] kopgalds un internāts dod zin[āmu] nanciālu atvieglojumu, bez t[...] kot ar 2. sēmestru centīgiem [...] kiem iespējamas arī stipendij[as]. [...] jāpiemetina, ka tie, kas st[...] kādā humanitārā fakultātē un [...] tiski pārvalda kādu svešvalodu, [...] eksaminēties arī pēc 2. sēmestra.

V. [...]

Lasiet paši un dāviniet citiem

Hugo Kalniņa

EKSELENCES PIEZĪMES

Noveļu krājuma cena broš. DM 5.—, ies. DM 7.—. Grāmata aptver 218 lpp. un tās plānais papīrs atvieglo pārsūtīšanu.

Pierakstaties janvāra grāmatai

Augusta Gailita

PĀRI BANGAINIEM ŪDEŅIEM

Šis ap 300 lpp. biezais romāns iznāks sakarā ar ievērojamā autora 60 g. jubileju. Grāmatas cena DM 6.50. Iemaksājot naudu līdz 20. janvārim, abonenti romānu saņems par 20 proc. lētāk, resp. par DM 5.20.

Iemaksājiet naudu februāra grāmatai

Elvīras Kociņas

EIROPAS VĀRTOS

Romānā atspoguļoti notikumi okupētajā Latvijā Rīgā [...], un tas iznāks februāra beigās. Šis apm. 300 lpp. biezais grāmatas cena DM 6.50. Iemaksājot naudu līdz 20. febr., abonenti grāmatu saņems par 20 proc. lētāk, resp. par DM 5.20.

Ievērojiet mūsu jauno adresi.

LITERA

rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku apgāds (14a) Schwäbisch Gmünd, Paradies-Str. 12.

KULTŪRAS CHRONIKA

Pētera Aigara romāns Lietuvēns [...] iznāks drīzumā Pētera Mantnieka [...] Briselē. Apgāds arī turpmāk izdos [...] šu oriģināldarbus, īpašu vērību [...] jaundarbiem. Jaunā romāna autors [...] ar ģimeni nolēmis drīzumā izceļot [uz] Angliju.

Apgāds Litera pašreiz sagatavo Au[gusta] Gailita romānu Pāri bangainiem ūde[ņiem], kas iznāks janvāra beigās. Darbā [...] tas igauņu bēgļu gaitas pārbraucot [uz] Zviedriju. Romāna autoram janvārī [pie]pildās 60. mūža gadi.

Gleznotājs J. Suntaks, kas savas [...] das gaitas vadīja Augsburgā, [...] Buenosairesā, kur saņēmis pasūtīj[umu] kādas ābeces ilustrēšanai spāņu [...] Ābeci autorizējusi Venecuēlas vald[ība], tā iznāks 200.000 eksemplāros. [...] mus iesnieguši vairāki vietējie [māks]linieki, kuŗu vidū izdevījies Suntaka [pro]jekts paticis vislabāk.

Uz ASV šinīs dienās devies bij. [...] genas latviešu teātŗa aktieris [...] Streips ar kundzi aktrisi Anni [...] dēlu. Mākslinieki piebiedrosies [...] skatuves līdzgaitniekiem Bostonā, kur [...] sākuši darbu ar Blaumaņa No [...] pudeles.

Izbraucēju vidū uz ASV [...] bija arī rakstnieks [...] un žurnālists [...] Kristaps Valters.

Diriģents un komponists Al[...] Vinters izraudzīts no 17 kandidātiem [...] galveno mūzikas direktoru [...] Zviedrijā. Viņš iecelts arī par [...] pilsētas mūzikas pārvaldē un [...] mūzikas biedrībā.

Mag. phil. G. Smelters — bij. [...] bēteles transitnometnes angļu valod[as] skolotājs, tagad iecelts ceļa būvē [...] bā Sidnejas apkārtnē.

Upsalas drāmatiskā kopa [...] Anšlava Eglīša Kazanovas mētelī [...] izrāde 27. janvārī.

Ingrida Vīksna

Mums jabrien jūrā

ROMĀNS

(39. turpinājums)

„Tas ir citādi — pavisam citādi," Dagnija pretojās.

„Varbūt ir citādi. Un nav jau arī citas izejas. Bet jaunākais ir tas, ka es pats nevaru pilnīgi ticēt un pakļauties šai lietai. Es vairākas dienas biju štābā, runāju ar štāba virsniekiem, un nu esmu kļuvis domīgs."

„Kādēļ?"

„Mums frontē nekad nav bijs daudz laika domāt par aizmugures lietām, klausīties politiskās tenkas un avīžu pļāpas. Bet tas, kas līdz mūsu ausīm bija atklīdis par kurelieśiem, bija tomēr kaut kas gluži cits, nekā tas, ar ko es iepazinos īstenībā."

„Kādā ziņā?" Dagnija brīnījās.

„Tā ir masu kustība, ko vada vairāk jūsma un sapņi, bet ne auksts prāts un pieredze. Bet tas ir par maz! Tagad tā ir vieglprātīga spēle ar dzīvībām. Viss štābs ir jūsmīgs gaidīdams angļus izbrienot malā pie Kolkas raga, un man atlika tikai klusēt. Štāba virsnieki mani tā iztaujāja par frontes stāvokli, par vācu vadības noskaņojumu, pat par leģionāru stāju cīņā, ka man dažbrīd uzmācās šaubas, par ko gan īsti viņi informēti un uz ko balsta savas teorijas un apsvērumus? Viņi aizmirst, ka visa kurelieśu kustība var pastāvēt tikai tādēļ, ka esam mēs, nicinātie vācu kalpi un lielgabalu barība, — nē, ne mēs, — ko es murgoju!" Juris ātri pārbrauca plaukstu pār acīm, es jau tur vairs neesmu, viņi, tur frontē, es gribēju teikt — jā, tādēļ, ka viņi ir tur, negaidīdami izdevīgāku cīņas vai nāves stundu nākotnē..."

Deksnis apklusa un satraukts uzšķīla sērkociņu. Tad viņš piecēlās un no jauna sāka staigāt pa istabu. Bet ko man bija darīt? Arī visi mani puiši, visi kā viens, reizē ar mani norāva vācieśu zīmotnes. Un nu mēs esam mežinieki."

„Vai tevi nevar notvert?" Dagnijas balsī bija apslēptas bailes. Un kas par to draud?"

„Lauku kaŗa tiesa," Juŗa balss skanēja asi. „Īsa un ātra tiesa. Bet par to es nebaidos. Man ir jauni dokumenti, un aiz kurelieśu vārda pagaidām vēl tomēr var slapstīties. Bet es neticu gan, ka ilgi. Gaiss jau tagad ir biezs."

„Man grūti tevi iedomāties par bārdainu meža vīru," Dagnija skatījās Jurī un viegli pasmaidīja.

Varbūt es būšu mežinieks bez bārdas," Juris atjokoja, nobraucīdams savu zodu, bet tad kļuva atkal nopietns.

„Es mēģināšu darīt visu, kas manos spēkos, lai arī šais apstākļos varētu būt cik necik noderīgs — un darba ir neiedomājami daudz, ja grib šais meža puišos iedzīt atkal īstu stāju un stingrību. Kā liekas, no ilgās nīkšanas tiem kauli ir kļuvuši pamīksti."

„Kad es klausos tevī, man šķiet, ka pati esmu vēl lielāka atkritēja," Dagnija teica domīgi. „Dažreiz es brīnos, kādēļ gan kavējos vēl šai pārbīlvētā aizmugures pilsētā, kad mana īstā vieta ir gluži citur. Man sen jau vajadzēja uzmeklēt kādu slimnīcu vai lauku lazareti, kur allaž trūkst darba roku. Bet es vēl vienmēr esmu šeit, nezi' ko gaidīdama."

„Mani, Dagnija," Juris teica rāmi un nopietni. „Mani. Visu ceļu šurp es baidījos, ka tu varētu būt pazudusi no Ventspils. Kādas man bija bailes, atrast šo namu tukšu," un viņš saudzīgi aptvēra Dagnijas plecus. „Vai tu tiešām vēl nejūti, cik vienādi ir mūsu ceļi? Tikai tagad nāks ilga šķiršanās, un Dievs vien zina, kad mēs atkal tiksimies. Es nevarēšu rādīties tik bieži Ventspilī, bet es ticu dziļi un droši, ka mēs nepazudīsim viens otram."

„Mani tu varēsi atrast šeit — vismaz ziņas par mani. Bet kur es tevi?"

„To rādīs laiks. Vēl es skaidri nezinu, kur īsti pats apmetīšos."

„Vai tu būsi tuvu krastam?"

„Domāju, ka nē...", Juris īsu mirkli klusēja. Tad viņš cieši paraudzījās Dagnijā:

„Vēl viena lieta tev ir jāzina — lai tu saprastu pareizi šo manu soli. Man ir grūti tev to pasacīt. Tu sapratīsi pati, kādēļ."

„Nebīsties."

„Es nekad neatstāšu Kurzemi. Nekad es neatkāpšos tālāk — vismaz brīvprātīgi nē. Es esmu solījis to sev, un turēšu šo solījumu. Citādi es neredzu nekādas jēgas šai aiziešanai uz mežiem — taču nē, lai atkāptos vēl tālāk! Tad būtu godīgāki bijis doties ar puišiem uz Vāciju. Tādēļ es palikšu iekšā un turpināšu cīņu — ja arī Kurzemes cietoksnis nenoturēsies. Kaut arī mani desmit laivas vilinātu pāri uz Zviedriju."

Dagnija aizgriezās, atbalstījusi pieri savās šaurajās plaukstās, un tikai pēc ilga klusuma pacēla acis pret Juri.

„Tie ir lieli vārdi — bet — tā ir pašnāvība... Es tik ļoti gribētu tevi paturēt dzīvu."

„Mums pieder vēl ilgas, gaŗas dienas. Mēs pat nezinām, vai tās kādreiz maz beigsies. Bet lai kā arī es vēlētos vienmēr būt ar tevi, ir lietas, ko mēs nespējam grozīt, kas stāv pāri mūsu sīkajām dzīvībām. Tieši tādēļ es tev to jau šodien gribēju pasacīt — lai tevi nepārsteigtu nekas, un lai tu varētu izšķirties. Es neesmu tik brīvs, lai varētu piederēt tikai tev."

„Man nav ko izšķirties," Dagnija skumīgi papurināja galvu. „Man nav nekā cita — tikai tu. Un tik bieži pēdējā laikā man ir uzmākusies doma — nebraukt nekur un dalīties liktenī ar visiem tiem, kas nav ne sliktāki, ne labāki par mani, bet tomēr paliks uz vietas — uzticīgi līdz galam. Nu laikam es gluži viegli atradīšu šo ceļu."

„Nē!" Juris teica dobji. „Tu nedrīksti palikt šeit! Tev ir jāglābjas, ja būs tik tālu, un jādodas pāri. Tu piederi dzīvībai, un dzīvība tev — mans ceļi ir cits."

„Nē, mīļais," Dagnija pēkšņi zaudēja savu kluso mieru un strauji piekļāvās Dekšņa pleciem. „Es esmu tik daudz pasaudējusi šais mēnešos, ka labprātīgi vairs negribu attei[kties] no pēdējā. Ja tu paliec, es nekustēšu ne soli. Kādēļ lai [...] pār tevi sabruktu šī sarkanā elle?"

„Mazā, dumjā, drosmīgā meitene!" Deksnis pasmaid[īja] glāstīdams Dagnijas plecus. „Ne jau pār mani vienu sabru[ks] šie elles vārti — ja patiesi tiem būs nolemts sagāzties, [tie] apraks visu mūsu tautu, un ja arī tu paliktu šeit, mēs to[mēr] nebūtu vairs kopā. Mežā tu man nevari sekot, un citas vie[tas] man vairs nebūs kur patverties."

„Cik mēs dīvaini runājam!" Dagnija pēkšņi izvairījās [no] Juŗa rokām. „Tā, it kā cīņa jau būtu zaudēta, un atliktu vairs tikai sasietas rokas vai bēgšana! Bet vēl taču ne[kas] nav izšķīries, fronte stāv uz vietas, un vai tad patiesi rietum[i] mūs būtu aizmirsuši? Mēs dzīvosim Juri, mums ir jā[dzī]vo!"

„Mēs dzīvojam šodien, Dagnij, un Dievs vien zina, kas [ar] mums var notikt rīt. Bet šī diena pieder vēl mums. Kaut arī varbūt mēs tā kā šodien raugāmies pirmo un pēdējo rei[zi] viens otrā."

Gaŗš sirēnas kauciens pāršķēla gaisu, un Juris jautād[ams] paraudzījās Dagnijā: — „Vai ir kāda patvertne šeit tuvumā? Tu vēlies iet?"

„Nē," Dagnija papurināja galvu. „Sētā ir gan baļķiem nostiprināts sakņu pagrabs, bet man nav nekāda prieka līst šai kapā, kur mani var aprakt ātrāk nekā šeit. Un es nejūtu nekādu baiļu. Ar tevi kopā — nē."

Deksnis piegāja pie loga un paraudzījās ārā. Netālu ārpus pilsētas uz ostas pusi krievi bija nometuši „eglītes", un visa pamale spulgoja gaiša kā dienā. Īsiem, dobjiem rācieniem gaisā dūca motori, un šur tur atskanēja pa retam zenītartilerijas šāvienam. Trīsreiz noduņēja zeme, un tad atkal tuvojās jauns rūkoņas vilnis.

„Tu nebīsties," Juris satvēra Dagnijas roku un aizvilka viņu prom no loga. „Nestāvi vismaz šeit."

„Nē, es nejūtu bailes, nekādas. Tikai katru reizi, kad sākas uzlidojumi, man jādomā par mājām un par uguni virs Jelgavas, un tad es dažreiz vēlos, lai man pienāktu tāds pats gals, kā manai mātei un tēvam. Kādēļ gan man būtu nolemts dzīvot?"

„Klusē!" Deksnis aizklāja Dagnijas muti un pievilka viņu sev cieši klāt. „Kaut vai tādēļ, ka mēs esam radīti viens otram, ja tu nezini labāka iemesla. Mēs esam radīti dzīvībai un viens otram."

Logā ielija jauna gaismas šalts, un krievu nomestās eglītes šūpojās jau tieši virs pilsētas. Pavisam tuvu skanēja dobji grāvieni, un loga rūtis trinšķēja un dziedāja.

„Tas nav nekas. Tas būs drīz pāri," Juris turēja Dagniju sev cieši klāt.

„Ir jau vēls..." Juris klusu atkārtoja un, pacēlis Dagniju,

„Jā," viņa pasmaidīja. „Jā. Mēs varēsim drīz doties pie miera — ir jau vēls."

aiznesa to projām no loga.

(Turpinājums sekos)

Pagājušā vieglatlētikas sezona statistikas attēlojumā

NEDAUDZĀS DISCIPLĪNĀS CAURMĒRS TOMĒR LABĀKS NEKĀ PAG. GADĀ

(2. turpinājums)

4X100 m maiņas skrējiens

PR: 39,8 ASV valstsvienība, 1936.
PLS: 40,6 ASV valstsvien., 40,9 PSRS, Stenforda un Morgana koledža (ASV).
ER: 40,1 Vācijas valstsvien., 1939.
ELS: 40,9 PSRS, 41,0 Francija, 41,1 Ungārija.
LR: 43,2 valstsvienība (G. Ālers, V. Adamovičs, K. Lībers, J. Paunis), 1939.
TR: 45,0 izlases vienība (A. Čudarāns, A. Bite, A. Gunarsons, A. Priednieks) 1946.
1950. g. LS: 48,3 Auseklis (Anglijā).

1.	Auseklis (A)	48,0
2.	Stokh. latv. sp. kl. (Z)	48,8
3.	Stokh. JKS (Z)	48,9
4.	Lond. latv. sp. kl. (A)	48,9
5.	Tālava (A)	49,7
6.	Liesma (Z)	49,8
7.	Čēpingas JKS (Z)	50,0
8.	Upsalas Sports (Z)	50,3
9.	Eskilstunas JKS (Z)	51,2
10.	Lībekas sastādītā (V)	52,0

Caurmērs: 49,74; 1949. — 49,75

Stafetēs mēs allaž esam bijuši vāji, un tas arī tagad. To, ko pirms četriem gadiem veica trimdas izlases vienība, šķiet neviena cita vairs nesasniegs. Taču šogad masu progress manāms tādā ziņā, ka 4X100 skrējušas pat vairāk nekā 10 vienības, kamēr pagājušā gadā to pavisam tikai 6. Auseklа puiši, liekas, būs tie, kas nākotnē visvairāk pietuvosies izlases vienības varējumam.

110 m barjērskrējiens

PR: 13,6 Dilards (ASV), 1948.
PLS: 13,5 Atteslijs (ASV), 13,8 Diksons (ASV), 13,9 Flemings (ASV).
ER: 14,0 Lidmans (ZV), 1940.
ELS: 14,4 Bulančiks (PSRS), 14,5 Marī (Fr.), 14,6 Tosnars (Čechosl.).
LR: 15,3 U. Sponbergs, 1942.
TR: 16,0 A. Graudiņš, 1946.
1950. g. LS: 17,0 A. Graudiņš.

1.	A. Graudiņš (Z)	16,4
2.	V. Teteris (B)	18,2
3.	I. Tilmanis (Z)	19,6
4.	A. Verners (Z)	19,8
5.	A. Mackars (A)	19,9
6.	R. Bulte (A)	20,1
7.	R. Miķelsons (A)	20,2
8.	E. Krastiņš (Z)	20,3
9.	T. Voskāns (A)	21,7
	H. Brencītis (A)	21,7

Caurmērs: 19,70; 1949. — 19,63

Jāpriecājas par Arturu Graudiņu, kas, par spīti ne katrreiz labvēlīgajām treniņa iespējām, visus trimdas gadus spējis paturēt savu formu vienādā līmenī. Sporta laukumam viņš ardievas nedomā teikt un cer nākamajos gados vēl mēģināt uzbrukumu kādam rekordam. Zinot viņa neatlaidību, tas var arī izdoties. Teteris palicis savā līdzšinējā sniegumā, pārējie gan zem viduvējā, bet, salīdzinot ar pag. gadu, rezultātus nedaudz uzlabojuši.

200 m barjērskrējiens

LR: 26,6 H. Girgensons, 1938.
TR un 1949. LS: 28,0 K. Upenieks.

1.	A. Graudiņš (Z)	29,4
2.	I. Tilmanis (Z)	30,2
3.	A. Verners (Z)	31,1
4.	E. Klaišis (Z)	31,5
5.	J. Reneslācis (Z)	33,5

Caurmērs: 31,14; 1949. — 32,02

400 m barjērskrējiens

PR: 50,6 Hardins (ASV), 1934.
PLS: 51,5 Mūrs (ASV), 51,6 Filiputs (Ital.), 52,4 Lītujevs (PSRS).
ER: 51,6 Hellings (Vāc.), 1939.; Arifons (Fr.), 1948.
ELS: 51,6 Filiputs, 52,4 Lītujevs, 52,7 Vaitis (Angl.).
LR: 57,0 V. Teteris, 1943.
TR un 1949. LS: 59,4 K. Upenieks.

1.	V. Teteris (B)	59,4
2.	A. Graudiņš (Z)	63,2

Caurmērs: 61,3; 1949. — 60,1

Abās garākās barjēru distancēs, kas dzimtenē bija gluži nepopulāras, arī trimdā nav sasniegts nekas uzmanības vērts; sacensību programmās tās uzņem tikai tā starp citu. 400 m Teteris atkārtojis trimdas rekordu, — tas vismaz rāda, ka viņš vēl nekādā ziņā nav ieskaitāms „veco klasē".

(Turpinājums sekos)

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Ievērojamais latviešu diska metējs K. Rudulis nesen Firzenē notikušajās sacīkstēs ar slavējamo rezultātu 42,50 m ieguva diska mešanā 1. vietu, atstājot aiz sevis vācu 1950. g. meistaru lodes grūšanā Bongenu, kam Firzene ir dzimtā pilsēta. Arī V. Jasis tais pašās sacīkstēs uzrādīja šķēpa mešanā 57,43 m sasniegumu. Abi šie rezultāti ierindo Rudulī un Jasi Vācijas 1950. g. labāko vieglatlētu sarakstā 16. resp. 17 vietā. Jasis, kas pašlaik studē Ķelnes sporta augstskolā, paralēli strādājot, cer nākošajā sezonā sportam veltīt lielāku vērību un tādējādi uzrādīt labākus sasniegumus. V. J.

Stokholmas starptautisko basketbola meistersacīkšu I riņķa noslēgumā latvieši guva atkal divas spīdošas uzvaras, kuras vērtējamas kā iespaidīgākais sasniegums latviešu sportā dzīvē Zviedrijā 1950. gadā: LSK Rīga pieveica mormoņu misionāru vienību ar 32:24 (18:15), bet LSK Venta — Dienvidu YMCU ar 30:28 (16:8).

Izlases šachists inž. Leonīds Dreibergs un skrējējs Oto Bergmansons, abi ilggadīgi minchenieši, izceļojuši uz ASV.

Der Sport, Hamburgas plašais sporta laikraksts, atzīmē mūsu Jāņa Stendzenieka 66,13 m sasniegumu stiprā pretvējā sacīkstēs Buenos Airesā, piebilstot, ka St. pēc otrā kara kādu laiku aizstāvējis arī Hamburger Sportverein krāsas. Ēriku Konecki, ievērojot viņa pēdējās spēlēs parādīto lielisko sniegumu, vācu sporta prese nosauc par internacionāla formata ledushokejistu.

Austrumberlīnes un poļu Zryw futbola vienību draudzības sacensība Berlīnē beigusies ar poļu spēlētāju nedraudzīgu piekaušanu. Sacensība pārtraukta, un Berlīnes Abendpost raksta, ka vainīga, droši vien, bijusi Oderas-Neisas līnija. (rs)

SPORTA PASAULES RAIBUMI

Nežēlastībā kritis Padomju savienības stiprākais „amatieris" — svaru celšanas pasaules rekordists Novaks. Par katru jaunu pasaules rekordu viņš saņēmis 18.000 rubļu prēmiju. Tāpēc, lai varētu saņemt to biežāk, Novaks rekordus laboјis tikai par nedaudz gramiem. Šī viņa „sabotāža" tagad atklāta.

Sievietes, mīlestība, laulība

Nekad nebrokastojiet kopā ar savu sievu, jo tas labi nebeidzas. Es četrdesmit gadu laikā ar savu sievu esmu brokastojis tikai trīs vai četras reizes, bet tās man vēl tagad palikušas ļoti sliktā atmiņā. Vinstons Čērčils

Lielākā daļa laulību līdzinās lietotām automašīnām — kad gar tām neliekas ņemties, tās darbojas nevainojami, par spīti bojātiem vendījiem un grabošai karoserijai. Bet acumirklī, kad gar tām sāk darboties un grib kaut ko labot, tās vairs nekust no vietas. Roberts T. Ellens

Ir neiespējami dzīvot laulībā ar pasaules bagātāko sievieti. Kaut gan pats pelnīju 14.000 dol. nedēļā, es tomēr jutos kā uzturamais puika.

Gerijs Grants, viens no multimiljonāres Barbaras Hutones šķirtajiem vīriem

Es neciešu savā orķestrī sievietes. Ja viņas ir skaistas, tās traucē mūziķus, ja neglītas — mani. Sērs Tomass Bīčems

Pagalam ir pagalam. Pūles uzsildīt atdzisušu mīlestību atstāj tikpat sērīgu iespaidu kā sāļu pudele pie nomiruša gulbja. Alfreds Polgars

Kopš desmit gadiem šie divi cilvēki sēž katru dienu stundām ilgi vieni paši vienā un tai pašā kafejnīcā. Tā tik ir lieliska laulība! Nē, jūs maldāties — tā ir lieliska kafejnīca. Alfreds Polgars

Neuzticību aizmirst, bet to nekad nepiedod. De Saviņi kundze

KĀ PĀRDZĪVOT ATOMBUMBU UZBRUKUMU

Vašingtona (fm). — ASV valdība izdevusi 32 lappušu brošūru ar padomiem iedzīvotājiem, kā izturēties atombumbu uzbrukuma gadījumā. Lai pārdzīvotu uzbrukumu, pats galvenais ir ātri atrast kādu aizsegu — pagrabā, caurbrauktuvē, bedrē, grāvī. Ja tam vairs neatliek laika, vismaz jāmetas guļus uz grīdas vai zemē, vislabāk pie kādas sienas vai sem sola, lai aizsargātos pret apkārtlidojošām drupām. Seja jāapslēpj rokās, lai pasargātu seju no apdegumiem un acis no ievainošanas un pārejoša akluma. Pēc sprādzieniem neskriet laukā un nelietot vaļēju pārtiku un ūdeni, bet tikai pārtikas vielas metāla bundžās vai pudelēs. Beidzot dots padoms izsargāties no baumu izplatīšanas, jo vispārējā apjukumā pēc atombumbu uzbrukuma baumas var radīt bīstamu paniku.

Brošūra, ko sagatavojusi nacionālā drošības padome, maksā 10 centu, un to cer izplatīt miljonos eksemplāru. Līdzīgu, bet vairāk techniska satura brošūru jau augustā izdeva ASV atomenerģijas komisija.

Lielais diktātors

Tuvākajā laikā arī Vācijas teātros sagaidāma viena no izcilākajām tagadnes filmām — Lielais diktātors, kuras scenārija autors, režisors un galvenās lomas tēlotājs ir Čarlijs Čaplins. Filma uzņemta ASV kara laikā, un Čaplins tajā pratis parādīt trešās valsts traģisko grotesku, ietverdams pie tam daudzas reālas lietas simboliskā plāksnē. Līdzās Čaplinam, kas tēlo stilizētu Hitleru (uzņēmumā pa labi) senсācija filmā ir lieliskais aktieris Džeks Okijs (pa kreisi), kas izveicīgumā līdzībā atdarinājis otru „lielo diktātoru".

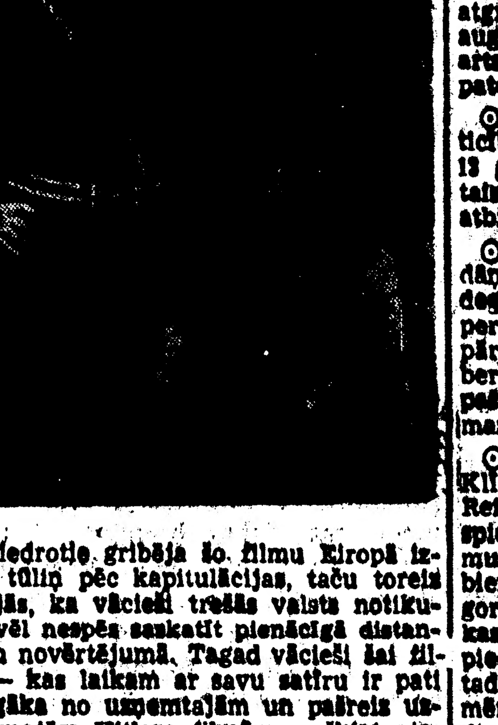

Sabiedrotie gribēja šo filmu Eiropā izrādīt tūliņ pēc kapitulācijas, taču toreiz baidījās, ka vācieši trešās valsts notikumus vēl nespēs saskatīt pienācīgā distancē un novērtējumā. Tagad vācieši šai filmai — kas laikam ar savu satīru ir pati vērtīgākā no uzņemtajām un pašreiz uzņemamajām Hitlera filmām — šķiet pietiekami „nobrieduši".

Raibā pasaule

⊙ Vai cīrulis tiešām ir putns, kas ceļas visagrāk un pirmais sāk trillināt savu dziesmu, kā to apjūsmo dzejnieki, — mēģināja noskaidrot grupa angļu dabas mīlotāju. Naktī klīzdami pa laukiem un mežiem, viņi konstatēja, ka tas pats mūsu vecais mājas gailis, dzegūze, melnais strazds, žubīte, sārtite un vēl dažu sugu putni jau skandināja savu balsi pilnā spēkā, kad tikai kā desmitais, veselu stundu pēc gaiļa, tiem piebalsoja cīrulis. (ab)

⊙ Valodniecības profesors francūzis Žaks Dorjē pārsteidza savu laulenī dzimumdienā, uzdāvinādams viņai sarkanā safjānā iesietu dzejoļu krājumiņu, kurā viņš ierakstu „Es tevi mīlu" bija pārtulkojis 151 valodā. (ab)

⊙ Elbrechtu ģimene, kas 1568. g. Hanoverā no Kārļa V saņēma savu ģimenes vapeni, var lepoties ar ciltskoku, kas uzzīmēts uz 18 m gara papīra sloksnes, un pati ar savu ģimenes avīzi. Apmēram 300 šīs dzimtas locekļu, kas tagad izkaisīti Lejassaksijā, Ziemeļreinā - Vestfālē, Holandē un Argentīnā, nesen bija sapulcējušies sanāksmē kādās Lejassaksijas dzirnavās, kas kopā 400 gadiem ir ģimenes īpašums. (ab)

⊙ Ņujorkā nesen nomira suns, kam New York Times bija veltījis garu nekrologu un ilustrētu rakstu. Kepijs kopā 14 gadiem bija Manhatanas 68. ugunsdzēsēju rotas maskots un ieguvis vairākas godalgas. Tas bija visvairāk fotografētais suns, kura „ģīmetnes" reklāmai izlietoja neskaitāmas firmas un labdarības organizācijas. Ugunsdzēsēji suni fotografiem un reklāmas aģentūrām izīrēja par 5 dolariem dienā, un tā Kepijs sapelnīja lielu naudu, kas bija noguldīta dzīvnieka paša bankas kontā. Kad Kepija dzīve bija galā, sēroja visi kaimiņi, bet ugunsdzēsēji sarūsa logā izlika lielu mirušā drauga uzņēmumu, apvītu ar sēru lentu, palmu zariem un parakstu: Kepijs, 1936.—1950. (ab)

⊙ Laikrakstā Rhein-Echo bija iespiests šāds sludinājums: „Lūdzu pieteikties to personu, kas Kandelas dārza svētku laukumā pie bufetes paņēma manas brūnās bikses un kreklu, lai es viņam varētu iedot arī svārkus. Augusts Kiefers, Kandeles stacijas viesnīcā." (ab)

⊙ Nopietna nervu ārstēšana bija jāsāk amerikāņu aktierim Rejam Boldēram, pēc tam, kad viņš 798 reizes bija spēlējis vienu un to pašu lomu komēdijā Kur ir Čarlijs? Viņu vienīgi vēl pārspējis Henrijs Fonds, kas veselus 3 gadus 980 izrādēs tēloja vienu lomu lugā Misters Robertsі. Vispār novērots, ka neviens aktieris vienu lomu nevar tēlot caurmērā ilgāk par divіem gadiem, nenodarot pāri savai veselībai. (ab)

⊙ Amerikāņi Robertu Stjuartu nokēra un ieslodzīja Teksasas štata Amarillo pilsētas cietumā, kurā viņš jau bija sēdējis. Kad viņam jautāja, kāpēc viņš nav atgriezies, kad kāds cietumsargs 1949. g. augustā aizsūtīja viņu pēc avīzes, Stjuarts atbildēja: „Sargs, dievmžēl, man nepateica, kādu avīzi viņš grib." (ab)

⊙ Dingolfingas sēņu skolas 5. klasē ticības mācības skolotājs prasīja kādam 13 g. vecam audzēknim, kur dzīvo Svētais Tēvs. Jautātā vietā bez vilcināšanās atbildēja viņa sola biedrs: „Bonnā!" (ab)

⊙ 1000 kronu naudas soda piesprieda dāņu viesnīcniekam Svendbergam par degvīna pārdošanu manāmi iereibušām personām. Viesnīcnieks pārsūdzēja. Taču pārsūdzību nevien noraidīja, bet Svendbergu sodīja vēl ar 3000 kronām, jo to pašu degvīnu viņš bija lējis ar pārāk mazu mēru. (ab)

⊙ Piecus kilogramus svārā piepēmās Klīvlendas zooloģiskā dārza direktors Reinolds, jo divas nedēļas no vietas bija spiests ēdienu reizēs patērēt lielus vairumus rostbifa, banānu, plūmju un bumbieru, pie kam maltītes notika jaunas gorillu mātītes krātiņā. Tikko no Āfrikas atvestā gorilla sākumā nav bijusi piedabūjama uz ēšanu, bet sākusi ēst tad, kad direktors tai rādījis labu piemēru un cirtis sobus banānā. Tā kā dienā šādi pieteikumi ... šai laikā atēdies rostbifa un augus.

Krustvārdu mīkla

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski un stateniski: 1. Stādi. 2. Taure. 3. Auzis. 4. Drisa. 5. Iesāk. 6. Takas. 7. Amati. 8. Kants. 9. Attīt. 10. Sista. 11. Butes. 12. Urali. 13. Takse. 14. Elsot. 15. Siets. 16. Alibi. 17. Lielis. 18. Iedot. 19. Bļoda. 20. Istas.

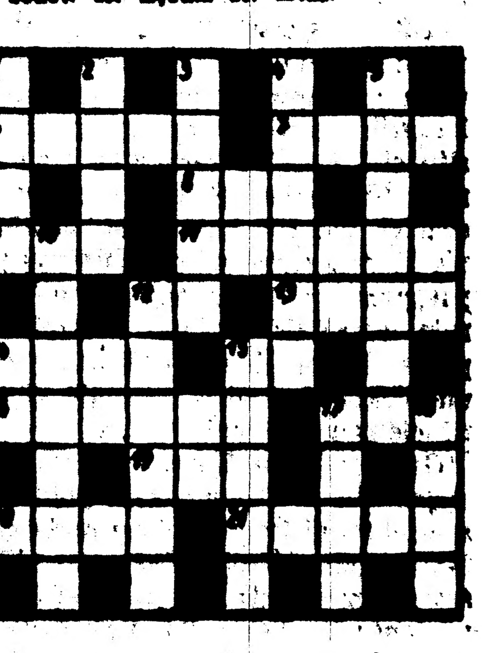

Līmeniski: 6. Trauks. 7. Valsts Eiropā, oriģinālvalodā. 8. „Mūmuļas" miesāji. 9. Putna kliedziens. 11. Paradums. 12. Bij. sporta biedrības iniciāļi Latvijā. 13. Vīrieša vārds. 14. Mazvērtīgs. 15. Vietniekvārds. 16. Bīstama vieta upē. 17. Teātrelis. 19. Koks. 20. Gandrīz smejas. 21. Slavens somu sportists.

Stateniski: 1. Jūt gaisa trūkumu. 2. Metalls. 3. J. Neikena stāsts. 4. Dzīvnieki. 5. Niķīgs. 10. Debess puse. 12. Ar virsītūpas lepnumu greznojies. 14. Nots. 15. Pilsēta Rietumvācijā. 17. Pilsēta Latvijā. 18. Makšķerēšanas piederums.

Humors

GREIZSIRDĪBA

Kāds ekspresionists vientulā Francijas zemnieku ciemā gleznoja zosi. Putnam blakus atradās 3 olas, bet tās mākslinieks negleznoja vis baltas, bet, kā jau ekspresionists, dažādās krāsās: pirmo dzeltenu, otru zilu un trešo zaļu. Krāsu triepējа darbu ziņkārīgi pienāca novērot zostēviņš. Ieraudzījis raibās olas, tas dusmās metās uz tuvumā esošo pāvu un krāšņo putnu nobeidza.

VIENS MĒRĶIS — DAŽĀDI LĪDZEKĻI

„Es jau gan īstenībā gribēju savas abas vecākās meitas pa vasaru sūtīt atpūtā uz jūrmalu, bet mans vīrs taisa, ka tieši to pašu varot panākt ar mazu sludinājumu avīzē, kas būšot lētāk."

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanadu — DM 4,50 mēnesī, saņemot avīzi 5—6 vai 3—7 dienu laikā no iznākšanas; Dienvidu Vācijā ar Austrāliju un Jaunzēlandi — DM 11,— mēnesī.

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu dara prieku saņēmējiem un palīdz vienot izkaisītos latviešus trimdā.

Gaisa pasta abonementu pasūtiniet pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany.

Pag. gada 6. nov. uz mūžu šķīrās no mums mans dzīves biedrs, mūsu tēvs, sievastēvs un vectētiņš

Janis Tupuriņš

dzim. 1892. g. 22. sept., Rūjienā, Naukšēnu pag. Apglabāts 10. novembrī Lībekā, Forverka kapos.

Pēc viņa sēro
sieva, dēls, meita ar vīru un mazdēlu

Tautieši Vācijā un ārzemēs,

izlietojiet gadījumu un iegādājieties LCK apgādā LATVIJA iznākušas

latviešu dziesmu notis

Rakstiet tieši apgādam. Notis Jums izsūtīs pa pastu ar norādījumu, kam izdarāma samaksa.

	DM
ĀDOLFS ĀBELE:	
Aizvestais	0,50
Atmiņu dārzs	0,50
Bērna lūgšana	0,50
Dzimtenei	0,50
Lāses	0,50
Visiem rozes dārzā zied	0,50
P. BARISONS:	
Latvija	0,50
VALENTĪNS BĒRZKALNS:	
Ko jauna būdama	0,50
JĀNIS CĪRULIS:	
Līgo	0,35
Lūgšana	0,50
Seši bandinieki	0,35
Vakara dziesma	0,50
Dziesmu avots, īss mūzikas elementārteorijas un solfedžio kurss	1,—
EMILS DĀRZIŅŠ:	
Dziesmas I	5,—
Dziesmas II	5,—
VOLFGANGS DĀRZIŅŠ:	
8 tautas dziesmas	5,—
30 latviešu tautas dziesmas	3,—
J. GRAUBIŅŠ:	
Alutiņš, bālеliņš	0,50
ALBERTS JĒRUMS:	
Miniatūra	0,75
Pa putna ceļu	0,50
Vieglas rokas	0,75
E. LAMMASS:	
Dzimtene	0,50

	DM
V. LINDE:	
Ardievas (vīru korim)	0,50
Golgātas krusts	0,50
Kalna avots (jauktam korim)	0,50
Kapsēta naktī	0,50
JĀNIS MEDIŅŠ:	
Bij' toreiz nakts	0,50
Daina Nr. 14 (klavieru solo)	3,—
Daina Nr. 15 (klavieru solo)	3,—
Debesīm pretim	0,75
Nebēdība	0,50
Pieskaņa	0,35
Toreiz	1,—
Dziesmu izlase II	7,—
DIEVS, SVĒTĪ LATVIJU!	
K. Baumaņa (klav. un dzied.)	0,50
TEV MŪŽAM DZĪVOT, LATVIJA,	
J. Mediņa (klav. un dzied.)	0,50
JĀNIS NORVĪLIS:	
Mana dzimtene	0,75
HELMERS PAVASARS:	
Pusnakts sirds	0,75
Sirds un saule	0,75
J. VĪTOLS:	
Aijā, žūžū, lāča bērni	0,50
Gājēja dziesma naktī	0,50
Tumša nakte, zaļa zāle	0,50
18 dziesmas jauktam, sieviešu un vīru korim	1,—
14 dziesmas jauktam, sieviešu un vīru korim	0,75
Kora dziesmas Eslingenas dziesmu svētkiem	0,50

LCK APGĀDS LATVIJA,
(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany.

Daiļamatnieki

LATVJU GRĀMATA ieguvusi plašu tirgu latviešu daiļamatniecības izstrādājumiem. Sūtiet darbus pārdošanai, iegūstiet pastāvīgus ienākumus. Vēlama sērijveida ražošana. Sūtiet paraugam ar cenu u. c. aprakstiem —

kokizstrādājumus — šķīvjus, svečturus, kastītes, bund, u. c.;
ādas izstrādājumus — albūmus, blokus, mapes, makus un portfeļus;
rotas — Nameja, Saules, Pilskalna, Daugmales gredzenus un saktas;
keramiku — vāzes, traukus u. c.

LABIEM DARBIEM LABS TIRGUS

LATVJU GRĀMATA
Waverly, Iowa, USA.

(967)

ASV un Kanadas tautiešiem

visas trimdā izdotās daiļliteratūras un praktiska satura grāmatas plašā izvēlē izsūta

A. SĒĻZEMNIEKA apgāds

Mr. N. EGLĪTIS, POCAHONTAS - IOWA, U. S. A.

Pieprasiet katalogu.
Turpat atsevišķi un vairumtirgotājiem dabūjams iecienītais apgāda

SIENAS KALENDĀRS

(maksā Doll. 0,40), ilustrēts dzimtenes skatiem, divkrāsu iespied., ar vārda dienām.
Atkalpārdevēji var saņemt apgāda izdevumus.
Uz labvēlīgiem noteikumiem pieņem tirgošanai arī citu apgādu izdevumus.
(958)

LATVISKIEM DAIĻDARBIEM

Ed. Paegles — Ābecīte (DM 5), Kraja (1), Jostas (1.50). Daudzkrāsu, oriģinālmeti (ap 35X50 cm) paklājiem, spilveniem, segām, segām à DM 15.—.
S. R. kundze (USA) raksta: „... Zvaigžņu sega ir brīnišķa. Raksts un krāsas man ļoti patīk."
Ed. PAEGLE,
(13b) Traunstein, DP Camp.
(959)

AIZRĀDĪJUMS

Esmu vairākkārt saņēmis manis izdoto apsveikumu pastkaršu vājas kvalitātes reprodukcijas, kuras bez manas piekrišanas izgatavo un izplata kāds kungs Vācijā. Uzaicinu šādu nesolīdu rīcību pārtraukt. Tautiešus darīu uzmanīgus reproducētās kartes nepirkt, jo labas kvalitātes dažādas apsveikumu kartes — oriģinālfotografijas — katrā laikā ir dabūjamas pie manis vai maniem pārstāvjiem visos kontinentos.

Reinh. SIMANIS,
12, Anyards Rd., COBHAM, Surrey, England.
(961)

Ticu, ka vēl ir inteliģenta, glīta, simpātiska

latviešu meitene,

kas vēlētos sniegt roku 26 g. v. tumšmatim, lai sāktu jaunu, saulainu, latvisku dzīvi jaunā zemē. Esmu atsaucīgs, siltu sirdi, uzņēmīgs, plašu skatu dzīvē, ar nepabeigtu augstskolas izglītību un nevainojamu ārieni.

Nav svarīgi, kurā zemē Jūs atrastos; ja sapratīsimies, neviens okeāns nevarēs būt mums par šķērsli.

Off. Nr. 969. (969)

A. Augstums

Foto-Vervielfältigungsanstalt
Fotodrucke, Licht- und Fotopauserei, Reproduktionstechnische Anstalt
Hamburg 36
Bei den Kirchhöfen 1

Pieņem pasūtījumus grāmatu un manuskriptu pavairošanai fotospiedā.
Lūdzu pieprasīt cenu sarakstu.

Iespiešanā divas jaunas grāmatas, kuras trimdā parādīsies pirmo reizi:

1) Čarlza Morgāna romāns A V O T S, Jāņa Zandera tulkojumā no angļu valodas, 416 lapp. biezs.
— „Kur cilvēki ar ieročiem rokās sastopas, izcēlas drausmīgs karš, bet kur gars ar garu, dvēsele ar dvēseli sastopas, tur nāciju dzelonstiepļu žogi krīt, un plaukst brīnumskaistā, bet viegli vīstošā puķe, kuras vārds — cilvēcīga saprašanās." —

2) Romāns G A U J A, kur šī romāna autors Jūlijs Silis tēlo mūsu dzimtenes krāšņāko upi Gauju līdz ar lauku dzīves romantiku un mīlu (316 lapp. biezs).

Augšminētās grāmatas iznāks janvāra beigās. Laipni lūdzu pieteikt vajadzīgo grāmatu skaitu visiem grāmatu galdiem un grāmatu pārstāvjiem, kā Vācijā, tā arī ārzemēs, jo ar papīra trūkumu grāmatas tiks iespiestas ierobežotā eksemplāru skaitā un tās nosūtīs pieprasījumu ienākšanas kārtībā.

Pārstāvji ārzemēs:

Anglijā: „Papardes Zieds", 11 Wyresdale Road Bolton, Lancs.
USA: Ed. Dobelis, 809 2nd Street N. W. Waverly Iowa.
Austrālijā: J. Straltiņš, 12 Seventh Avenue Alberton, S. A.
A. Priedītis, 22 St. Mary Street Camperdown/Sydney.
E. Meija, 256 St. George's Terrace Perth.
(965)

Rob. Krūklītis

Latviešu grāmatnīca
1301 E. Grand RIVER Ave East Lansing, Mich., U. S. A.

Piedāvā tautiešiem ASV, Kanadā un Dienvidamerikā jaunās un agrāk iznākušās latviešu grāmatas.
Pieņem laikraksta LATVIJA pasūtījumus parastā un gaisa pasta abonementiem.
LCK apgāda un laikraksta LATVIJA ir pārstāvis. (960)

Pūķis jācērt no galvas

KOREJAS MĀCĪBA

Ja pieņemam, ka Pad. savienība vēl nav īsti sagatavojusies uzveikt „izkurtējušo" kapitālisma pasauli, tad Korejas operācijas jāuzskata par vienu no tiem daudzajiem odu dūrieniem, ar kuriem komūnistiskā taktika grib novājināt pretinieku. Šādā situācijā Korejas karalauks savu lomu attaisnojis. Šodien nav vairs svarīgi, vai UN karaspēks apstājas pie Kumas upes vai pie Puzānas vai pat pamet Korejas pussalu, politbiroja iecerētais Āzijas iekarošanas plāns, liekot lietā iekšējo invāziju un piektās kolonnas, pirmajā gājienā cietis neveiksmi.

Gadījumā, ja Korejas jautājums atrisinātos divi diennaktīs, politiskie speciālisti pieļauj sekojošu notikumu tālāko gaitu. Nevar zināt, vai plāns arī sīkumos tāds izskatās, bet lielos vilcienos tas liekas ļoti ticams. 1950. gada jūnijā un jūlijā komūnisti okupētu Dienvidkoreju. Augstā Mao armijas atbrīvotu Formozu, vai vismaz izdarītu invāzijas mēģinājumu. Monsuna periodam beidzoties, septembrī sāktos plaša apmēra sacelšanās Vietnamā. Tālāk sekotu Tibetas „draudzīgā pārņemšana Ķīnas aizsardzībā". Tai pašā laikā, lai maldinātu pretinieka uzmanību, notiktu kurdu sacelšanās Irānā, bet ar Irānas valdību krievi ievadītu ļoti pretimnācīgas tirdzniecības sarunas. Šai odu dūrienu sērijā vēl varētu ietilpt ģenerālstreiki Somijā un Austrijā.

Metot skatu atpakaļ, jāsaka, ka šāda plāna iespēja ir gandrīz vai nenoliedzama. Ja Korejas invāzija būtu noritējusi pēc padomju plāna, rietumu pasaule šodien atrastos negābjamas situācijas priekšā. Vai nu kapitulēt kauna pilnā izlīgumā, vai arī sākt bezcerīgu cīņu, kad visliebākie sabiedrotie Āzijā atkrituši. (Gāšaubās, vai pat Japānas militāristiem tādā gadījumā būtu tieksme piedāvāt amerikāņiem savus pakalpojumus).

Paldies Dievam, ASV ātrā rīcība Korejas jautājumā pārvilka svītru Kremļa labi izplānotiem nodomiem. Pārsteiguma moments vairs nebija ņekams vērā. Ziemeļkorejas komūnistiem vajadzēja iesaistīties garās un sīvās cīņās un katru iekaroto kvadrātmetru slacīt asinīm. Gala rezultātā Korejas kara problēma pēc 6 mēnešiem ir gandrīz tādā pašā stadijā resp. tik pat tāļu no beigām kā toreiz, kad pirmās komūnistu vienības soļoja pāri 38. platuma grādam.

UN karaspēks, atkāpdamies zem ķīniešu spiediena, šodien nodara tiem nesamērīgus zaudējumus. Turklāt iegūtā territorija, pilsētas, ostas un fabrikas dienu un nakti ir amerikāņu aviācijas mērķis. Ziemeļkorejas iedzīvotāji, kas uz dažiem mēnešiem redzēja, kādi vēji pūš no komūnistu puses, nekādā ziņā vairs nebūs iesaistāmi cīņās kā fanātiski karotāji. To jau liecināja milzīgās bēgļu masas, kas no ziemeļiem devās uz dienvidiem. Kā dzird tagad, komūnistiem Ziemeļkorejā jāpielietojot visasākais terrors, lai vervētu rekrūšus un iesaistītu tos kaujas vienībās.

Bet tas nav lielākais ļaunums ko komūnisti šodien pieredz Korejas frontē. Pats galvenais ir tas, ka Korejas karš ir atvēris acis visiem tiem pacifistiem un ideālistiem, kas ticēja, kad ar Maskavu būs iespējams godīgs izlīgums. Šodien visa rietumu pasaule ierauta bruņošanās drudzī. Ieročus ražo ne vien Amerikas un Lielbritānijas, bet arī Francijas, Beļģijas un pat Itālijas fabrikas. Divīzijas aug kā sēnes, un rietumu demokratiju kareivīgais noskaņojums kāpinājas ar katru nedēļu un mēnesi. Bez Korejas problēmas šāds pagrieziens nekad nebūtu iespējams. Amerika vēl arvien minstas uz vietas, nevarētu izšķirties par Tālajiem austrumiem vai Eiropu, bet paši eiropieši skaldītu matus, strīdoties par dažām nenozīmīgām nacionālām drošības problēmām. Tam visam tagad jāatkāpjas otrā plānā. Franču-vācu izlīgums, kas pirms gada likās neiespējams, šodien ir jau tik pat kā noticis fakts, un, ja šis izlīgums realizēsies, tad Eiropas drošībai ir uzcelta visstiprākā aizsardzības līnija, desmitkārt stiprāka par Mažino līniju.

Ņemot vērā šos morāliskos un politiskos ieguvumus, Korejā ciestie zaudējumi ir niecīgi, lai tos uzlūkotu kā rietumnieku neveiksmi.

Protams, dažam lasītājam uzmāksies jautājums, kā bija iespējams, ka pasaules stiprākās lielvalsts karaspēka, kuru vada vislabākais ģenerālis, kam vislielākie nopelni otrā pasaules karā, tomēr atkāpjās komūnistu ieroču priekšā. Šo jautājumu atbildēt nav tik viegli. Presē dzirdēti dažādi pārmetumi. Ir taisnība, ka amerikāņu izlūkošanas dienests nav bijis uzdevumu augstumos, ir taisnība arī, ka amerikāņu ieroči, sevišķi tanki, nav piemēroti Korejas apvidum. Ir jāpielaiž arī, ka amerikāņu vienības nebija pietiekami apmācītas, iekāms tās meta kaujā. Tāpat jāņem vērā Korejas klimats, greizsirdība vadošo amerikāņu generāļu starpā un jo sevišķi — vietējo iedzīvotāju naidīgais noskaņojums pret UN karotājiem. Tie visi ir apstākļi, kas stipri var ietekmēt arī labi organizētas armijas kaujas spējas.

Tomēr par spīti visām šīm kļūdām nākotnē tās jānovērš, Korejas karalauks ir attaisnojis savu eksistenci. Tas sagādājis komūnistiem arī politiskas neērtības. Ja Kremlis, dodams pavēli Maotsetungam, cerēja ka tagad Amerika sviedīs svara kausos visas savas tikko formētās divīzijas, lai glābtu UN un ASV prestižu, tad arī šai ziņā politbirojs ir piekrāpies.

Labi zinādami, ka divus kontinentus vienlaicīgi nevar aizstāvēt, amerikāņi tālredzīgi izšķīrušies par Atlantijas armiju, bet Klusā okeana problēmas atstājuši otrā plānā. Kāda nozīme būtu Ķīnas masas iznīcināt ar augstvērtīgiem amerikāņu ieročiem vai pat atombumbu, ja ar to pasaule tā kā tā netiek tuvāk mieram? Vašingtona šodien ļoti labi saprot, ka pūķis jācērt no galvas, nevis no astes. Šī atziņa ir tik vērtīga, ka tās dēļ būtu vērts ciest daudz lielākus zaudējumus nekā Korejā. Ja arī Mao miljoniem vēl izdosies UN karaspēku izspiest no Korejas, tad šī uzvara kļūs tik dārga, ka nebūs nekāda iemesla gavilēt. Bet uzvara vēl nav rokā, un politbirojs redz, ka ar odu dūrieniem pasaules revolūciju izraisīt nevar.

P. R.

Vai sarkano pārsvars ieraus pasauli karā

PATIESĪBA PAR SPĒKU SAMĒRIEM EIROPĀ UN TĀLAJOS AUSTRUMOS

Austrumvācijā — ziemas mītnēs patiešām stacionētas 6 padomju armijas, kurām preti rietumos 4 amerikāņu, 3 franču, 2 britu, 1 beļģu un pa vienai dāņu un norvēģu brigādei vai kopā ap 100—120.000 vīru. No 23 padomju divīzijām mazākais 10 ir motorizētas un apgādātas ar smago artileriju un tankiem Josif Stalin III, kas pārspēj jebkuru līdzīga lieluma tanku rietumos. Vismaz 2 padomju armijas novietotas tā, kā vienas dienas gājienā var sasniegt Rietumvācijas robežu, bet pārējās 4 izkaisītas pa dažādām vietām 80—180 km aizmugurē. Šo spēku atbalstam piedalītas turboiznīcinātāju un bumbvedēju eskadriļas, kas spējīgas uzbrukuma sākumā nodrošināt pārsvaru gaisā un to paturēt arī vēlāk, ja rietumu spēkus izdotos strauji satriekt.

Padomju divīzijas, kurās rēķina vismaz 320.000 vīru, vairākos manevros īpaši apmācītas upju forsēšanai un Reinas līnijas pāriešanai, apgādājot vienības ar vajadzīgiem materiāliem un ierīcēm. Augsta arī padomju ieroču kvalitāte un skaits, kā arī karavīru kaujas spējas. Rietumu militārie lietpratēji ir ieskatos, ka, savu 6 armiju sastāvu nemaz nepalielinot, padomju spēki var samērā viegli sagrābt kā Beneluksa valstis, tā arī Franciju.

Tāpat no Austrijas ziņo, ka arī tur rudenī palielināts padomju divīziju skaits, un tās galvenokārt novietotas Vīnes rajonā. Visi šie apstākļi spiež rietumus nekavējoties gādāt par savu okupācijas spēku palielināšanu un Eiropas aizsardzības armijas uzbūvi vismaz 60 divīziju kopskaitā, jo bez 6 padomju armijām austrumjoslā ir arī ievērojami un kaujas spējīgi vācu tautas policijas spēki.

Pagaidām rietumu 10 divīzijas un 2 brigādes, kas izvietotas pa maziem garnizoniem visā Rietumvācijā un starp kurām tikai dažas tanku divīzijas, nav efektīgs pretspēks padomju eventuālam triecienam. Tāpēc arī rietumi cenšas līdz pavasarim vismaz divkāršot savu divīziju skaitu, lai vajadzības gadījumā, sekmīgi aizstāvētos.

Kamēr Eiropā ap dzelzs aizkaru novietoto spēku ziņā Maskavai vismaz trīskārtīgs pārsvars, jautājums ir — kādi apstākļi šajā ziņā patiešām Tālajos austrumos, kur sukstais karš jau ieslīdējis karstajā posmā. Korejā UN spēku sastāvu var vērtēt uz 150—200.000 vīriem, kamēr vēl jāpieskaita ap 70—100.000 vīru britu un franču bruņotos spēkos Indoķīnā un Malajā. Šo vienību atbalstam piedalīti ievērojami jūras un pietiekami gaisa spēki, ieskaitot 13—36 bumbvedēju formācijas, kā arī viegło bumbvedēju un ātro iznīcinātāju eskadriļas. Tomēr kā šie, tā sauszemes spēki nobāl armiju priekšā, ko spējīga sviest cīņā sarkanā Ķīna.

Proti, Mao rīcībā patiešām ap 2 milj. vīru liela izlases armija, kuras 500.000 dalībnieku jau cīnās Korejā, ap 3 milj. regulārās armijas karavīru un vēl kādi 5 milj. labi apmācītu tautas milīču. Te slēpjas neizsmeļamas rezerves katram, kas izvēlējies Mao atbalstu. Taču šķiet, tā pati atombumba un ASV milzīgās iespējas ātri attīstīt varenu militāru potenciālu jebkuram agresoram pasaulē atņem prieku atklātā kara dēkām.

Tādi šie slēdzieni, kas izriet no ASV un britu militāro lietpratēju rakstiem presē pēdējos divi mēnešos, neapšaubot patiesību, ka pasaule šobrīd vairāk kā jebkad uzskatāma par kaŗa apdraudētu. —ee—

RIRDĀNA PADOMJU ANEKDOTI

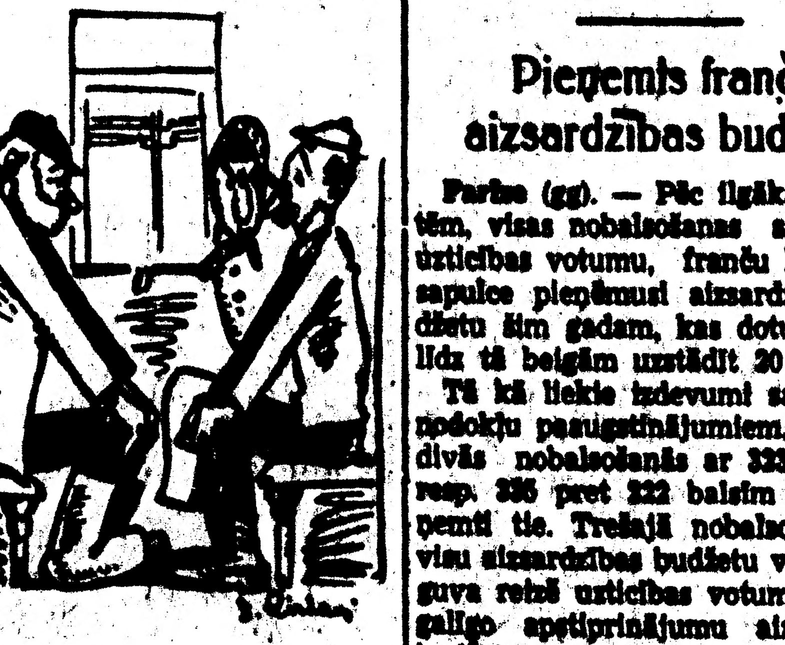

SARUNA

Vilcienā brauc padomju pilsoņu [illegible] pāris. Iekāpj un nosēstas pretī vēl viens pilsonis un nopūšas: „Oh, ho, ho, ho!"
Pirmais arī nopūšas: „Ih, hi, hi, hi!"
[illegible]: „Cik reižu es tev neesmu teikusi, nerunā ar svešiem cilvēkiem par politiku!"

Aizsardzības konferences programma

Frankfurte (pā). — Ģen. Eizenhauers paliks Eiropā līdz 25. janvārim, izmantojot šo laiku lai apmeklētu Atlantijas pakta valstu galvaspilsētas un uzņemtu sakarus ar minēto valstu militāriem un politiskiem vadītājiem. Vispirms Atlantijas bruņoto spēku virspavēlnieks apciemoja Briseli, tad Hāgu, Kopenhāgenu, Oslo un Londonu. Vēl sekos apciemojumi Lisabonā un Frankfurtē. Uzturoties Vācijā, kuras apmeklēšanai ģenerālis rezervējis 3 dienas, viņš apspriedīsies ar augsto komisāru Makkloju un Amerikas bruņoto spēku virspavēlnieku Eiropā ģen. Hendiju. Par oficiālām sarunām ar Rietumvācijas valdību, vēl nekas nav zināms, bet ir iespējams, ka rodas izdevība satikties ar kancleru Dr. Adenaueru. No Vācijas Eizenhauers lidos uz Luksemburgu un pēc tam uz Parīzi, lai pēc tam 25. janvārī pāri Islandei un Kanadas galvaspilsētai Otavai atgrieztos Vašingtonā.

Pieņemts franču aizsardzības budžets

Parīze (gg). — Pēc ilgākām debatēm, visas nobalsošanas saistot ar uzticības votumu, franču Nacionālā sapulce pieņēmusi aizsardzības budžetu šim gadam, kas dotu iespējas līdz tā beigām uzstādīt 20 divīzijas.

Tā kā liekie izdevumi saistīti ar nodokļu paaugstinājumiem, vispirms divās nobalsošanās ar 323 pret 226 resp. 335 pret 222 balsīm tika pieņemti tie. Trešajā nobalsošanā par visu aizsardzības budžetu valdība ieguva reizē uzticības votumu sev un galīgo apstiprinājumu aizsardzības budžetam ar 333 balsīm, tikai 181 komūnistiem balsojot pret.

Palielinot paredzamos ienākumus no nodokļiem par 140 miljardiem franku, jaunais Francijas aizsardzības budžets tagad sabalansēts uz 740 miljardiem franku.

Antisemitisma vilnis Pad. savienībā

KUR PALIKUŠI 2,5 MILJ. ŽĪDU AIZ DZELZS AIZKARA

Pirms kāda gada pasauli pārsteidza ziņas par žīdu deportācijām [illegible] rudenī ASV notikušajā žīdu strādnieku savienības kongresā jau runāts, ka 2,5 milj. žīdu, kas atrodas aiz dzelzs aizkara stāv garīgas un fiziskas iznīcības priekšā. Žīdu organizāciju iegūtā informācijā no Maskavas un satelītu zemēm liecina, ka Kremlis ievadījis vispārīgu antisemitisma akciju, lai atsvabinātos no žīdu nacionālā elementa un likvidētu tā privilēģēto situāciju kā pašā padomju territorijā, tā visās Kremlim pakļautās zemēs. Žīdu minoritāte Ungārijā, Polijā un Rumānijā jau kopš ilgāka laika uzskata sevi par nopietni apdraudētu un cenšas atstāt šīs zemes, lai izceļotu uz Izraēlu un ASV.

Šis fakts rāda, ka pat Staļins nav varējis tikt galā ar krievu tautā iesakņojušos antisemitismu, kas izpaudās jau cara laikā. Cionismā saskatotās žīdu intelliģences likvidēšana Pad. savienībā sākās jau ar 1936.-38. g. politiskajiem procesiem, kas beidzās ar simtiem žīdu mazinieku un eseru notiesāšanu un izsūtīšanu, pārmetot tiem kosmopolitismu, liberālismu un partijas graušanu. Kampaņa toreiz skāra ievērojamākos žīdu marksistus Krievijā — Trocki, Zinovjevu, Radeku, Maslovu, Kameņevu, Sverdlovu uc.

Arī vēlākās tīrīšanas akcijās vairums upuru bija žīdu izcelsmes, kaut gan tanī pat laikā Staļins atvēlēja ievērojamus līdzekļus žīdu autonomā apgabala Birobidžanas uzbūvei, cerībā tā galīgi iznīdēt žīdisko nacionālismu un cionistiskās tendences. Bet tās no jauna atdzima, nodibinoties Izraēlas valstij. Kā Kremlis pirmais to atzīmē, tas īstenībā bija brīdinājums iekšzemes cionistiem.

Kad cionisti nerimās, aizliedza izceļošanu uz Izraēlu un 1948. g. likvidēja žīdu nacionālās organizācijas, laikraksti un skolas visā padomju zemē, lai izskaustu „žīdiski pilsonisko nacionālismu". Tas bija jauns cionisma definējums un reizē ar to, jauns brīdinājums žīdiem. 1949. g. tiem pievienojās žīdisma apsūdzība kosmopolitismā un sektantismā, kam sekoja žīdu antifašistiskās līgas likvidēšana, vadītāju pilsoņu apcietināšana un pirmās žīdu masu deportācijas, kā arī noliegums žīdu uzvārdus pārdēvēt krieviskos.

Šo akciju attaisnošanai Pravda publicēja Poļevoja (acīmredzot, arī žīda) rakstu, kas cionistus apsūdzēja par trockistiem, partijas nodevējiem, kapitālisma spiegiem un aģentiem. Masu deportācijas vissmagāk skāra šās Polijas, Galicijas, Ukrainas un Balkānu žīdus. Lielākā tiesa viņu ienāca Birobidžanā. Habarovskas apgabalā, kas kādreizējā autonomā apgabala vietā tagad pārvērsts par žīdu soda nometni. Šī apgabala sākotnējais iedzīvotāju skaits, kas bija ap 100.000, tagad desmitkāršojies un pierāda, ka Staļins nolēmis stingri iet vecā krievu imperiālisma pēdās un izravēt jau saknē jebkādas nacionālas tendences.

Vai Zviedrija var atvairīt padomju triecienu Baltijas jūŗā

Stokholma (tp). — Pēc zviedru preses ziņām Pad. savienībai Baltijas jūrā stacionēti šādi flotes spēki: 1 kaujas un 1 bruņu kuģis, 5 kreiseŗi, ieskaitot smagos Gorkiju un Kirovu, kas uzbūvēti kaŗa laikā, 3 torpēdu kreiseŗi, ap 25 iznīcinātāji, ap 100 torpēdlaivu un tikpat zemūdeņu. Šo floti vēl papildina vairāk nekā 200 mīnu laivu un citu sīkāku vienību, starp kurām jāmin lielāks skaits invāzijas laivu, kas lielāko tiesu vāciešu būvētas un izceļas ar ievērojamu ātrumu un motoru jaudu. Tāpat Baltijas jūras flotei Maskava pēdējā laikā piedalījusi lielākus gaisa spēkus ar 600—800 kaujas hidroplāniem.

Cik īsti Baltijas jūras telpā Maskavai sauszemes spēku, grūti noteikt, taču prese zina vērtēt, ka Porkalā pie Helsinkiem novietots ap 20.000 vīru, telpā no Ladogas ezera līdz Petsamo — 10 divīziju, Baltijas valstīs — 12 un Ļeņingradas rajonā kādas 5 vai kopā ap 300.000 vīru. Bez tam uzbrukumam Skandināvijas telpai Maskava var vēl izmantot spēku rezerves, kas stacionētas Baltijas jūras piekrastē Austrumvācijā.

Padomju spēku novietojums rāda, ka Skandināvija un līdzi arī Zviedrija padomju ielenkuma nopietni apdraudēta, bet zviedri tam var stādīt preti flotes kontingentu, kas kvantitatīvi līdzīgs minētajiem, bet kvalitatīvi to pat pārspēj. Bez tam zviedru rīcībā samērā liela tirdzniecības flote, ko var vajadzības gadījumā viegli pielāgot militārām operācijām. Zviedrim gan nav tik daudz zemūdeņu kā krieviem, totiesu pēdējā posmā sevišķa uzmanība pievērsta zemūdeņu apkarošanas spēku izbūvei: kustīgām un ātrām flotes vienībām ar spēcīgiem lielgabaliem, torpēdlaivām, krasta iznīcinātājiem un artileriju.

Zviedru sauszemes spēku lielums jāvērtē uz 500—600.000 vīriem, kas komplektējas gan no armijas divīzijām, gan mazākām lokālām vienībām eventuālu jūras vai gaisa desantu atvairei.

Viss tas liecina, ka Maskavai Zviedrija joprojām ir un paliek ciets rieksts, lai tā riskētu atklātu uzbrukumu. Un kamēr otrā krastā būs stipra un moderni bruņota Zviedrija, Baltijas jūra vēl ilgi nebūs pieskaitāma Pad. savienības iekšējiem ūdeņiem.

DAŽOS VĀRDOS

Nacionālās krīzes stāvekli [illegible] proklamēt Itālijas valdība, lai [illegible] bruņošanās programmu. Ministru [illegible] dents Gasperi un ministru kabinets [illegible] prasīs sev rīcības brīvību visu [illegible] cisko jautājumu kārtošanā, lai [illegible] garos parlamenta strīdus.

Izraēla uzņēmusi pus milj. [illegible] Kopš valsts dibināšanas 1948. g. [illegible] raēlā no 50 valstīm iecelojuši [illegible] Pa lielākai daļai tie nāk no [illegible] eiropas zemēm, Pad. savienības un [illegible]

No Honkongas evakuē ģimenes. [illegible] kāņu konsuls Honkongā devis ASV valstniekiem rīkojumu, sakarā ar [illegible] kiem saspīlējumiem Tālajos austrumos [illegible] vākt no Honkongas ģimenes.

Kronēšanas akmens nav atrasts. [illegible] land Jards vēl arvienu meklē kopš [illegible] svētkiem nozagto vēsturisko piemi[illegible]

Jaunieceltais bēgļu komisārs [illegible] hardts ieradies Ženevā un sācis [illegible] savu štābu. Viņu sagaidīja IRO [illegible] sekretārs Kingslejs. UN augstā [illegible] misāra institūts stāsies IRO vietā [illegible] sariata pirmais uzdevums būšot [illegible] visos kontinentos izkaisītos bēgļus [illegible] „bēglis" UN uztverē esot guvis [illegible] definiciju, ka tas vairs nav [illegible] ne ģeogrāfiskiem, ne laika [illegible] miem.

17 komūnistus apcietinājusi [illegible] dība. Valdība piesīmē, ka pretkomūnis[illegible] kos soļus sperot, tā nevarēs [illegible] Maskavas pretenzijas. Apcietinā[illegible] darītas, lai novērstu sabotāžu [illegible] niecībā. Komūnisti jau ilgāku [illegible] šas izraisīt vispārīgu cukurrū[illegible] strādnieku streiku, kas rainītu [illegible] bas saimniecību.

Eiropas saimnieciskā kooperācijas [illegible] ganizācija, kas šinīs dienās [illegible] rīzē, apņēmos plānu jaunas pasaules [illegible] nizācijas radīšanu, kas rūpēsies [illegible] vielu un izejvielu sadalī. Plāna [illegible] kās daļas līdz šim apsprieš ASV, [illegible] britānijas un Francijas valdības.

Norvēģu parlaments izstrādājis [illegible] kumu pasaules miera uzturēšanai [illegible] domāts kā pretspēle t. s. Stokholmas [illegible] ra deklarācijai, kuŗu parakstīja [illegible] tiskās organizācijas. Norvēģu [illegible] mā miera tautām starp citu teikts [illegible] dāri ar citām tautām mēs gribam [illegible] vēties pret katru uzbrukumu, [illegible] karaspēks būs pietiekami stiprs [illegible] karus. Visiem spēkiem jāveicina [illegible] bība, sociālā un saimnieciskā [illegible] nezināšana, nabadzība un trūkums [illegible] varētu apdraudēt cilvēces mieru."

Dānija palielina okupācijas [illegible] Vācijā no 1000 uz 4000 vīriem. [illegible] pagaidām nespēj paaugstināt okupācijas spēku kontingentu. Dāņu valdības [illegible] dās valda uzskats, ka dāņu un [illegible] okupācijas karaspēka vienības Vācijā [illegible] kļaus Eizenhauera štābam.

Helgolandes jautājums skaidrojas. [illegible] vigas-Holšteinas ministru prezidents [illegible] Bartrams paziņojis landtagā, ka britu [illegible] stais komisārs apsolījis Helgolandes [illegible] tājumu izkārtot abām pusēm pieņe[illegible] veidā. Arī valsts kanclers Adenauers [illegible] ris soļus, lai turpmāk vairs Helgo[illegible] neizmantotu kā mērķi aviācijas [illegible] kumiem.

16 vācu policisti uz ASV izlido [illegible] dienā, lai 3 mēn. ilgā ceļojumā [illegible] ar amerikāņu policijas organizāciju [illegible] darba metodēm.

Zelta cenas ceļas Parīzes biržā. [illegible] dējās kotējumi ir par 5 proc. augstā[illegible] pag. nedēļā. [illegible]

Pasaules naftas produkcija [illegible] visaugstāko līmeni, kādā jebkad [illegible] 1950. g. iegūts 522 milj. tonnas. [illegible] gūšanā vislielākā loma piekrīt [illegible] stīm un Tuviem austrumiem. [illegible] savienība 1950. g. plānā paredzēto [illegible] pārsniegusi ar 2,2 milj. tonnām. [illegible] jā un Austrijā naftas produkcija [illegible] jusies, turpretī stipri progresējusi [illegible] rijā.

Bulgārijā nomainīts iekšlietu [illegible] arī izdarīti plaši pārkārtojumi [illegible] gādes ministrijā.

Divi bulgāru spiegi nošauti pie [illegible] vijas robežām, kas nav devušies [illegible] goslavu policijai. 11 citi, kas pēdējā [illegible] ieradušies Jugoslavijā, apcietināti [illegible] visiem apcietinātiem atrasti automātiskie ieroči un lielā vairumā propagandas [illegible] teriāli, kas vērsti pret Tito [illegible] Aģenti bijuši apmācīti speciālā [illegible]

Baktēriju kaŗa gatavošanā [illegible] vaino ASV valdību. Bakteriologiskais [illegible] štābs atrodoties Japānā, un to vada [illegible] Išiiro. Japāņu bakteriologiskais [illegible] nepārtraukti sūtot ziņojumus [illegible] bakteriologiskam institutam Merilendā.

36. lēcienā ar izpletni nositusies [illegible] tīnas izpletņu lēcēja karaspēka [illegible] bās 26 g. v. šēšairdigā māsa. Izpletnis [illegible] vēries tikai 15 pēdas no zemes.

Princese Margareta piedalījusies [illegible] bās Norsamptenšairā, Anglijā, [illegible] šinā pavadot dāsiltīgos medniekus [illegible] tēvam viņa pavēlējusi braukt arī pa [illegible] lauku, lai vien atrastos tuvāk [illegible] kiem, kas auļojuši zirgos.

Tito nostājas pret vācu vienības [illegible] šanu, jo vācu jautājuma atrisināšana [illegible] notiek citādā ceļā. Maršals vēršas arī [illegible] „stratēģiski nenozīmīgās" Korejas [illegible] vēšanu. Archibīskapa Stepaniča lietu [illegible] paskaidrojis, ka pēdējais patiesībā [illegible] slavijas režīmam neesot nekāds [illegible] Par archibīskapa atbrīvošanu [illegible] gan nevarot būt runa, jo Serbijas [illegible] ticīgie Stepaniču uzskatot par [illegible] ziedznieku.

Degvielu cenas paaugstināt [illegible] Rietumvācijas valdība. Parastās [illegible] degvielas paaugstinās par 16 fen. litrā [illegible] dīzeļu degvielu par 7 fen. Paaugstinā[illegible] jums stāšoties spēkā līdz 15. janvārim.

Žīdu tauta Krievijā, tāpat kā [illegible] apspiestās un nomaļus stāvoklī [illegible] tas, deva redzamākos marksisma [illegible] nītājus 1917. g. boļševiku revolūcijā. Kad Staļins marksismu sāka [illegible] pēc savas gaumes, tie kļuva bīst[illegible] un lieki. Kaut arī žīdi visilgāk no[illegible] rējās savās privilēģētās pozīcijās, [illegible] gad pienākusi arī viņu kārta, jo Sta[illegible] ļina kurss nonivelē visus, reizē [illegible] jaunodams lielākās padomju tautas [illegible] — lielkrievu hegemoniju, lai balstī[illegible] tos uz to, tāpat kā to darīja cari. [illegible] tikai lieku reizi apstiprina, ka [illegible] kais sociālisma noteicējs un līdz [illegible] to imperiālisma un fašisma kult[illegible] tājs ir pats Staļins, un viņa [illegible] pasaule galu galā tiek plānota [illegible] celta par skaidru krievisku pasauli [illegible] līdzīgu tai, kādu vāciešiem gribēja uzcelt Hitlers, arī cionismā iedo[illegible] dams savu ideju lielāko ienaidnieku.